

Innhold

1. Kort om hva som foreslås og hvorfor	3
2. Bakgrunnen for endringene	4
2.1. Postmarkedet i dag	4
2.2. Konkurransen i postmarkedet	6
2.3. Postutvalgets rapport	7
2.3.1. Hovedbudskapet i rapporten	7
2.3.2. Høring av rapporten	8
3. Departementets vurdering og begrunnelse for forslagene	9
3.1. Viktige hensyn bak endringene	9
3.2. Nærmere om de strukturelle endringene og ny bestemmelse om avbøtende tiltak 10	
3.3. Nærmere om rettigheter og plikter for tilbyderne av posttjenester	14
3.4. Nærmere om endringer i enkelte bestemmelser	15
3.4.1. Lovens formål § 1	15
3.4.2. Registrering § 6	16
3.4.3. Erstatning § 10	16
3.4.4. Sikkerhet og beredskap § 13	16
3.4.5. Rapportering mv. § 15	17
3.4.6. Videreformidling § 16	17
3.4.7. Postboksenlegg og pakkeskap § 17	18
3.4.8. Utleveringspostkasse § 18	18
3.4.9. Offentlig postnummersystem og adresseregister §§ 23 og 24	19
3.4.10. Mulige endringer i klage til myndigheten § 26	19
3.4.11. Bestemmelser som er tatt bort	19
4. Utleveringsplikten annenhver dag fjernes fra lovteksten	20
4.1. Post til postpunkt eller postkassen en gang i uken	20
4.2. Betydning for forvaltningen, næringslivet mv.	22

4.3.	Betydning for beredskapen.....	23
4.4.	Betydning for avisdistribusjon.....	25
5.	Erfaringer fra andre land.....	25
5.1.	Generelt.....	25
5.2.	Sverige.....	26
5.3.	Danmark.....	26
5.4.	Finland.....	27
5.5.	Island.....	28
6.	Forholdet til felleseuropeisk regelverk.....	28
6.1.	EUs postdirektiv.....	28
6.2.	Pakkepostforordningen.....	30
6.3.	Fremtidige endringer i felleseuropeisk regelverk.....	31
7.	Forholdet til regelverket for FNs postunion Universal Postal Union.....	32
8.	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	32
9.	Merknader til de enkelte bestemmelsene.....	33
10.	Lovutkast.....	73

Høring - Forslag til ny postlov

1. Kort om hva som foreslås og hvorfor

Høringsnotatet følger opp tilrådninger fra Postutvalgets rapport om fremtidens posttjenester.¹

Postsektoren er i stadig endring og preges i dag av et marked der antallet fysiske brev og papiraviser er sterkt fallende, mens antall pakker er sterkt økende. Det er derfor viktig at postloven er tilpasset utviklingen.

Postutvalget konkluderte med at bærekraftige posttjenester for fremtiden bør være tilpasset samfunnets utvikling og endrede behov. Samtidig bør innretningen sørge for best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser, herunder statens ressurser, nå og i fremtiden. En fremtidig løsning må sikre at alle innbyggere, uavhengig av geografi, funksjonsevne og digital kompetanse, fremdeles mottar likeverdige posttjenester. Videre at konkurranse er et virkemiddel som kan bidra til at staten anskaffer posttjenester av god kvalitet på en kostnadseffektiv måte.

I forslaget til ny lov har departementet vært opptatt av følgende:

- Brukernes mulighet til å sende og motta post tydeliggjøres som en rettighet. Rettigheten gjelder alle, uavhengig av bosted, funksjonsevne og digital kompetanse.
- Hvordan rettigheten ivaretas skal så langt som mulig løses av markedet og detaljreguleres ikke.
- Alle som ønsker å formidle postsendinger skal ha mulighet til det, og det skilles ikke lenger mellom «tilbyder» og «tilbyder med leveringsplikt».
- Minimumsstandarder for posttilbudet følger av loven, og dagens system med «leveringspliktige tjenester» erstattes med «avbøtende tiltak».
- Der brukernes rettigheter ikke ivaretas av markedet, vil staten sette inn avbøtende tiltak og inngå avtaler med, eller utpeke, tilbydere av posttjenester.

Høringsnotatet gjelder forslaget til en endret postlov. Særlige viktige endringer omtales i kapittel 3. Lovutkastet og merknadene til de enkelte bestemmelsene følger av kapittel 9 og 10.

Departementet vil også gjøre nødvendige endringer i postforskriften som følge av lovendringene. Utkast til ny postforskrift vil bli sendt på høring på et senere tidspunkt.

¹ Se: [Rapport fra utvalget for fremtidens posttjenester - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rapport-fra-utvalget-for-fremtidens-posttjenester/id2644444/)

2. Bakgrunnen for endringene

2.1. Postmarkedet i dag

Tilgangen til gode posttjenester har vært sentralt for kommunikasjonen i generasjoner. Samtidig har postmarkedet de siste tiårene hatt en utvikling som har medført innovasjon og endrede tjenestebehov i samfunnet. Den økte digitaliseringen har endret innbyggernes hverdag, forbrukervaner og kommunikasjonsmønstre. Ny teknologi og nye tjenester har gitt nye muligheter for husholdninger, næringslivet og det offentlige.

Utviklingen og endringene i postmarkedet har gitt et enormt fall i det fysiske brevvolumet. Siden tusenårsskiftet har tallet på fysiske brev gått ned med mer enn 80 prosent, og det forventes fortsatt et årlig volumfall på 12 til 14 prosent. Gjennomsnittlig mottar hver husstand nå ca. ett brev i uken. I underkant av halvparten av norske virksomheter sender aldri fysiske brev og én av åtte mottar heller aldri fysiske brev. Samtidig er postbudnettet dimensjonert for levering annenhver ukedag. Dette har ført til at staten betaler stadig mer for en tjeneste som det er stadig mindre bruk for.²

Kostnadene knyttet til kjøp av leveringspliktige tjenester er i stor grad faste. Dette er blant annet fordi kostnadene per rute, slik de er lagt opp i dag, stort sett er uavhengig av antallet forsendelser, fordi postbudet uansett må kjøre hele ruten. Eksempelvis vil postbudet ha en gitt lønn, og transportkostnadene være omtrent de samme, uavhengig av antallet postsendinger. Når inntektene fra brevsendinger samtidig faller, øker statens utgifter tilsvarende.

Dersom dagens organisering av brevdistribusjonen opprettholdes, kommer statens utgifter til å fortsette å øke eksponentielt. I 2024 betalte staten rundt 1,6 milliarder kroner for å dekke nettokostnadene knyttet til ulønnsomme posttjenester.³ De ulønnsomme posttjenestene omfatter i dag postdistribusjon helt frem til postkassene og gratis fremsending av lette sendinger til blinde og svaksynte. Basert på Postens egne estimater vil utgiftene til dette øke med 200 - 300 millioner kroner hvert år.

Bruken av, og behovet for, distribusjon av papiraviser har også gjennomgått store endringer. For 10 år siden leste over halvparten av befolkningen papiraviser i løpet av en gjennomsnittsdag. I 2023 var tilsvarende tall ca. 1 av 5. Utviklingen har ført til at stadig flere aviser reduserer antallet utgivelsesdager for papiravisene. Færre papiraviser medfører redusert lønnsomhet for distributørene ved at inntektene reduseres, uten at det kan kuttes i rutestrukturen. Dette fører igjen til at avisene stadig kutter i det kommersielle distribusjonstilbudet. For å opprettholde et bedre tilbud enn avislevering annenhver dag i ukedagene, kjøper staten i dag avisdistribusjon i de delene av landet der det ikke finnes et kommersielt avisdistribusjonsnett. Statens kostnader til dette er i dag i overkant av 250 millioner kroner i året. Med fortsatt synkende opplagstall mv. antas det at statens kjøp vil øke både i geografisk utstrekning og i kostnader fremover.

² Rapport fra utvalget for fremtidens posttjenester. Oslo: Samferdselsdepartementet, 16. desember 2024.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rapport-fra-utvalget-for-fremtidens-posttjenester/id3079200>

³ Prop. 1 S (2024–2025) For budsjettåret 2025 under Samferdselsdepartementet, del 2, programområde 22 Posttjenester. Oslo: Samferdselsdepartementet, 20. september 2024.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20242025/id3056778>

Samtidig som det fysiske brev- og avismarkedet er i tilbakegang, har pakkemarkedet hatt en markant vekst, mye grunnet vesentlig økt netthandel. Reguleringen må derfor hensynta at postmarkedet har områder som både er i fall og i vekst.

Til tross for at digitaliseringen både har medført etableringen av nye tjenester og et endret brukermønster, leveres det fortsatt ca. 300 millioner brev årlig.⁴ Flere undersøkelser viser at både bruken av, og behovet for, fysiske brevsendinger varierer i befolkningen. Variasjonen henger blant annet sammen med faktorer som geografi, alder, funksjonsevne og digitale ferdigheter, eller en kombinasjon av disse.

Norge er et land preget av store avstander og et variert bosettingsmønster. Befolkningen er dels konsentrert til noen større storbyområder, mange mindre byer og tettsteder, samt en del områder med spredtbygd bosetning med varierende avstand til større tettsteder. Til tross for at størstedelen av befolkningen bor i større tettbygde strøk kan også storbykommuner ha noen innbyggere som er bosatt spredt. Geografi og bosettingsmønster er derfor sentrale hensyn for postutleveringen i hele landet.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) sin analyse av privatmarkedet fra 2022 viste at personer bosatt i urbane områder sender og mottar relativt sett flere pakker, mens personer i distriktene mottar og sender flere brev.⁵ Eldre mottar og sender flere brev enn yngre, som i stedet mottar flere pakker. Personer over 60 år foretrekker i større grad levering til postkasse fremfor henting i butikk, mens yngre aldersgrupper i større grad benytter pakkeskap og hjemlevering. Pakker der henting bestilles og betales over nett er også mer utbredt i de yngre aldersgruppene.

I tillegg til geografi og alder kan også faktorer som redusert mobilitet eller andre funksjonsnedsettelse ha betydning for bruken av posttjenester. Enkelte med mobilitetsutfordringer kan ha vanskeligheter med å hente post utenfor hjemmet. Videre kan manglende universell utforming av blant annet apper, pakkeskap eller løsninger i post-i-butikk få betydning for bruken av posttjenestene.

Andre kan ha utfordringer med å bruke digitale verktøy som kreves for å lese post digitalt. En rapport utført av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse fra 2021 anslø at ca. 600 000 nordmenn er ikke-digitale eller digitalt sårbare.⁶ Flesteparten av disse er digitalt sårbare; det vil si at de gjerne er digitale på noen flater, men de har av ulike årsaker utfordringer med å håndtere den digitale hverdagen fullt ut. Enkelte er ikke-digitale, og bruker ingen digitale tjenester. Selv om trenden i samfunnet går tydelig i retning av økt digitalisering, er det fortsatt en andel av befolkningen som i overskuelig fremtid har behov for posttjenester som ikke forutsetter bruk av digitale løsninger.

⁴ Brev er i dagens postlov definert som brevpost inntil 2 kg.

⁵ *Privatpersoners bruk av posttjenester i Norge*. Oslo: Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom), 2. januar 2024. <https://nkom.no/post/rapporter-om-posttjenester/rapporter-om-privatpersoners-og-bedrifters-bruk-av-posttjenester-i-norge>.

⁶ *Befolkningens digitale kompetanse og deltakelse*, Oslo: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 1. januar 2021. <https://hkdir.no/rapporter-undersokelser-og-statistikk/befolkningens-digitale-kompetanse-og-deltakelse-2021>. [hkdir.no]

2.2. Konkurransen i postmarkedet

Posten Bring AS (Posten) sin enerett på levering av posttjenester har gradvis blitt redusert. Dette startet med postloven av 1996, som innebar en plikt til å sikre posttjenester av tilfredsstillende kvalitet for brukerne (universell tjeneste) og liberalisering av markedet for innsamling, sortering, transport og utlevering av brevsendinger over 350 gram.

I Norge hadde Posten frem til 1. juli 2003 enerett på formidling av lukket adressert brevpost med vekt inntil 350 gram. Senere ble enerettsgrensen redusert til 100 gram og prisgrensen til tre ganger grunntaksten for et innenlandsk prioritert brev i første vektklasse. Med postloven av 2015 ble Postens enerett på formidling av brev under 50 gram fjernet, hvilket innebar at Postens gjenværende monopol ble opphevet. For å bidra til konkurranse i markedet ble det samtidig innført en rekke nye bestemmelser, deriblant tilgangsreguleringsbestemmelser.

Til tross for liberaliseringen av postmarkedet og tilrettelegging for økt konkurranse i dagens postlov, har det i det store bildet ikke blitt konkurranse om levering av brevsendinger. Posten er fortsatt dominerende. Staten har valgt å utpeke Posten til å sikre leveringen av brevsendinger og de andre leveringspliktige posttjenestene.⁷ Etter liberaliseringen har brevmengden fortsatt å falle kraftig. I 2016 ble utleveringen redusert fra seks til fem dager i uken. Man gikk i 2018 over fra to til én adressert brevstrøm da A og B post ble slått sammen. Utleveringen ble ytterligere redusert i 2020, til annenhver ukedag i en syklus på to uker. Så lenge dagens innretning og betingelser knyttet til utlevering og distribusjon av brevsendinger opprettholdes, er det sannsynlig at formidling av brevsendinger fortsatt vil være ulønnsomt.

Avismarkedet er preget av at avisene fortsatt står for mye av distribusjonen selv på kommersielt grunnlag i deler av landet. For de delene av landet der det ikke er et kommersielt tilbud leveres avisene gjennom postleveringen. I tillegg kjøper staten ekstra distribusjon. Staten har i dag kontrakt med Posten om hverdagslevering og Aktiv Norgesdistribusjon om lørdagslevering. Det er følgelig noe konkurranse i markedet knyttet til avisdistribusjon, slik at det finnes flere mer eller mindre landsdekkende distribusjonsnett på dette området.

På pakkeområdet er konkurransesituasjonen imidlertid en helt annen. Allerede i forarbeidene til dagens lov fra 2015 ble det påpekt at det var en betydelig konkurranse i B2B- og B2C- segmentet, det vil si pakker fra bedrifter til andre bedrifter eller forbrukere, samt at det var konkurranse i segmentene for distribusjon av reklame, aviser og blader.⁸

Konkurransen i pakkemarkedet har ført til at det i dag er flere ulike tilbydere som tilbyr ulike pakketjenester til ulik pris, avhengig av både størrelse, vekt og format. Tilbudet varierer også avhengig av hvem brukeren er, og flere tilbyr tjenester tilpasset brukerens ønsker og behov. Det tilbys også en varierende grad av tilleggstjenester, blant annet sporing. Et velfungerende marked er viktig. Samtidig er det en utfordring for

⁷ Se lov om posttjenester (postloven, LOV-2015-09-04-91, § 7

⁸ *Prop. 109 L (2014–2015) Lov om posttjenester (postloven)*. s. 8.

myndighetene å få oversikt og kunnskap om denne delen av postmarkedet. Allerede i forarbeidene til dagens lov ble det påpekt at det var utfordrende å skaffe god statistikk om postmarkedet da daværende lov manglet hjemmel for innsamling av data til statistikkformål.⁹ Den fortsatt sterke nedgangen i antall brevsendinger tyder like fullt på at utviklingen vil være slik at markedet for brev og pakker etter hvert vil møtes, både når det gjelder volum og pris.¹⁰ Dette vil igjen kunne få betydning for tilbudet av levering av brev, samt statens mulige kjøp.

Verdenspostunionen (UPU) har publisert en rekke rapporter som oversikt over globale trender for brev- og pakkevolumer. I deres State of the Postal Sector 2023 og 2024 fremhever UPU at brevpostvolumet har hatt en dramatisk nedgang globalt, spesielt siden 2014.¹¹ ¹² Pakkevolumet har vokst jevnt, drevet av netthandel og logistikkbehov. UPU peker på at mange land opplever allerede at pakkevolumet har overgått brevvolumet, og at dette vil bli normen innen få år. Dette illustrerer viktigheten av god oversikt over postmarkedet og tjenestene de ulike tilbyderne til enhver tid har. Kunnskap og opplysninger til bruk for statistiske formål er derfor sentralt for å sikre postlovens formål.

2.3. Postutvalgets rapport

2.3.1. Hovedbudskapet i rapporten

Regjeringen oppnevnte 22. januar 2024 et partssammensatt ekspertutvalg som fikk i oppdrag å komme med anbefalinger om fremtidens posttjenester. Utvalget skulle vurdere hvilke endringer som må til for å legge til rette for posttjenester som er mer i tråd med det faktiske behovet, og der samfunnets ressurser benyttes best mulig.¹³ Utvalget leverte sin rapport 16. desember 2024.

Utvalget la i sin anbefaling vekt på at bærekraftige posttjenester for fremtiden bør være tilpasset samfunnets utvikling og endrede behov, samtidig som innretningen bør sørge for best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser, herunder statens ressurser, nå og i fremtiden. Samtidig må en fremtidig løsning sikre at alle innbyggere, uavhengig av geografi, funksjonsevne og digital kompetanse, fremdeles mottar likeverdige posttjenester. Postsektoren er i stadig utvikling og preges i dag av et marked der antall fysiske brev og papiraviser er sterkt fallende, mens antall pakker er sterkt økende.

Utvalgsflertallet anbefalte at brev som hovedregel skal leveres til betjente postpunkt, med mulighet for postkasselevering én dag i uken for dem som vurderer at de har behov for det. Mindretallet, bestående av ett utvalgsmedlem, anbefalte at brev som hovedregel skal utleveres til postkassen én dag i uken, med mulighet til å velge levering til postpunkt for dem som ønsker det.

⁹ Prop. 109 L (2014–2015) Lov om posttjenester (postloven) s. 9-10.

¹⁰ [Rapport fra utvalget for fremtidens posttjenester](#). Oslo: Samferdselsdepartementet, 16. desember 2024. kap. 7.7.

¹¹ [Universal Postal Union. The State of the Postal Sector 2023](#). Berne: UPU, 4. oktober 2023.

¹² [Universal Postal Union. The State of the Postal Sector 2024](#). Berne: UPU, 17. desember 2024

¹³ [Rapport fra utvalget for fremtidens posttjenester](#): Oslo: Samferdselsdepartementet, punkt 1.2 om mandatet

Utvalget anbefalte å videreføre leveringsplikten for ett pakkeprodukt, slik den er i dag. Det vil si at alle, som et minimum, skal ha muligheten til få ett pakkeprodukt levert til betjente postpunkt. Videre anbefalte utvalget å videreføre muligheten for gratis hjemlevering for de som bor mer enn 4 km unna utleveringsstedet.

For aviser anbefalte et samlet utvalg å videreføre anbudsutsetting av avisdistribusjon på faste dager i områder avisen ikke leveres på kommersielt grunnlag. Utvalget anbefalte at antallet dager staten kjøper avisdistribusjon bør være minimum tre faste dager i uken, og at hvilke dager som velges, bør avgjøres i dialog med mediebransjen.

Utvalgets flertall anbefalte at staten ikke skal finansiere en såkalt dørterskeltjeneste, der utvalgte grupper av postmottakere får levert postsendinger og et informasjonsskriv på døren én gang i uken, som en del av det universelt tilgjengelige posttilbudet. Mindretallet, bestående av ett utvalgsmedlem, mente denne tjenesten bør bli en del av de leveringspliktige tjenestene med statlig finansiering.

2.3.2. Høring av rapporten

Postutvalgets rapport har vært på høring, og departementet mottok over 450 innspill. Hovedvekten av innspillene kom fra privatpersoner, kommuner og fylkeskommuner, eldreråd og interesseorganisasjoner.¹⁴

I mange av høringsinnspillene ble det ytret et ønske om å beholde levering av post til postkassene. Det var en variasjon av støtte til mindretallets forslag om å sikre levering til postkassen for alle én gang i uken og uttalelser med et ønske om å beholde dagens ordning med levering annenhver ukedag. Noen få foreslo at dagens utleveringsfrekvens til postkassen bør økes. Enkelte høringsinstanser kommenterte de to konkrete forslagene, mens andre har sett bredere på konsekvensene av en omlegging. Mange høringsinnspill anerkjente at statens kostnader har økt i så vesentlig grad, uten at kostnaden gjenspeiles i tilbudet til befolkningen, og støtter at gjeldende regelverk endres.

Flere av høringsinnspillene, blant annet fra eldrerådene og kommunene, påpekte viktigheten av fortsatt levering av post til postkassene for å sikre dialog og tilgjengelig informasjon. Særlig ble dialogen med helsetjenestene fremhevet. Videre ble det vist til at eldre og andre sårbare brukergrupper kan ha vanskeligheter med å hente post på postpunkt.

Dette synspunktet kommer også til uttrykk i innspillene fra ulike interesseorganisasjoner. Interesseorganisasjonene uttrykte videre en usikkerhet knyttet til om de som i dag er avhengige av post levert til postkassen, vil klare overgangen til postpunkt, og en usikkerhet om denne gruppen vil klare å velge levering til postkassen fremfor postpunkt, slik flertallet forutsetter. Dette kan føre til økt belastning for pårørende og hjelpere, og det er en risiko for at kritiske situasjoner kan oppstå dersom post ikke mottas i tide.

¹⁴ [Høring – Innspill til Postutvalgets rapport, Oslo: Samferdselsdepartementet](#)

Innen helsesektoren ble det i enkelte høringsinnspill vist til et behov for å kunne sende laboratorieprøver på en trygg og effektiv måte. Noklus, som arbeider med kvalitetskontroll av laboratorievirksomhet, er blant dem som har uttrykt bekymring for hvordan endringer i posttjenestene kan påvirke dette arbeidet.

Departementet har også mottatt flere høringsinnspill fra ulike frivillige organisasjoner. De frykter at en overgang til postpunkt som hovedregel vil gjøre det vanskeligere å nå ut til målgrupper og givere. Dette vil kunne svekke deres økonomi vesentlig, blant annet fordi alternative kommunikasjonsformer er både dyrere og mindre treffsikre. Flere av høringsinnspillene fra denne gruppen mente at det er en svakhet ved Postutvalgets rapport at konsekvensene for frivillig sektor ikke er tilstrekkelig drøftet.

Fagblader, tidsskrifter og magasiner påpekte at deres produkter, som er adresserte og dermed regnes som brev, kan bli rammet dersom de ikke lenger leveres i postkassen. Flere av disse aktørene mener at fagpresse og fagmedier bør vurderes på lik linje med aviser dersom Postutvalgets forslag om levering til postpunkt gjennomføres.

Flere høringsinnspill, blant annet fra mediehus, viste til det brede spekteret av aviser i Norge, med både lokale, regionale og nasjonale mediehus. Dette mangfoldet, og tilgangen til dette mediet, har en avgjørende rolle i den offentlige samtalen, demokratisk ledelse og opprettholdelse av tillitt i samfunnet. Selv om denne bransjen digitaliseres, er papirbasert avisdistribusjon fortsatt viktig for avisenes økonomi. Det ble derfor vist til at det er avgjørende at staten fortsetter sitt kjøp av avisdistribusjon for husstander som mangler et kommersielt distribusjonstilbud. Høringsinnspillene ga også uttrykk for at dagens omdelingsfrekvens har betydning for avisenes økonomi og mulighet til å nå ut til befolkningen.

Flere høringsinnspill viste til at flertallets forslag kan innebære en avvikling av det eneste landsdekkende distribusjonsnettet i Norge. Dette reiser spørsmål om beredskap og myndighetenes evne til å nå hele befolkningen i krisesituasjoner er tilstrekkelig ivaretatt dersom man går over til postpunkt som hovedregel. Dette gjelder særlig dersom det digitale nettet faller bort. Flere av høringsinstansene, særlig kommuner, eldreråd og ulike interesseorganisasjoner ga også støtte til mindretallets forslag om at staten skal finansiere dørterskeltjenesten som et ekstra tilbud til de eldre. Hensynet til beredskap, både ved at distribusjonsnettet bevares og mulighet til å nå en særlig sårbar brukergruppe, ble fremhevet som sentralt ved vurderingen av å innføre dørterskeltjenesten.

3. Departementets vurdering og begrunnelse for forslagene

3.1. Viktige hensyn bak endringene

Med bakgrunn i Postutvalgets rapport, vurderer departementet at det er avgjørende at en ny postlov utformes på en måte som reflekterer de store og vedvarende endringene i hvordan vi kommuniserer, samt sender og mottar post. En moderne postlov må derfor

balansere hensynet til universell tilgang med behovet for effektiv ressursbruk og sunn konkurranse.

Digitaliseringen har redusert volumene for brev og aviser, men det vurderes fortsatt som viktig at alle innbyggere, uavhengig av bosted, funksjonsevne eller digital kompetanse, har rett til å sende og motta fysisk post. Dette er en grunnleggende tjeneste som må være tilgjengelig for alle, til overkommelige priser.

Samtidig er det viktig å legge til rette for gode markedsløsninger, slik at tjenestene utvikles i takt med brukernes behov og teknologiske muligheter. For å sikre et bærekraftig og effektivt posttilbud i fremtiden, kan ikke loven være et hinder for dette. I dag er pakkemarkedet preget av flere aktører og sunn konkurranse, mens brevmarkedet i praksis er et monopol.

En mer åpen og markedstilpasset sektor kan bidra til bedre tjenester, lavere priser og innovasjon. Konkurranse gir også brukerne valgfrihet og stimulerer til utvikling av nye løsninger, som for eksempel fleksible hentepunkter og digitale sporingssystemer. Samtidig må myndighetene sikre at posttjenester som ikke er kommersielt lønnsomme, fortsatt tilbys i hele landet. Dette kan oppnås gjennom målrettede kjøp av tjenester og tydelige krav til kvalitet og tilgjengelighet. Her er det viktig at myndigheten ikke kjøper mer enn det som er strengt nødvendig, og på en måte som i minst mulig grad griper inn i de delene av markedet som fungerer.

Departementet er ellers enig med flertallet i postutvalgets vurdering om at pilotprosjektet «På dørterskelen» ligger utenfor det som kan regnes som en posttjeneste som skal sikres alle etter postloven. Dørterskeltjenesten er ikke et supplement til postleveringen, men en ny type tjeneste, med egne leveringsstrukturer og med et helsefaglig formål om å få eldre til å bo lenger hjemme. Tjenesten kan også leveres av andre markedsaktører enn posttilbydere.

De demografiske utfordringene i landet har regjeringen adressert i Meld. St. 24 (2022–2023) *Felleskap og meistring – Bu trygt heime*. Meldingen har tiltak knyttet til satsingen på en nasjonal aktivitetsgaranti og opprettelsen av en ny tilskuddsordning på inntil 60 mill. kroner for å stimulere kommuner/fylkeskommuner og frivillighet til fysisk og sosial aktivitet for eldre, herunder å utløse frivillig innsats fra alle aldersgrupper.

Staten eller kommunene kan likevel vurdere om de har behov for å kjøpe en dørterskeltjeneste, men denne vurderingen har ikke betydning for utformingen av ny postlov. Dørterskeltjenesten omtales derfor ikke nærmere i det videre.

3.2. Nærmere om de strukturelle endringene og ny bestemmelse om avbøtende tiltak

Dagens lov er bygget opp med et tydelig skille mellom leveringspliktige og ikke-leveringspliktige posttjenester. De leveringspliktige tjenestene er nøye angitt og i hovedsak regulert i et eget kapittel 2. I tillegg er det også andre bestemmelser spredt ut i

loven, hvor ordlyden klart angir at bestemmelsen gjelder for den leveringspliktige tilbyderer. Bestemmelsene i loven for øvrig gjelder generelt for alle tilbydere av posttjenester og flere typer posttjenester.

Dagens regulering har fungert i den forstand at de leveringspliktige tjenestene har blitt levert til alle deler av landet. Likevel synes enkelte deler av reguleringen ikke å ha fungert etter intensjonen og det har skapt utilsiktede virkninger.

For det første har skillet mellom hva som inngår i de leveringspliktige tjenestene og ikke, ført til spørsmål og et utilsiktet fokus på hvilke postsendinger som inngår i leveringsplikten. Særlig har dette vært knyttet til tjenestene på pakkeområdet, og dermed også om det er postsendinger som inngår i leveringsplikten som kunne vært levert kommersielt. Sistnevnte har ført til spørsmål om mulig krysssubsidiering og klage til ESA med påstand om at finansieringen av de leveringspliktige tjenestene bryter med statsstøttereguleringen.¹⁵ I tillegg medfører de samme uklarhetene at flere tilbydere mener at postloven kun gjelder for tjenester som i stor grad samsvarer med de leveringspliktige tjenestene. Tilbyderne har derfor ikke registrert seg da de mener de ikke tilbyr tjenester som er omfattet av loven.

For det andre er ikke dagens regulering tilpasset samfunnsutviklingen, og reguleringen gir heller ikke den nødvendige fleksibiliteten fremover. Dette kan for det første medføre at staten betaler for flere og mer omfattende tjenester enn nødvendig. For det andre kan dagens rigide opplisting og sammensetting av de leveringspliktige tjenestene være til hinder for at det tenkes nytt om hvordan tjenestene kan leveres.

Postutvalget belyste også noen utfordringer med dagens regulering i sin rapport.¹⁶ De fremhevet blant annet at et fortsatt fallende brevmarked, og mulig konvergens mellom brev- og pakkemarkedet krever nye vurderinger av hva som er en bærekraft posttjeneste. Utvalget fremhevet også at endringer de siste årene gjør det er vanskelig å stadfeste i hvilke områder Posten er alene om å tilby tjenester. De anbefalte derfor en utredning av en eventuell oppsplitting av verdikjeden når det gjelder distribusjon av post og en tilgangsregulering for at alle skal ha tilgang til utleveringsnett i hele landet eller annen sentral infrastruktur. Utvalget anbefalte videre å utrede hvordan markedet kan organiseres ved hjelp av tilgangsregulering og hvilke kritiske komponenter i postinfrastrukturen det kan være relevant å pålegge tilgang til. Basert på disse utredningene mente postutvalget at det vil være mulig å vurdere en samordning av post- og vareleveranser, og i hvilke geografiske områder dette kan være aktuelt.

Basert på det ovennevnte vurderer departementet at det er behov for å gjøre endringer i dagens regulering. For det første mener departementet at den nye loven i større grad bør legge til rette for at posttjenestene kan leveres uten statlig innblanding, og at det følgelig ikke bør forhåndsdefineres i loven hva som er leveringspliktige tjenester, hvordan de skal leveres og av hvem. For brukerne er det ikke viktig om posttjenesten de mottar er en

¹⁵ [EFTA Surveillance Authority. ESA opens investigation into alleged State aid to Posten. Brussels: ESA, 19. desember 2024](#)

¹⁶ [Rapport fra utvalget for fremtidens posttjenester. Oslo: Samferdselsdepartementet](#)

leveringspliktig tjeneste eller ikke. Det sentrale for brukerne er at tjenestene er trygge og gode, og at de er sikret retten til å sende og motta postsendinger til overkommelige priser, uansett hvor man bor. Forslaget til ny postlov tydeliggjør denne rettigheten. For å sørge for en grunnleggende sikkerhet og kvalitet stilles det minstekrav til hvordan dette skal gjøres, samtidig som alle som ønsker å formidle postsendingene skal kunne gjøre det.

Slik loven er utformet i dag, gir den svært begrensede muligheter til å gjøre vurderinger eller utredninger av hva markedet eventuelt kan levere, om det er forskjeller på hva markedet kan levere basert på geografiske forhold og om det eventuelt er mulig å samordne levering slik Postutvalget foreslår. En utredning av for eksempel oppsplitting av verdikjeden vil derfor være lite hensiktsmessig på nåværende tidspunkt. Departementet antar imidlertid at de foreslåtte strukturelle endringene på sikt vil åpne for muligheten til å gjøre slike vurderinger blant annet fordi det vil gjennomføres undersøkelser og markedsdialog i forkant av nye kjøp eller utpekinger.

For å oppnå dette, er det viktig at tilbyderne faktisk registrerer seg. Plikten til å registrere seg for alle tilbydere videreføres derfor i den nye loven. Ved at tilbyderne registrerer seg kan myndigheten få en oversikt over hva tilbyderne leverer av tjenester og hvor i landet de tilbyr tjenestene. Det vil også gi myndigheten nødvendig grunnlag for å vurdere hvilke posttjenester som eventuelt ikke leveres av markedet, hvor de ikke leveres, om tjenestene har tilstrekkelig god kvalitet mv., noe som igjen kan bidra til at postreguleringen kan tilpasse seg fremtidige endringer i postmarkedet og brukernes endrede behov, slik forutsatt. Mer kunnskap om og bedre oversikt over markedet vil også gjøre eventuelle avbøtende tiltak mer treffsikre og legge grunnlaget for effektiv bruk av samfunnets ressurser. Samtidig vil en bedre oversikt over markedet hjelpe myndighetene å tilpasse reguleringen, slik at formålet med loven kan oppnås, nemlig å sikre gode, trygge og fremtidsrettede tjenester for brukerne. Departementet ønsker ikke å regulere mer enn nødvendig, men ser at det er behov for en større oversikt over markedet for å sikre at formålet med loven oppnås.

Basert på direkteutpekingen og kjøpene som gjennomføres i dag, samt den informasjonen myndigheten har om markedet per nå, er det sannsynlig at det fortsatt vil være posttjenester som det ikke er lønnsomt å levere. Dette kan enten skyldes at tjenesten i seg selv ikke er lønnsom eller at den ikke er lønnsom i enkelte områder mv. Den nye postloven legger opp til at myndigheten da må sikre dette gjennom avbøtende tiltak der markedet ikke leverer, se ny § 19. Denne bestemmelsen erstatter dagens bestemmelse om leveringsplikt. Som i dag, skal de avbøtende tiltakene sikres enten gjennom direkteutpeking eller kjøp. I nytt kapittel 3 om administrative bestemmelser angis nærmere tjenestene og forpliktelsene myndighetene skal sikre. Målet med endringen er at myndigheten kun skal gå inn med kjøp eller direkteutpeking der det er strengt nødvendig, og på en måte som i så liten grad som mulig griper inn i de delene av markedet som fungerer.

I kjøpene vil myndigheten kunne nærmere definere nivået på tjenestene som skal leveres, og derfor er bl.a. bestemmelsen om enhetsporto tatt ut av loven da det er

naturlig at dette ev. reguleres i kjøpet.¹⁷ Endringen gir også mulighet for at kjøpene kan tilpasses ulike sektorer og behov, dersom det anses nødvendig. Forut for kjøpene vil det som nevnt gjennomføres undersøkelser og markedsdialog for å finne den mest hensiktsmessige måten for tildeling av kontrakt, herunder om det er kjøp gjennom konkurranse eller direkteutpeking som vil være best. Nkom sitt ansvar for å gjennomføre markedsundersøkelser vil videreføres, og resultatene fra undersøkelsene vil eventuelt kunne nyttiggjøres i vurderingene av kjøpsbehovet. Det vil også foretas egne innkjøpsfaglige vurderinger av hvordan en eventuell konkurranse kan og bør utformes.

Lovendringene innebærer derimot ikke at myndigheten nødvendigvis må gjøre store endringer i kjøpene. Postens konsesjon kan ikke videreføres i sin nåværende form, men myndigheten står fortsatt fritt til å gjennomføre utpeking og kjøp både av de samme tjenestene som i dag (bare noe nedskalert) og på tilsvarende måte, dersom det vurderes som det mest hensiktsmessige. Per i dag er det sannsynlig at myndigheten må inn med avbøtende tiltak for kjøp av postlevering til postkassen, avisdistribusjon i de områdene der det ikke er et kommersielt tilbud og kjøp av forsendelser til blinde. Nkom foretar en markedsundersøkelse av privatpersoners og bedrifters (herunder det offentliges) bruk av posttjenester høsten 2025. Undersøkelsen vil inkludere eventuelle endringer i antallet utleveringsdager slik regjeringen varslet i april¹⁸. Dette vil være en nødvendig del av forberedelsene for å sikre at avbøtende tiltak er på plass samtidig med lovens ikrafttredelse. Det vil likevel kunne ta tid å innhente ny og tilstrekkelig god markedskunnskap til at de avbøtende tiltakene kan avvike vesentlig fra dagens innretning på de leveringspliktige og ulønnsomme tjenestene.

Når det gjelder postutvalgets anbefalinger om videre utredning av tilgangsregulering og infrastrukturen for pakkeskap, har departementet bedt om spesifikke innspill til dette, se punkt 3.4.6. om regulering av videreformidlingsplikten og punkt 3.4.7. om regulering av pakkeskap.

Ellers er mye av den tidligere loven bevart, både strukturelt og ved at de fleste av dagens bestemmelser er videreført. Flere av bestemmelsene har likevel blitt oppdatert rent språklig. Enkelte oppdateringer av henvisninger og ordbruk har også vært ansett som nødvendige endringer i et endret marked. Departementet foreslår blant annet å gå vekk fra begrepet «lettgoods» og heller bruke «pakker» som begrep. Ordet samsvarer bedre med forståelsen brukerne har av hva som er «pakker». Det er også mer i tråd med det som følger av EUs postdirektiv og pakkepostforordningen.

Der det er gjort enkelte endringer uten at disse innebærer substansielle endringer i bestemmelsen, er ordlyden i merknadene fra de tidligere forarbeidene i stor grad beholdt.

Hjemmelen til å gi forskrifter om gjennomføring av EØS-avtalen på postområdet er i utkastet en videreføring av dagens ordlyd, men nå plassert inn i § 2 siste ledd. Departementet vil vurdere om det i framtiden vil være behov for en utvidelse, herunder presisere prinsippet om EØS-rettens forrang.

¹⁷ Lov om posttjenester, LOV-2015-09-04-91, § 13.

¹⁸ [Regjeringen vil sikre postlevering til postkassa. Oslo: Samferdselsdepartementet, 28. april 2025.](#)

Departementet har foreslått at ansvars plasseringen av forskriftskompetanse mv. tydeliggjøres i den nye loven ved at ansvars plasseringen endres fra Kongen til departementet i §§ 2 og 3, samt at Kongen ikke inngår som en del av «myndigheten» i § 5. Ansvars plasseringen for Kongen beholdes i § 5, 3. setning og § 26 fjerde ledd, da dette gjelder forhold som enten ikke kan eller det synes naturlig at tillegges departementet alene.

3.3. Nærmere om rettigheter og plikter for tilbyderne av posttjenester

De strukturelle endringene som er foreslått i ny lov er i stor grad gjort for å tydeliggjøre hvem som omfattes av loven. Etter ikrafttredelsen av gjeldende postlov har det vært uenighet blant markedsaktører knyttet til hvem som er å anse som tilbydere. Det har vært ulike oppfatninger av hvorvidt tjenester som innebærer leveranse av pakker fra bedrift til bedrift, eller fra bedrift til forbruker, er omfattet av postloven.

I forbindelse med innføringen av pakkepostforordningen ønsket myndighetene å fjerne uenigheten rundt tilbyderbegrepet blant annet ved å presisere ordlyden i gjeldende postlov § 4 nr. 1 og 7.¹⁹ Selv om forslaget ikke innebar en endring av gjeldende rett, ble forslaget trukket etter høringen grunnet innspill om at den foreslåtte ordlyden ville utvide gjeldende rett. Det ble da varslet at regjeringen ville se på andre grep for å tydeliggjøre hvilke aktører som omfattes av loven, slik at lovens formål kunne oppnås.

Pakkepostforordningen ble deretter som helhet inntatt i norsk rett gjennom postloven § 5a og postforskriften § 26a. Det ble bekreftet at virkeområdet til pakkepostforordningen sammenfaller med virkeområdet til postloven.²⁰ Departementet har senere stadfestet at B2X- tjenester (bedrift til bedrift eller forbruker) omfattes av lovens virkeområde. Flere aktører tilbyr i dag slike tjenester og er registrert etter postloven, uten å ha rapportert om utfordringer med å oppfylle pliktene i dagens postlov.

Etter dagens lov skal alle som tilbyr posttjenester registrere seg, og aktørene pålegges lovbestemte rettigheter og plikter. Som redegjort for ovenfor, svært viktig at aktører som leverer posttjenester registrerer seg slik at myndighetene har den nødvendige oversikten over markedet. Registreringsplikten henger i stor grad sammen med rapporteringsplikten: Det vil først være når tilbyderne rapporterer til myndighetene at det er mulig blant annet å vurdere tilsyn og sikre at lovpålagte krav oppfylles. Ikke minst vil rapporteringen gi myndighetene nødvendig informasjon for å gjøre vurderinger av markedet og hvorvidt myndighetene bør gripe inn, og på denne måte sikre oppfyllelse av lovens formål.

Departementet foreslår at pliktene som pålegges tilbyderne i gjeldende postlov videreføres, men ønsker konkrete høringsinnspill og dialog med tilbyderne for å vurdere

¹⁹ Prop. 4 LS (2022–2023) *Endringer i postloven (tilbyderbegrepet, pakkepostforordningen, brukerklagenemnd, offentlig postnummersystem og politiattest)*. Oslo: Samferdselsdepartementet, 21. oktober 2022

²⁰ Prop. 81 LS (2022–2023) *Endringer i postloven (pakkepostforordningen, brukerklagenemnd, offentlig postnummersystem og politiattest)*. Oslo: Samferdselsdepartementet, 31. mars 2023.

omfanget av og innholdet i pliktene som pålegges aktørene. Dette gjelder blant annet kravene til erstatning, rapportering, avgifter og offentliggjøring.

Departementet kan ikke se at selve plikten til å registrere seg er utfordrende. Dagens registreringsplikt, som foreslås videreført, innebærer i utgangspunktet kun at tilbyderne fyller ut et skjema. Dette er nærmere redegjort for i punkt 3.4.2, men også dette bes det om innspill på.

Rapporteringsplikten er foreslått videreført i ny lov, se punkt 3.4.5. Det er viktig for departementet at rapporteringsforpliktelsene oppfattes som hensiktsmessige og formålstjenlige, samtidig som de sikrer gode og trygge posttjenester. Rapporteringsforpliktelsene skal være tilpasset markedet.

Videre ber departementet om innspill på utformingen av postlovens bestemmelse om erstatning, se punkt 3.4.3. Departementet hadde høsten 2023 forslag til endringer om erstatningsutmålingen i postforskriften på høring. Basert på høringsinnspillene ble det ikke gjort endringer i postforskriftens bestemmelser om erstatningens størrelse. Departementet vurderer imidlertid at det er grunn til å vurdere nærmere erstatningens størrelse og hvorvidt det bør differensieres for ulike typer tjenester. Dette særlig fordi departementet foreslår å fjerne skillet mellom registrerte og uregistrerte sendinger, samtidig som departementet erkjenner at det er ulike hensyn som gjør seg gjeldende for de ulike typene sendinger, enten dette baserer seg på størrelse eller bruker.

3.4. Nærmere om endringer i enkelte bestemmelser

3.4.1. Lovens formål § 1

Lovens formål er i stor grad videreført, men det er gjort enkelte justeringer for å tydeliggjøre hensynet bak reguleringen. Endringen har sammenheng med at ny postlov tydeliggjør at det å sende og motta post er en rettighet. Loven skal sikre at brukerne, både fysiske og juridiske personer, har tilgang til «gode, trygge og fremtidsrettede tjenester». I dette menes som tidligere at loven skal tolkes dynamisk og at tilbudet av posttjenester må være tilpasset samfunnsendringer og brukernes behov, og utvikles i tråd med dette. At «trygge» er tatt inn eksplisitt er for å understreke at lovens formål er knyttet til brukernes rettigheter. Brukerne skal være sikre på at det å sende og motta postsendinger skal være trygt, og at tjenestene de mottar skal være pålitelige og tilbys av pålitelige tilbydere. Det at loven for eksempel inneholder visse krav til sikkerhet, tilgjengelighet, konfidensialitet og integritet, i tillegg til krav om tilsyn mv. av tilbyderne, er med på å understøtte brukernes krav på trygge posttjenester.

Det er også foreslått å fjerne henvisningen til «gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser». Departementet vurderer dette hensynet som tydelig formulert i ny § 19 (avbøtende tiltak), som hjemler når og hvordan staten, ved behov, kan gripe inn for å sikre brukerne et minstenivå av posttjenester, og at det derfor ikke er nødvendig å ha dette med i formålsbestemmelsen.

3.4.2. Registrering § 6

Bestemmelsen viderefører dagens registreringsplikt. Alle som driver med formidling av postsendinger skal registrere seg. Registreringen innebærer ikke at myndigheten må gi tillatelse til driften. Virksomheten kan starte opp så snart tilbyderer har sendt inn sin registrering. Registreringen skal, som i dag, være enkel og lett tilgjengelig.

Formålet med registreringen er å gi myndigheten en nødvendig oversikt over og kjennskap til strukturene i postmarkedet, herunder hvordan markedet er organisert. Ved å endre strukturene i loven og dermed gi markedet lik mulighet til å formidle postsendinger, blir registreringen desto viktigere.

Departementet har vurdert om registreringsplikten burde endres til å bli en godkjenningsordning av tilbydere, lik den de har i Danmark. En godkjenningsordning vil kunne gi ytterligere oversikt og kontroll. En godkjenningsordning vil imidlertid kreve økte offentlige ressurser og vil kunne innebære en etableringshindring. Departementet foreslår derfor en enkel registreringsordning som i dag, og forventer at grepene som er gjort for å klargjøre lovens virkeområde, definisjoner mv. vil bidra til at registreringsordningen vil fungere bedre fremover. Hvorvidt registreringsordningen burde forutsette en godkjenning fra myndighetene før driften kan starte, er like fullt noe departementet ønsker særlig tilbakemelding på i høringen.

3.4.3. Erstatning § 10

Gjeldende regler om erstatning er i stor grad videreført. Det foreslås at skillet mellom registrerte og uregistrerte postsendinger fjernes slik at alle sendinger behandles likt. Myndigheten gis i forslaget en utvidet myndighet til å fastsette i forskrift vilkårene for erstatning, herunder erstatningens størrelse. Hensikten er å åpne for at beløpets størrelse kan tilpasses samfunnsutviklingen. Den foreslåtte endringen gir mulighet til å i større grad kunne differensiere erstatningssummen for ulike produkter og øke/senke erstatningsnivået for ulike typer sendinger på en måte som sikrer at behovene og endringer i markedet hensyntas.

3.4.4. Sikkerhet og beredskap § 13

Departementet foreslår å slå sammen gjeldende postlov §§ 17 og 32. Dermed utvides dagens regulering på sikkerhets- og beredskapsområdet til å gjelde alle tilbydere. Samtidig foreslås det å utvide pliktene noe. Den nye bestemmelsen knytter seg både til sikkerheten som tilbyderne skal ivareta i sitt eget postnett for den daglige driften, og for sikkerhet og beredskap i krisetid. Nytt første ledd tydeliggjør at tilbyderer skal sørge for forsvarlig sikkerhet i sitt postnett. Dette innebærer både de fysiske og digitale delene av nettet, og gjelder alt fra håndtering av farlige postsendinger til å sikre digitale systemer mot hacking mv.

3.4.5. Rapportering mv. § 15

For å kunne oppfylle lovens formål er det sentralt for myndigheten å ha kunnskap om og oversikt over markedet. Blant annet er dette viktig for å sikre at alle har tilgang på et minimum av posttjenester, og at tjenestene er trygge og gode. Kunnskapen er videre sentral for vurderingen av behovet for avbøtende tiltak mv. Slik kunnskap er vanskelig å alene sikre gjennom markedsundersøkelser, og rapportering fra tilbyderne er derfor av avgjørende verdi.

I dag rapporterer tilbyderne på antall klager fordelt på kategori, system for ikke-leverbare postsendinger og system for opplæring av ansatte om regler om taushetsplikt. Videre må det informeres om system for ikke-leverbare sendinger. Leveringspliktig tilbyder skal i tillegg rapportere på bl.a. utleveringshyppighet, fremsendingstider, innleveringspunkter og innleveringsfrister mv.

Noen av rapporteringspliktene som i dag ligger til leveringspliktig tilbyder er det naturlig at vil gjelde for alle tilbydere i ny lov, mens andre plikter er det naturlig at kun etterspørres i forbindelse med avbøtende tiltak. Det er uansett viktig at rapporteringsplikten skal være overkommelig og kun være knyttet til det som er nødvendig for myndigheten for å ha oversikt over for å kunne føre tilsyn med markedet. Det har tidligere vært vanskelig å få informasjon fra aktører som bestrider å være posttilbydere om hvilke rapporteringsplikter mv. de opplever som særlig tyngende. Departementet ønsker derfor særlig innspill på dette i høringen.

3.4.6. Videreformidling § 16

Dagens bestemmelser er knyttet til leveringspliktig tilbyder og pålegger denne å imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en annen tilbyder om videreformidling av postsendinger. Begrunnelsen bak er å sikre bedre tilgang til postnettet for flere tilbydere, særlig i områder der kun den leveringspliktige tilbyderen er til stede, og dermed avbøte på den særstillingen som en utpekt leveringspliktig tilbyder får.

Departementet er usikker på behovet for en slik regulering i ny lov. I utgangspunktet er særstillingen som leveringspliktig tilbyder har i markedet tatt bort i den nye loven. Videre anses det som naturlig at videreformidling kan løses kommersielt mellom tilbyderne. Departementet foreslår likevel å videreføre bestemmelsen, men med en utvidelse til å gjelde alle tilbydere. Begrunnelsen er at det fortsatt kan være behov for en slik regulering for å bedre tilbudet til brukerne, særlig i enkelte områder av landet der det er mindre konkurranse. En slik plikt kan være med å redusere etableringshindringene for mindre eller nye tilbydere, men den kan også medføre at insentivene til å bygge ut egne distribusjonsnett reduseres. Å ha flere distribusjonsnett i større deler av landet kan være positivt for konkurransen i markedet og i en beredskapssammenheng. På en annen side kan dette oppleves inngripende og det vil kunne være krevende for en tilbyder å dimensjonere nettet sitt, da det potensielt ikke bare er egne sendinger som skal gå gjennom nettet. Alternativet er at en slik regulering ikke tas inn i loven, men kun tas inn i avtale eller ved utpeking av avbøtende tiltak, eventuelt atplikten søkes begrenset til de

tilfellene der noen markedsaktører blir enerådende i enkelte områder eller lignende. Departementet ber derfor om høringsinstansenes syn på innretningen av bestemmelsen.

3.4.7. Postboksenlegg og pakkeskap § 17

Departementet foreslår at gjeldende bestemmelse som regulerer postboksenlegg også skal inkludere pakkeskap, se ny § 17. Dette for å sikre lik tilgang for tilbyderne og større mulighet for samarbeid slik at ikke alle tilbydere må sette opp egne pakkeskap med egne systemer ut til brukerne mv. Etablering av pakkeskap kan potensielt bli kostnadskreven, og dermed utgjøre en etableringshindring.

Delt bruk og gjenbruk av pakkeskap er også positivt for miljøet. Det kan redusere behovet for å produsere og transportere nye skap. Plassering av pakkeskap er arealkrevende i by- og nærmiljø, og det vil kunne gi et bedre tilbud til brukerne at ulike tilbydere kan tilby utlevering fra samme pakkeskap. Dette er i utgangspunktet viktige hensyn i arbeidet med å utvikle en mer bærekraftig og effektiv distribusjonsinfrastruktur.

Det å pålegge tilgangsfpliktelser og samarbeid er imidlertid inngripende. Videre vil det være behov for å vurdere innretningen av en eventuell kostnadsdekning for en slik tilgang. Dette gjelder både kostnaden for det fysiske pakkeskapet, men også det å lage nye digitale systemer. Departementet ber derfor om innspill på om en slik regulering er nødvendig, samt om det eventuelt kan gjøres på en mindre inngripende måte. Departementet ser også at det kan være tekniske og digitale sikkerhets- og ansvarsperspektiver inn i en slik regulering, som det bes om innspill på for å finne gode, praktiske og trygge løsninger.

3.4.8. Utleveringspostkasse § 18

I ny lov foreslås det å fjerne kravet til å levere post til postkassen. Det vil derfor være mulig å motta post også på andre steder. Regjeringen har imidlertid vært tydelige på at det fortsatt skal være mulig for alle som ønsker det til å motta post i postkassen²¹. De som ønsker det, må da også bidra til å gjøre utleveringen mulig. Bestemmelsen om utleveringspostkasse videreføres derfor i stor grad fra dagens lov.

Endringene som foreslås tatt inn er for det første å presisere at eier av postkassen plikter å gi tilgang til den, dersom eieren ønsker å motta posten sin der. Dette har sammenheng med at det er eieren som har eiendomsretten til utleveringspostkassen. For mottakere som bor i flerbolighus, er det opp til gårdeier/eier av utleveringspostkassene å gi tilbyderne tilgang, gjennom eksempelvis borettslag og lignende. Dersom det ikke inngås en slik avtale, vil ikke tilbyderne kunne levere i utleveringspostkassen, men vil kunne levere postsendingen til postpunkt.

For eiere av fritidseiendom endres også ordlyden noe. Poenget er likevel fortsatt at eieren ikke kan forvente levering til postkassen på fritidseiendommen, men må plassere postkassen der det er fast eiendom som har en slik rett.

²¹ [Regjeringen vil sikre postlevering til postkassa. Oslo: Samferdselsdepartementet, 28. april 2025.](#)

Dagens mulighet for tilbyder til å kreve at en utleveringspostkasse plasseres på fremmed grunn, tas ut. I stedet tas det inn en mulighet for partene til å avtale en annen plassering.

Bestemmelsen gir de generelle rettighetene og pliktene for tilbyderne og eierne av postkassen, mens det vil gis noe nærmere regulering i forskrift. Blant annet er rettigheten for sårbare grupper og reguleringen av muligheten for å ha postkassen plassert ved inngangen til huset mv. tenkt hensyntatt i ny forskrift.

3.4.9. Offentlig postnummersystem og adresseregister §§ 23 og 24

Reguleringen av et offentlig postnummersystem og adresseregister foreslås i all hovedsak videreført. Det som er nytt fra dagens lov er at driften overføres fra å være en oppgave for en utpekt leveringspliktig tilbyder, til myndighetene. Dette gjøres for det første for å sikre at alle tilbydere får lik tilgang til systemene og dermed bidra til å hindre konkurransevridning. Videre vurderes det, ut fra beredskapshensyn og personvernens hensyn, at oppgaven bør ligge til offentlig myndighet og ikke hos tilbyderne.

3.4.10. Mulige endringer i klage til myndigheten § 26

Departementet vurderer også å gjøre en endring i bestemmelsen om klage til myndigheten i § 26. Det følger av dagens § 41 første ledd nr. 1 at Nkom skal behandle klager fra brukerne. Et unntak fra dette er dersom saken har sitt grunnlag i en forbrukerkjøpsavtale og derfor behandles av forbrukermyndigheten. Det vil si at klager som faller inn under forbrukermyndighetenes kompetanseområde skal behandles i henhold til den generelle klageordningen for forbrukere. Denne ordningen er i utgangspunktet tenkt videreført i ny lov. Departementet er derimot kjent med at det er innført gebyr i klagesaker til forbrukertilsynet, noe som må vurderes opp mot hensynene i postdirektivets artikkel 19 og forvaltningsloven artikkel 35. Departementet vil se nærmere på dette, og vil vurdere å gjøre en endring i bestemmelsen i tilfelle motstrid. Virkningen vil i så fall være at Nkom vil få en økning i antallet saker de får til klagebehandling, sammenlignet med i dag. Dette vil igjen kunne få betydning for ressursituasjonen i Nkom og behovet for inndekningen gjennom økt sektoravgift.

3.4.11. Bestemmelser som er tatt bort

Det foreslås at dagens regler om **sonenøkler i § 33** fjernes da reguleringen av dette ikke anses hensiktsmessig å videreføre. Departementet erfarer at ordningen ikke er i bruk, og det fremstår kostnadskrevende å delta i systemet. Ordningen er også knyttet til én type løsning for utlevering til postkassene, nemlig ved bruk av nøkler og til én tilbyder.

Departementet foreslår i stedet at det er opp til den som eier en postkasse å stille den til rådighet, såfremt de ønsker å få levert posten sin der. Det vil si at det er opp til tilbyderne og eierne å finne løsninger på leveringen til postkassen, enten med nøkler eller på andre egnede måter.

Også dagens **befordringsplikt i § 16** som gir myndigheten mulighet til å pålegge rutetransportselskaper å ta med leveringspliktige postsendinger mot vederlag, foreslås tatt ut da den antas å ha liten betydning for tilbyderens muligheter til å finne gode løsninger med transportselskapene ved behov.

4. Utleveringsplikten annenhver dag fjernes fra lovteksten

4.1. Post til postpunkt eller postkassen en gang i uken

Dagens regulering lovfester ikke bare en leveringsplikt, men også det konkrete innholdet og kravene til leveringsplikten. Dersom det skal gjøres endringer i kravene og omfanget av leveringsplikten, er det nødvendig med endringer i loven. Dette har også Postutvalget foreslått i sin rapport.

Utviklingen i postmarkedet har de siste årene gått raskere enn prognosene har antatt. For å oppnå en rettighetsbasert regulering som sikrer befolkningen tilgang til å sende og motta postsendinger, vurderer departementet at det er sentralt at regelverket evner å tilpasse seg den fremtidige utviklingen. Endringene i postmarkedet påvirkes også av internasjonal regulering. Da EU la frem sin strategi for utviklingen av det indre markedet den 21. mai 2025 ble også posttjenester omtalt.²² Strategien gir uttrykk for at det er behov for omlegging av reglene for post, inkludert for pakker. Kommisjonen har varslet at postdirektivet og pakkepostforordningen foreslås sammenslått til å utgjøre en ny «EU Delivery Act». De foreløpige planene går ut på at dette skal være klart i fjerde kvartal i 2026. Postloven bør derfor utformes på en måte som sikrer at loven kan tilpasses endringer i det internasjonale regelverket. Det redegjøres nærmere for dette i punkt 6.

Etter departementets vurdering oppnås dette ved å fjerne dagens detaljregulering, herunder den konkrete angivelsen av omdelingsdager (at det skal foretas utlevering av postsendinger annenhver dag, mandag til fredag, i en to-ukers syklus), samtidig som det tydelig fremgår hvilke tjenester staten skal sikre dersom disse ikke leveres av markedet. Reguleringen ligner således på den som er gjort i Danmark, jf. også punkt 5.3. De foreslåtte endringene innebærer at loven i seg selv ikke sier noe om hva leveringsfrekvensen vil være fremover, eller om leveringsfrekvensen i det hele tatt vil endre seg. Markedet kan reagere med å levere post til postkassene med samme antall omdelingsdager som i dag. Hvor og hvor ofte posten fremover vil bli levert til postkassen vil sannsynligvis avhenge av myndighetens avbøtende tiltak, for eksempel kjøp.

Posten er tydelig på at dersom myndigheten ikke fortsetter å sikre levering av post til postkassen, så er det eneste kommersielle alternativet at alle typer postsendinger leveres til postpunkt for hele befolkningen på samme måte som det gjøres for større pakker i dag. Den sannsynlige virkningen av at kravet til antall omdelingsdager fjernes fra loven, gitt at staten ikke foretar seg noe, er derfor at brevsendinger sendt med Posten ikke vil leveres til postkassen, men til postpunkt. Levering til postpunkt vil kunne skje fem dager i uken, som er oftere enn leveringsfrekvensen vi har til postkassene i dag. Postutvalget la derfor

²² Se EUs [European Commission. State aid: Commission opens investigation into alleged aid to Posten Norge. Brussels: European Commission, 30 October 2025.](#)

dette til grunn som det beste alternativet for fremtidens posttjenester for de aller fleste i landet.

Det er videre sannsynlig at pakker fortsatt vil bli levert som i dag dersom de foreslåtte endringene gjennomføres. Markedet tilbyr også brukerne ulike valg knyttet til hjemlevering, til postkassen, pakkeboks eller bemannet postpunkt.

I 2020 gjennomførte Oslo Economics en utredning av konsekvensene for brukerne ved endret leveringspliktig postomdeling.²³ Utredningen baserte seg på spørreundersøkelser og intervjuer, og vurderte både levering til postpunkt og til postkassen. Departementet vurderer at funnene fortsatt er representative, selv om det har vært en betydelig utvikling mot ytterligere digitalisering og mindre bruk av fysiske brevsendinger i løpet av de siste fem årene.

Oppsummert viser utredningen at postomdeling én dag i uken er uproblematisk/litt problematisk for befolkningen generelt og at dette alternativet er å foretrekke foran å hente posten på et postpunkt. En ordning med å hente post et annet sted enn postkassen representerer noe nytt. Det å måtte reise lenger for å hente posten og muligens stå i kø, oppleves som mer belastende enn å motta posten sjeldnere. Eldre, personer i spredtbygde strøk, personer med nedsatt bevegelsesevne og personer med synsnedsettelse, oppfattet endringene som noe mer negativt, for begge alternativene. Den samme tendensen ser vi også i høringsinnspillene som kom til Postutvalgets rapport. De fleste innspillene inneholdt et ønske om fortsatt levering til postkassen og at dette var særlig viktig for sårbare grupper, eldre og de som har lang vei til et postpunkt.

Dette har regjeringen lyttet til, og har varslet at utlevering av post til alle, i postkassen én dag i uken, skal sikres. Postutvalgets flertallskonklusjon om at hovedregelen skulle være levering til postpunkt innebar at sårbare grupper og andre som måtte ønske det likevel skulle sikres hjemlevering. For å hindre at sårbare brukere mv. aktivt må velge postkasselevering, vurderes det som en bedre løsning at alle sikres et postkassetilbud, og at de som heller ønsker postpunkt aktivt velger det. Endringene innebærer en nedskalering i antall utleveringsdager til postkassen fra annenhver dag til én gang i uken. Dette er en utleveringshyppighet som anses å være i tråd med det gjennomsnittlige behovet for mottak av post.

De som heller ønsker levering til postpunkt og dermed hyppigere levering, kan velge det. Forslaget bygger på ordningen som i dag benyttes for henting av pakker, det vil si post-i-butikk, som postpunkt. Det er i dag post-i-butikk spredt utover hele landet. I likhet med løsning for varsling av pakker, vil den nye tjenesten for henting av brevsendinger på postpunkt i stor grad følge den samme løsningen. Tjenesten må være universelt utformet og lett tilgjengelig for alle.

Nkom gjennomfører høsten 2025 en oppdatert markedsundersøkelse av brukermønsteret på postområdet. Departementet har bedt om at undersøkelsen utvides noe slik at den

²³ [Oslo Economics. Konsekvenser for brukere av endret leveringspliktig postomdeling. Utarbeidet for Samferdselsdepartementet. Oslo: Oslo Economics, 17. september 2020](#)

også ser på konsekvensene av de varslede endringene i postlovgivningen. Resultatene fra undersøkelsen vil være en del av det videre arbeidet med lovproposisjonen.

4.2. Betydning for forvaltningen, næringslivet mv.

En stor andel av virksomhetene i Norge kommuniserer hovedsakelig gjennom digitale kanaler og sender brev til digitale postkasser og meldingstjenester etablert av det offentlige som et alternativ til fysiske brevsendinger. Bruken av digitale postkasser er vanligst blant de største bedriftene og offentlige virksomheter. I underkant av halvparten av virksomhetene sender aldri fysiske brevsendinger, og én av åtte virksomheter mottar aldri fysiske brevsendinger.

Store deler av forvaltningens kommunikasjon med befolkningen skjer digitalt, og for denne gruppen vil ikke endring i antall omdelingsdager ha betydning for deres kommunikasjon. Blant annet viser en undersøkelse fra SSB at mer enn 97 prosent av befolkningen mellom 16-79 år bruker banktjenester på nett.²⁴ Helsesektoren har gjennom Helsenorge etablert en felles innbyggerportal som på sikt skal favne all dialog mellom aktørene i sektoren og innbyggerne.

De foreslåtte endringene i ny lov kan få noe betydning for den delen av befolkningen som ikke kommuniserer digitalt med forvaltningen, eller der forvaltningen av ulike grunner gjør deler av kommunikasjonen per brev. For disse vil utlevering av brev til postkasse én gang i uken sannsynligvis føre til noe lenger saksbehandlingstid. Departementet legger til grunn at forvaltningen ved lovendringen må ta høyde for noe lenger forsendelsestid ved beregningen av klagefrister mv. Når det gjelder brev med for eksempel betalingsfrist, påpekte Oslo Economics i sin rapport at en endring i utleveringsdager vil medføre at kreditorer og inkassoselskaper må utvide betalingsfristene på sine krav. Det ble fremhevet at det var usikkert hvilken betydning dette ville ha for kapitalkostnadene, og anslått at det vil være «litt problematisk». Kreditors ulempe vil da være til fordel for skyldner.

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) har opplyst at de i 2024 hadde om lag 160 000 brukere som hadde reservert seg fra digital kommunikasjon med etaten. Disse mottar informasjon om utbetaling i posten. Informasjonen som da kommer per brev, har imidlertid ikke noe å si for utbetalingene de mottar. De opplyser videre at selv om de aller fleste mottakerne av ytelser mottar disse direkte på konto, og derfor ikke blir påvirket av en endring i antall utleveringsdager, er det en mindre gruppe mottakere som ikke har tilgang til konto og da får utbetaling på en annen måte. Den alternative utbetalingen er avhengig av både informasjon sendt per brev og rekommandert post. NAV opplyser videre at de arbeider kontinuerlig med å øke antallet brukere som får utbetaling direkte til konto. Den gruppen som mottar giroutbetalinger per post, vil sannsynligvis kunne bli noe påvirket dersom NAV sender brev med vanlig postgang i fremtiden.

Det er bekymring for at omdeling kun én gang i uken til postkassen kan få spesielt negative konsekvenser for dialogen mellom ulike helseforetak og privatpersoner, for

²⁴ [Statistisk sentralbyrå. Bruk av IKT i husholdningene. Oslo: SSB, 24. september 2025](#)

eksempel ved innkalling til legetimer, for den ikke-digitale delen av befolkningen. Departementet legger til grunn at også disse foretakene vil måtte tilpasse egne rutiner til at post som hovedregel leveres én gang i uken til postkassen.

Dersom forvaltningen eller næringslivet har et særskilt behov for at mottakeren får informasjonen raskt, finnes det allerede i dag en mulighet for avsenderen til å kjøpe ekspresslevering. En plikt til å tilby ekspressprodukter er ikke en del av dagens leveringspliktige posttjenester, men det legges til grunn at det også vil finnes et slikt tilbud i fremtiden.

Nedskaleringen i antallet omdelingsdager vil medføre at leveringstiden øker for blant annet forsendelser fra apotekene. Departementet påpeker imidlertid at reseptbelagte medisiner ikke utleveres til utleveringspostkasser i dag på grunn av kravet om identifisering av mottaker. Endringen vil derfor ikke påvirke denne typen forsendelser. Dette var for øvrig grunnen til at en endring til hentepunkt eller til postkassen en gang i uken ble vurdert som uproblematisk for apotekene i Oslo Economics sin utredning fra 2020. Det samme ble vurdert for bedrifter generelt og fra andre virksomheter som ble spesielt undersøkt: bønder, inkassoselskaper og kreditorer, domstolene, valgdirektoratet, helsevesenet, apotekene, Norsk kvalitetsforbedring av laboratorieundersøkelser (Noklus), tannleger og feltposttjenesten. Noen av virksomhetene fra undersøkelsen peker på at omdeling til postkassen én gang i uken kan ha negative økonomiske konsekvenser i form av at de i større grad må bruke budtjenester o.l. der fremsendingstiden er avgjørende.

Forslaget innebærer for øvrig at postpunkt vil være en mulighet for mottak av alle typer postsendinger. For svært mange virksomheter vil muligheten til å hente post på postpunkt inntil fem dager i uken være en forbedring av dagens tjenestetilbud. I stor grad ligner dette på dagens postbokssystem. For dem som har postboks i dag vil ikke endringene av antall omdelingsdager få en praktisk betydning. Sannsynligvis vil endringen gjøre tjenesten bedre ved at mottakere for eksempel kan få bedre varslinger.

Endring til utlevering av post kun én dag i uken til postkasse vil være hovedregelen, og for størstedelen av befolkning vil dette ha liten betydning da svært mye av dialogen med forvaltningen og næringslivet gjøres digitalt. Departementet understreker at avsender må vite om mottaker trenger fysiske brev, og være klar over at posten kan ta litt lengre tid enn tidligere.

4.3. Betydning for beredskapen

Postutvalget påpekte i sin rapport at det fysiske postnettet kan ha ulik betydning i ulike typer kriser, og at det var for lite kunnskap om betydningen av postnettet med tanke på nasjonal beredskap. Utvalget anbefalte derfor at det burde vurderes hvorvidt det er tilstrekkelig bevissthet knyttet til avhengigheten av fungerende postgang gjennom hele krisespekteret i ulike sektorer og hos sentrale beredskapsaktører. En vurdering av beredskapen er relevant, ettersom både flertallet og mindretallets anbefaling om utlevering av brevsendinger i Postutvalgets rapport vil innebære en nedskalering av

distribusjonsnett. Innføringen av postpunkt som mulig mottakssted for brev vil sannsynligvis også medføre at distribusjonen ut til postkassene minker.

I dialog med alle departementene har Samferdselsdepartementet gjennomført en kartlegging av hvilken betydning dagens posttjenester har for deres overordnede ansvar innenfor nasjonal sikkerhet og beredskap. Departementene ble blant annet bedt om å kartlegge hvilke avhengigheter det er mellom deres grunnleggende nasjonale funksjoner, eller virksomheter innen departementets ansvarsområde, og Posten, eller posttjenester som sådan. Videre ble det kartlagt hvilken betydning levering til postkassen har for departementene, inkludert underliggende etater og virksomheter, i en beredskapssammenheng.

Ved vurderingen av «post» sin betydning for beredskapen er det avgjørende å forstå hva «post» omfatter, og hvilke elementer som eventuelt påvirkes av de foreslåtte endringene. Fra et beredskapsperspektiv vil «post» kunne omfatte både innsamling, sortering og transport i forbindelse med utlevering av både større og mindre brevsendinger og pakker. Det omfatter både levering som i dag er definert som leveringspliktige tjenester og særskilte tjenester, for eksempel ekspresslevering eller levering av laboratorieprøver som krever særskilt behandling. Det kan også omfatte andre tjenester eller produkter som fra et beredskapsperspektiv kan tenkes sikret gjennom postnett, men som ikke er omfattet av definisjonene i postloven.

Innføring av postpunkt som et alternativ til mottak av brev, er i kartleggingen fremhevet som et viktig tiltak for beredskapen. Andre viktige tjenester er levering til postboks eller rekommandert sending på postpunkt. Kartleggingen avdekket ikke at det per i dag er et særskilt behov for å sikre utlevering av post til postkassene. For eksempel vil frakt av reseptbelagte legemidler, som tidligere nevnt, ikke gjennomføres med utlevering til postkasse slik det er i dag, da det krever legitimering av mottaker.

Samtidig viser kartleggingen at post kan ha en mulig betydning for beredskapen. Dette gjelder særlig ved helt eller delvis bortfall av elektronisk kommunikasjon (ekom). Det gjelder både fordi myndighetene kan ha behov for fysisk kommunikasjon internt, men også for kommunikasjon med underliggende etater, virksomheter og med befolkningen. Kartleggingen viser videre at post har en betydning når det gjelder muligheten til å sende sikkerhetsgradert informasjon. Det har ikke kommet klare holdepunkter som tilsier at dagens nivå for postomdelingen og dimensjoneringen av dagens distribusjonsnett har avgjørende betydning for beredskapen. På nåværende tidspunkt er det følgelig ikke holdepunkter for å si at en endring i antall utleveringsdager til postkassen, svekker post sin rolle i sikkerhets- og beredskapssammenheng.

Etter departementets vurdering vil heller ikke lovforslaget i seg selv innebære en endring av dagens situasjon med hensyn til betydningen av post i sikkerhets- og beredskapssammenheng. Forslaget innebærer strukturelle endringer, men myndighetens hjemmel til å sikre enkelte posttjenester eller levering av enkelte postsendinger gjennom kjøp eller utpeking er videreført. Ved et fremtidig kjøp eller videre direkteutpeking, vil eventuelle sikkerhets- og beredskapsbehov hensyntas i disse prosessene. Som en del av

departementets sektoransvar både for post og for sikkerhet- og beredskap i transportsektoren, er det naturlig at det foretas løpende vurderinger av posts betydning for beredskapen.

4.4. Betydning for avisdistribusjon

Flesteparten av landets avisabonnenter mottar i dag papiravisen gjennom kommersiell avisdistribusjon. I delene av landet som ikke er dekket av et kommersielt avisdistribusjonsnett, blir avisen levert med Posten i henhold til dagens krav om postlevering til postkassen annenhver dag, mandag til fredag i syklus (i snitt 2,5 dager i uken). I tillegg kjøper staten, som et avbøtende tiltak, såkalt motsyklisk distribusjon av aviser i ukedagene til de samme områdene. Motsyklisk distribusjon innebærer distribusjon av aviser på tre faste dager: tirsdager, torsdager og fredager de dagene i uken posten ikke leveres.

Når utleveringsplikten annenhver dag fjernes fra loven vil det potensielt påvirke avisdistribusjonen og innretningen på statens avbøtende tiltak. Postutvalget vurderte, til tross for stadig synkende opplagstall, at fortsatt statlig kjøp av avisdistribusjon er viktig både for ytringsfriheten, avisenes økonomi og demokratiet. Blant annet vektla utvalget at frie og uavhengige redaktørstyrte medier med høy tillit kan bidra til å beskytte samfunnet mot desinformasjon. Postutvalget konkluderte med at kjøp av tre dager med avisdistribusjon per uke er tilstrekkelig til å møte bransjens behov.

Regjeringen er enig med Postutvalget i at så lenge papiravisen fremdeles er en viktig inntektskilde for de små redaktørstyrte lokalavisene, bør staten fortsatt sikre avisdistribusjon i områder uten kommersielle avisbudnett. Regjeringen støtter også utvalgets forslag om at minimum tre dager med avisdistribusjon bør sikres når ny lov trer i kraft. Innholdet og utformingen av avisdistribusjonen blir tilpasset bransjens og særlig lokalavisenes behov gjennom kommende anskaffelser. Dette reguleres ikke i lovutkastet og omtales ikke videre i høringsnotatet.

5. Erfaringer fra andre land

5.1. Generelt

Økt digitalisering har ført til fall i brevvolumet i Europa, samtidig som netthandelen har økt. Til tross for dette fellestrekket er det store variasjoner i Europa, både når det gjelder konsekvensene av fallet i brevvolumet og hvordan landene har tilpasset seg. I flere land, særlig i de nordiske som er svært digitaliserte, ser man en betydelig økning i kostnader knyttet til fysisk postlevering. For flere har det derfor vært nødvendig å redusere antallet utleveringsdager. I andre land faller også brevvolumet, men konsekvensene har foreløpig ikke vært like dramatiske som det man opplever i Norge.

En gjennomgang av reguleringen i Europa viser også at flere land åpner for nye måter å sikre leveransen av post. Flere land har nylig gjennomført, eller er i gang med, vurderinger av postmarkedet for å innhente informasjonsgrunnlag for beslutninger om mulige regelverksendringer. De europeiske landene må, som Norge, forholde seg til

kravene som følger av EUs postdirektiv. Gjennomgangen viser likevel at flere land i dag har reguleringer som benytter seg av unntakene i direktivets artikkel 3 (3), særlig når det gjelder antallet utleveringsdager. Blant annet besluttet Belgia i 2019 at kravet til utlevering fem dager i uken bare gjelder for prioriterte posttjenester. Italia besluttet i 2015 å gå over til levering annenhver dag i områder med færre enn 200 innbyggere per kvadratkilometer, men ordningen gjelder for maksimalt en fjerdedel av den nasjonale befolkningen.

Nedenfor er det gitt en kort omtale av de nordiske landene, som det anses mest relevant å sammenlikne seg med.

5.2. Sverige

Den svenske regulatoren, Post- och telestyrelsen (PTS), har utpekt PostNord som leveringspliktig tilbyder. PostNord har siden 2022 hatt utdeling av brev annenhver dag. Ordningen er ansett å være i tråd med kravene i EUs postdirektiv, da PostNord fortsatt tilbyr utlevering av ekspressbrev, varebrev og pakker fem ganger i uken. I tillegg tilbyr de tilleggstjenester for daglig utlevering av aviser og sendinger til post i butikk, postbokser og til storkunder.

30. januar 2023 publiserte Postfinansieringsutredningen en vurdering av finansieringen av fremtidens leveringsplikt til den svenske regjeringen.²⁵ Her ble det presentert ulike finansieringsmodeller for de leveringspliktige tjenestene når disse i fremtiden ikke lenger er selvfinansierte. Et av forslagene var å endre definisjonen av brev i den svenske postloven. Dette forslaget ble fulgt opp med en lovendring som innebærer at brev er definert som adresserte forsendelser, med skriftlig innhold, som veier maks 2 kg. Varebrev og gjenstander under 2 kg vil regnes som pakker selv om de sendes i konvolutt. Hensikten er å flytte betydelige volumer fra brevsegmentet til pakkesegmentet. Endringen trådte i kraft 1. april 2025. PostNord har protestert på denne endringen.

I Sverige vurderes det også å gjøre endringer i utleveringskravene, og PTS har blant annet utarbeidet en rapport om mulige konsekvenser av endringene.²⁶ Per i dag er kravet til leveringstid at 95 % av sendinger skal være fremme innen tre dager, uavhengig av hvor i landet sendingen er innlevert. Sverige har ikke besluttet hvorvidt de vil endre de gjeldende kravene til «Quality of Service» basert på PTS sin rapport.

5.3. Danmark

I Danmark ble omdelingshyppigheten redusert til tre dager i uken i 2008, og fra 2018 ble det vedtatt at brev kunne ha inntil fem dagers fremsendingstid og utleveres én gang i uken. Frem til 2017 mottok ikke den leveringspliktige tilbyderen i Danmark, PostNord, kompensasjon for å oppfylle leveringsplikten. Fra 1. januar 2024 ble leveringsplikten avskaffet da den danske regjeringen mente markedet var tilstrekkelig konkurransedyktig og velfungerende til å sikre levering av tjenestene uten regulering.

²⁵ [Posttjänst för hela slanten – Finansieringsmodeller för framtidens samhällsomfattande posttjänst, SOU 2023:4. Stockholm: Finansdepartementet, 30. januar 2023.](#)

²⁶ [Post- och telestyrelsen. Konsekvenser av ett ändrat beföringstidskrav. PTS-ER-2024:29. Stockholm: PTS, 20. oktober 2024.](#)

Endringen i 2024 innebar at det ble overlatt til markedet å levere landsdekkende postsendinger. For å overvåke markedet, og sikre at befolkningen har tilgang til postsendinger til en enhetlig pris uavhengig av geografisk plassering, gjennomfører tilsynsmyndighetene i Danmark jevnlig undersøkelser av markedet. Dersom undersøkelsen viser at markedet ikke leverer tjenester iht. kravene i loven, er det vedtatt en sikkerhetsmekanisme som åpner for at myndighetene kan utnevne en leverandør av leveringspliktige tjenester eller at oppgaven settes ut på anbud. Det er også iverksatt noen målrettede tiltak, herunder sikring av posttjenester til øysamfunn, posttjenester for blinde og internasjonal post. Dette skal sikres gjennom separate anbudskonkurranser.

Den danske loven krever at alle selskaper som tilbyr kommersiell levering av posttjenester uten kontrakt, må ha en lisens. Endringen i postloven innebar at også selskaper som yter levering av avtalt posttjeneste, der posttjenester transporteres og leveres i henhold til en forhåndsavtale med avsender, er omfattet. For eksempel vil det i praksis si at alle operatører innen pakkelevering er omfattet av den danske postreguleringen og tilsyn.

Den nye loven opphevet også den tidligere «50 meters-regelen» som gjaldt for plassering av postkasser. Nå må postkasser plasseres ved eiendommens grense mot offentlig eller privat vei, noe som reduserer distribusjonskostnadene ved at postbudene ikke lenger trenger å bevege seg inn på eiendommene.

Det ble også gjort en rekke mindre endringer, blant annet å fjerne uadressert post fra omfanget av postloven og overføre vedlikeholdet av det danske postnummersystemet fra leveringspliktig tilbyder til tilsynsmyndigheten.

5.4. Finland

Fra 1. oktober 2023 ble antall omdelingsdager endret fra fem dager til tre dager i Finland. Endringen omfattet kontantbetalte produkter, enkelttjenester som vanlig forbrukerbrev og kort, rekommanderte og forsikrede brev, brev med leveringsbekreftelse og pakker sendt til utlandet. Levering av aviser, blader og annonser, samt bedriftsbrev, innenlands pakker og pakker sendt fra utlandet, omfattes ikke av den universelle tjenesten. Endringen kom som en konsekvens av de sterkt reduserte postvolumene og endrede kundebehov.

Man hadde i praksis gått over til tredagers henting og levering i flere byområder allerede som følge av en endring i den finske postloven i 2017. Det var da åpning for en reduksjon i leveringsdager i større byer, så lenge de berørte områdene fortsatte å ha tilgang til avislevering hver morgen.

Det er også åpnet for unntak fra krav til hyppigheten av henting og levering for husholdninger som ligger i spredtbygde strøk og avsidesliggende strøk som er vanskelig tilgjengelige og/eller krever båttransport. Den finske loven åpner for at dette unntaket maksimalt kan gjelde for 1000 husstander.

Parallelt med overgangen til tre dagers innsamling og utlevering ble det også innført statsstøtte til avisutlevering. Dette skal legge til rette for fem dagers utlevering av aviser, hovedsakelig i spredtbygde strøk.

5.5. Island

Island gjorde endringer i sitt regelverk i 2019. Endringene innebar blant annet at landet ble delt inn i fire soner der hovedstadsområdet er sone 1, sone 2 er større byer og kommuner, sone 3 er mindre byer og tette landområder og sone 4 er de aller minste byene og jordbrukssamfunnene. Det er Posturinn (Iceland Post) som er leveringspliktig tilbyder på Island. De opererer i samtlige soner, men får i dag kun statlig refusjon for levering i sone 3 og 4. Posturinn har uttalt at det for dem kun er lønnsomt å levere i sone 1.

På bakgrunn av dette ble det 1. januar 2024 besluttet at definisjonen av leveringsplikten skulle endres slik at den for utlevering av brev dekker nesten alle områder utenfor Reykjavik, i stedet for kun landlige områder og små byer. Endringene innebar også en redusering av leveringsplikten for pakkeleveringer, ved at forpliktelsen kun gjelder for områder i sone 4. Dette begrunnes i økt konkurranse, og det anses ikke lenger å være behov for å ha pakkelevering i hele landet som en obligatorisk tjeneste.

6. Forholdet til felleseuropeisk regelverk

6.1. EUs postdirektiv

EUs postdirektiv ble innholdsmessig gjennomført i norsk rett gjennom postloven i 2015.²⁷ Europakommisjonen har oppsummert det generelle formålet til å være:

(1) Guaranteeing the provision of affordable, high-quality universal postal service to all users; (“) establishing a well-functioning and competitive internal market for postal services; and (3) establishing harmonizing principle for the regulation of postal service” jf. Report from the Commission to the European Parliament and Council [...](SEC(2021) 388 final) pkt. II.)

I artikkel 3 nummer 3 reguleres de universelle posttjenestene:

Member states shall take steps to ensure that the universal service is guaranteed not less than five working days a week, save in circumstances or geographical conditions deemed exceptional, and that it includes a minimum:

- *One clearance,*
- *One delivery to the home or premises of every natural or legal person, or by way of derogation, under conditions at the discretion of the national regulatory authority, one delivery to appropriate installations.*

Any exception or derogation granted by a national regulatory authority in accordance with this paragraph must be communicated to the Commission and to all national regulatory authorities.

²⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/6/EF av 20. februar 2008 om endring av direktiv 97/67/EF vedrørende full realisering av det indre marked for posttjenester i Fellesskapet

Postdirektivet oppstiller således krav om at medlemslandene skal sikre minst fem dager omdeling av post i uken til mottakers hjem eller forretningssted. Det åpnes for unntak både for antall omdelingsdager og alternativt leveringssted. Bestemmelsen ble innført i 1997 ved innføring av EUs første postdirektiv, og gjenspeiler betydningen av postomdeling på den tiden brevmengden var på sitt høyeste. Siden den gang har det vært en nedgang i brevmengden i hele Europa, selv om den har variert noe og konsekvensene har vært ulike.

Hovedregelen i direktivet er at levering «in principle» skjer til hjem eller forretningssted, jf. artikkel 3 (3). Det åpnes ikke for et generelt unntak, men i punkt 20 i fortalet til tredje postdirektiv fremgår det at «*Territorial and social cohesion should be maintained, and taking into account that Member States may adopt some specific service features to accommodate local demand by making use of the flexibility provided for in Directive 97/67/EC, it is appropriate to fully maintain the universal service and the associated quality requirements, set out in Directive 97/67/EC*». Også i forarbeidene kommer det til uttrykk at statene skal ha en fleksibilitet som tar hensyn til ulike nasjonale forhold.²⁸ Bestemmelsens formål tilsier dermed at statene har et visst rom for skjønn når det gjelder utleveringssted.

Videre angir direktivet at kravet til fem dagers omdeling kan fravikes dersom det foreligger geografiske eller andre eksepsjonelle omstendigheter. Det må foreligge omstendigheter som innebærer et avvik fra normalsituasjonen. Fra 2020 ble antallet utleveringsdager redusert i Norge til annenhver dag i ukedagene. Det ble da gjort en vurdering av forholdet til EUs postdirektiv og de forpliktelsene som følger av artikkel 3 nummer 3. Konklusjonen var at avviket kunne begrunnes i den betydelige nedgangen i postvolum i kombinasjon med utfordrende geografi.

De foreslåtte endringene i utkast til ny lov innebærer at dagens regulering av kravene som oppfyller direktivets artikkel 3 (3) fjernes. Det foreslås i stedet å innføre en rettighetslov som gir brukere over hele landet rett til gode, trygge og fremtidsrettede posttjenester til overkommelige priser. Den nye bestemmelsen om avbøtende tiltak (§ 19) hjemler et sett med posttjenester brukerne skal ha tilgang til som sikrer gjennomføringen av postdirektivet art. 3 (4). Bestemmelsen legger til grunn at posttjenestene skal leveres av markedet i tråd med kravene i direktivet. Dersom det ikke er tilfellet, gir bestemmelsen staten en hjemmel til å sikre levering av tjenestene til spesifiserte krav enten gjennom et kjøp eller utpeking. Bestemmelsen åpner også for at det i forskrift kan gjøres nærmere regulering av kvalitetskrav til posttjenestene.

Den nye loven legger til grunn at kravene i art. 3 skal oppfylles, men uten at de spesifikke kriteriene oppstilles i loven. Erfaring tilsier at markedet og behovet til brukerne endres stadig, og departementet mener den foreslåtte reguleringen i større grad gir rom for at loven kan tilpasses utviklingen, samtidig som den oppfyller kravene som følger av direktivet. Det vil derfor være relevant for staten å hele tiden vurdere om markedet leverer en tilfredsstillende tjeneste til brukerne, og eventuelt hvilke avbøtende tiltak som er

²⁸ O.J [1997] C188/22

nødvendig. Ved vurderingen av om tjenestene er tilfredsstillende vil det være relevant å se hen til de kravene som fremgår av direktivet.

Ved å åpne for levering til postpunkt vil brukerne være sikret levering av post løpende og inntil fem ganger i uken slik det fremgår av direktivet. Dette gir økt hyppighet sammenlignet med dagens frekvens som innebærer levering i snitt 2,5 dager i uken. Levering til postpunkt istedenfor til postkassen vurderes å være innenfor rammen av medlemsstatens skjønn. Videre vil andre produkter som pakker, rekommanderte sendinger og verdisendinger, slik som i dag, være tilgjengelig for brukerne med levering inntil fem dager i uken. Det tilbys i tillegg levering av post til postkassen inntil én gang i uken for alle. Dette anses å være et nivå som samsvarer med det behovet brukerne har og kan begrunnes på samme måte som ved endringen som ble gjennomført i 2020. At tjenestene som tilbys skal tilpasses mottakers behov, er også forutsatt av EU i fortalen til første postdirektivs punkt 12.

I tillegg underbygges behovet for nedskalering av at kostnadene for å sikre befolkningen de grunnleggende posttjenestene øker så kraftig som de gjør. Her skiller Norge seg betydelig fra EU-landene hva gjelder størrelsen på dagens statlige støtte. En økning og betydelig statlig støtte til kjøp av ulønnsomme tjenester harmonerer videre dårlig med EUs formål om å sikre et velfungerende indre marked. De økte kostnadene kan ikke dekkes av brukerne, men må håndteres av staten. Gitt utviklingen med økte kostnader mener departementet at direktivet ikke kan tolkes så strengt at staten påtvinges en svært kostbar ordning som åpenbart står i misforhold til nytteverdien, kun for å oppfylle de særskilte kravene i direktivet. Endringene som forslås sikrer både en bærekraftig posttjeneste som sikrer brukernes behov og tar hensyn til den økonomiske levedyktigheten til levering av posttjenestene. Dette er hensyn som også har vært vektlagt av EU.

Endringene som gjøres anses videre å være i tråd med lignende endringer gjennomført i en rekke andre medlemsland som også har sett det nødvendig å tilpasse de regulatoriske kravene til postutlevering til de nasjonale behovene. Flere av endringene legger til grunn en mer fleksibel fortolkning av direktivet, blant annet i Danmark, Sverige og Italia. Praksis i andre land er nærmere redegjort for under punkt 5.

6.2. Pakkepostforordningen

Pakkepostforordningen ble inkorporert i norsk rett i 2023. Den gjeldende postforskriften § 26a inntar EØS-avtalen vedlegg XI om pakkeleveringstjenester over landegrensene som forskrift.²⁹ Forordningen gjelder for pakkeleveringvirksomheter som leverer en eller flere pakkeleveringstjenester. Tilbyderne skal blant annet informere om grunnleggende data om selskapet, opplyse om kjennetegn ved pakkeleveringstjenesten og klageprosedyrer for forbrukerne, samt gi informasjon om tall på ansatte og stillingskategorier, og tall på pakker og omsetningstall. Videre skal det årlig sendes offentlige listepriser for levering av enkeltendinger innenfor kategoriene i vedlegget til forordningen. Dette sender tilbyderne til Nkom, som igjen skal sende informasjonen til Kommisjonen, og Kommisjonen skal

²⁹ Europaparlamentets- og rådforening (EU) 2018/644 av 18. april 2018

publisere den på en egen nettside. Nkom skal identifisere eventuelle priser som er urimelig høye.

Hjemmelen for å innta pakkepostforordningen videreføres i forslag til ny postlov gjennom ny § 2 tredje ledd.

6.3. Fremtidige endringer i felleseuropeisk regelverk

Som tidligere nevnt er behovet for endringer i postregelverket omtalt i EUs strategi for utviklingen av det indre markedet³⁰. Effektive posttjenester er avgjørende for det indre markedet, og det må legges til rette for grensekryssende handel. Det påpekes at digitaliseringen, blant annet økt netthandel, har ført til store endringer i etterspørselen etter posttjenester. Blant medlemsstatene har brevvolumene nesten blitt halvert i løpet av 10 år, og i enkelte medlemsland redusert med opptil 90 %. Samtidig har man sett en prisøkning med opptil 70 %, og kvaliteten på tjenesten har gått ned. Dette har hatt betydning for kostnadene knyttet til den universelle posttjenesten i de ulike medlemslandene, noe som igjen har medført at nivået på den universelle posttjenesten er ulik på tvers av EU. Til sammenligning har volumene i pakkemarkedet mer enn doblet seg de siste 10 årene, og det forventes ytterligere vekst frem mot 2040.

På bakgrunn av endringene i postmarkedet har Europakommisjonen besluttet at de i løpet av inneværende år vil fremme forslag til et revidert postregelverk, en ny «EU Delivery Act». Det er foreslått at den fremtidige reguleringen skal innebære en sammenslåing av postdirektivet og pakkepostforordningen. Målet med det nye regelverket er å sikre rimelige og rettferdige leveringstjenester i hele EU, med styrket forbrukerbeskyttelse og økt konkurranse. Den nye forordningen skal løse fem hovedutfordringer: en stadig mindre bærekraftig finansiering av den universelle posttjenesten, svake og uensartede klageordninger for netthandel, ulik regulering av leveringsaktører, mangelfull samhandling ved grensekryssende levering og unødvendig administrativ byrde for tilbydere. Fremleggelsen er planlagt til fjerde kvartal i 2026.

Per i dag er både postdirektivet og pakkepostforordningen gjennomført i norsk rett gjennom postloven. En ny «EU Delivery Act», som innebærer en sammenslåing av disse, kan derfor få betydning for norsk rett. Betydningen vil blant annet avhenge av om det nye regelverket vil være en forordning eller et direktiv. Basert på de strukturelle problemene med dagens lov og de store kostnadene knyttet til dagens postombæring, mener departementet det ikke er forsvarlig å avvente endringer i nasjonal lovgivning. Et nytt internasjonalt regelverk kan medføre enkelte endringer i nasjonal lovgivning, samtidig anser departementet det som sannsynlig at dersom regelverket inntas i norsk rett, vil endringene som nå er foreslått i ny lov med all sannsynlighet være i tråd med det foreslåtte.

³⁰ European Commission. *The Single Market: Our European Home Market in an Uncertain World*. Brussels: Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, 21 May 2025

7. Forholdet til regelverket for FNs postunion Universal Postal Union

Norge er medlem av Verdenspostforeningen (Universal Postal Union, UPU), en global FN-organisasjon med 192 medlemsland. Formålet med unionen er å sikre fri bevegelse av post over landegrensene over hele verden ved å fastsette nærmere regler for gjennomføringen av dette. Samarbeidet i UPU er viktig, ettersom postsektoren er i stadig endring og blir stadig mer global. Utviklingen i UPU vil følgelig potensielt få stadig større betydning for både tilbydere og kunder.

Regelverket i UPU består av konstitusjonen, generalreglementet og verdenspostkonvensjonen. Verdenspostkonvensjonen er en teknisk samarbeidsavtale om felles regler for posttjenestene og omfatter forpliktelser som gjelder de utpekte posttilbyderne i de enkelte medlemslandene. Konvensjonen er den praktisk viktigste av UPU-avtalene og går i prinsippet ut på at medlemslandene i postal forstand betraktes som "ett område" med like regler for postforsendelser mellom landene. Videre består konvensjonen av egne bestemmelser om økonomisk avregning mellom postselskapene/landene for de tjenester som blir utført, og egne bestemmelser om for eksempel portofrihet for postsendinger beregnet på blinde og svaksynte. Regelverket inneholder også brev- og pakkepostreglementet, som detaljerer reglene i konvensjonen.

Videreføringen av dagens bestemmelse i den nye loven skal sikre at Norges forpliktelser overfor UPU blir tilstrekkelig ivaretatt.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget innebærer at dagens krav om levering til postkassen annenhver dag mandag til fredag, fjernes. Dersom post fremover kun skal leveres til postpunkt, er det sannsynlig at all levering av post kan skje på kommersielt grunnlag. Det vil si at de økonomiske konsekvensene er at staten vil redusere sine kostnader med over 1,6 milliarder kroner.

De foreslåtte endringene gir departementet hjemmel til å vurdere behovet for avbøtende tiltak. Departementet anser det som sannsynlig at det vil være behov for avbøtende tiltak knyttet til for eksempel fortsatt hjemlevering i postkassen og avisdistribusjon. Regjeringen har allerede varslet at de vil sikre post i postkassen en gang i uken til alle og at de støtter Postutvalgets anbefaling om avislevering til postkassen minst tre dager i uken.

Postutvalget anslår at fortsatt postkasseutlevering én gang i uken vil koste mellom 500 og 600 millioner kroner i året, mens avisdistribusjon minst tre dager i uken anslås til 250 millioner kroner i året. Anslaget bygger på dagens kostnader og leveringsstrukturer. De foreslåtte endringene i lovforslaget har potensial til å på sikt føre til bedre markedstilpasning og konkurranse, noe som igjen kan gjøre kjøpsbehovet mindre. Et alternativ kan for eksempel være et geografisk avgrenset kjøp, slik avisdistribusjonen er i dag, som kan senke eller begrense kostnadene. Det kan likevel ta noe tid å få nødvendig oversikt og kunnskap om hensiktsmessigheten av slike endringer. Ved å legge dagens leveringsstruktur til grunn får man et sannsynlig anslag for kostnader, i hvert fall i første

fase etter ikrafttredelse av ny lov. I tillegg vil det sannsynligvis være behov for fortsatt kjøp av blindeskriftforsendelser til anslagsvis 5 millioner kroner årlig.

Videre legger departementet til grunn at det blir en økning i ressursbruken hos Nkom ved innføring av ny lov og nye arbeidsområder. Behovet for markedsoppfølging vil øke, herunder oppfølging av registrering og rapportering. I tillegg vil ansvaret for postnummer og adresseregister være helt nye oppgaver. Nkom vil også få en viktig rolle i oppfølgingen av avbøtende tiltak. Ved å endre innretningen til en mer dynamisk vurdering av avbøtende tiltak, vill det blant annet være et behov for at Nkom har en bredere oversikt over markedet, blant annet gjennom markedsundersøkelser, rapporteringen fra tilbyderne mv.

Det vil være nødvendig å etablere enkelte nye rutiner, systemer og ansvarsområder som Nkom ikke tidligere har håndtert, noe som vil generere implementeringskostnader og det vil være nødvendig med flere ansatte. Forvaltningsoppgavene etter postloven som Nkom i dag er satt til å ivareta finansieres via sektoravgift fra registrerte tilbydere. En utvidelse av disse oppgavene vil medføre at sektoravgiften må økes tilsvarende. Sektoravgiften fordeles i dag på alle registrerte tilbydere basert på samlet relevant omsetning de ulike aktørene har i postmarkedet. Det gjøres imidlertid et bunnfradrag på 23 millioner kroner.³¹ Det betyr at tilbydere som har relevant omsetning under 23 millioner kroner ikke pålegges sektoravgifter. Videre betyr det at jo flere tilbydere som er registrert, jo lavere blir sektoravgiften hver tilbyder betaler, og det er kun den delen av virksomheten som faller innenfor postlovens virkeområde som skal hensyntas. I dag kreves 3,4 % av Nkoms samlede budsjett inn fra tilbydere av posttjenester, i 2025 utgjør det 10,4 mill. kr.

Endringene kan medføre at det vil være behov for å justere fristbestemmelser i andre regelverk. Dette vil særlig være i de tilfellene der frister angis basert på gjeldende utleveringsfrekvens av post til postkassen. Departementet vil koordinere eventuelle endringer i øvrig regelverk som følge av ny postlov, for å sikre at dette samsvarer ved ikrafttredelse av ny lov.

For øvrig vises det til punkt 4.2. for vurderingen av betydningen for forvaltningen og næringslivet mv. av at utleveringsplikten annenhverdag tas ut av loven.

9. Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1. Formål

Loven skal sørge for at brukere over hele landet har tilgang på posttjenester som er gode, trygge og fremtidsrettede og skal både kunne sende og motta postsendinger. Videre skal posttjenestene tilbys til overkommelige priser.

Formålsbestemmelsen legger til grunn at alle brukerne i landet, både fysiske og juridiske personer, har en rett til å kunne sende og motta postsendinger. Det er i utgangspunktet

³¹ Se forskrift 17. januar 2024 nr. 79 om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet § 10.

markedet som skal levere et godt, trygt og fremtidsrettet tilbud i hele landet. Det avgjørende er at posttjenestene er tilgjengelige for brukerne og blir levert, ikke hvem som er ansvarlig for leveringen. I tilfeller hvor det ikke finnes et kommersielt tilbud, skal imidlertid myndighetene gjennom enkeltvedtak utpeke, eller inngå avtale med, én eller flere tilbydere, jf. § 19. Kravet til at tilbudet skal foreligge i hele landet knytter seg dermed til at myndighetene skal sørge for at det finnes et tilbud av posttjenester i alle deler av landet, dersom markedet selv ikke løser det. Det skal imidlertid ikke forstås som et krav om at alle typer tjenester eller alle tilbydere må ha et tilbud som tilbys i alle deler av landet.

For at alle brukere av posttjenester skal ha tilgang på posttjenestene, må også brukerne ha visse plikter knyttet til mottaket av tjenestene. For eksempel har brukerne ansvar for å sørge for at de kan motta postsendinger, enten gjennom å henge opp en postkasse på anvist sted, gi tilgang til postkassene i et borettslag eller å hente sendingene sine på et postpunkt.

At alle skal ha tilgang til et tilbud av posttjenester, innebærer at tilbydere av posttjenester skal tilstrebe en universell utforming av tilgangen til posttjenester slik at de kan benyttes uavhengig av funksjonsvariasjon. Dette innebærer både tilgang til fysiske installasjoner og til digitale verktøy. Posttjenestene skal også oppfylle kravene til universell utforming etter likestillings- og diskrimineringsloven.

Med «gode og fremtidsrettede posttjenester» menes at loven skal tolkes dynamisk og tilbudet av posttjenester må være tilpasset samfunnsendringer og brukernes behov og utvikles i tråd med dette. Loven skal legge til rette for innovasjon og at tilbydere av posttjenester kan utvikle sitt tjenestetilbud, både når det kommer til de spesifikke produktene, men også servicenivået, slik som eksempelvis utleveringssted eller -måte. Dette innebærer at loven skal legge til rette for at tilbydere kan utvikle sitt fysiske nett, men også digitale verktøy, i tråd med samfunnsutviklingen og krav til bærekraftige løsninger. Det vises her til utviklingen i markedet knyttet til bruken av posttjenester for korrespondanse og den utviklingen som har vært i pakkemarkedet.

Brukerne skal også kunne være sikre på at det å sende og motta postsendinger skal være trygt. Det skal være trygt å benytte tjenestene til alle posttilbydere. At posttjenestene skal være trygge understøttes av at det stilles visse sikkerhetskrav og krav til tilgjengelighet, konfidensialitet og integritet. Det skal, så langt det er mulig, tilbys posttjeneste også i ekstraordinære situasjoner. I tillegg må det så langt som mulig sikres at postsendingene ikke kommer uvedkommende i hende eller at postsendingene blir borte. Dette sikres gjennom at tilbyderne registrerer seg og underlegges tilsyn ved behov. Loven skal dessuten legge til rette for posttjenester som fungerer i fred, krise og krig.

Videre skal det i vurderingen av gode, trygge og fremtidsrettede tjenester tas hensyn både til forbrukere og forbrukerhensyn, men også til næringslivet og til store og små bedrifter. Det innebærer at loven skal fremme valgmuligheter, både i variasjoner av tjenester slik at den enkelte så langt det er mulig kan velge det som best oppfyller de individuelle behovene og, om mulig, valgmuligheter mellom ulike tilbydere.

Kravet til «overkommelig pris» innebærer at prisene for posttjenester skal være på et slikt nivå at de ikke er til hinder for at den alminnelige bruker kan benytte tjenestene.

Vurderingstemaet for om prisen er overkommelig er om prisen for tjenestene øker til et slikt nivå at brukerne ikke lenger kan bruke tjenestene på en god måte og således ikke lenger er tilgjengelige for brukerne. I slike tilfeller vil myndighetene kunne gjennomføre avbøtende tiltak for å sørge for brukernes tilgang til posttjenestene. Prisnivået vil endre seg noe over tid i tråd med den alminnelige prisutviklingen i samfunnet. Imidlertid betyr ikke kravet at alle tjenester må prises likt, men at de må tilpasses brukeren. Dette innebærer for eksempel at det kan gis andre priser til forbrukere enn til næringsdrivende eller det offentlige. Samtidig er det anledning til å inngå avtaler hvor det for eksempel gis rabatter knyttet til volumer.

Et virkemiddel for å oppnå formålet med loven er å legge til rette for virksom konkurranse i postmarkedet. Dette skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser så langt det anses hensiktsmessig innenfor postsektoren.

Til § 2. Saklig virkeområde

Loven gjelder formidling av både nasjonale og internasjonale adresserte postsendinger inntil 31,5 kg mot vederlag.

Sendinger over 31,5 kg reguleres ikke av postloven, men av andre lover som for eksempel vegfraktloven. Vektbegrensningen er satt for å sikre et enhetlig lovverk i tråd med pakkepostforordningen.

Med «formidling» menes det å sørge for at en postsendning blir sendt fra en avsender og til en mottaker og er nærmere definert i § 4. All virksomhet knyttet til formidlingen omfattes av loven. Det vil si alt som er nødvendig for å utføre oppgavene knyttet til postformidlingen, herunder alt som er definert inn som en del av tilbyderens postnett, jf. § 4. Det presiseres at tilhørende infrastruktur og utstyr reguleres inn under lovens virkeområde i den grad det er nødvendig for å oppnå lovens formål. Tilgangen til infrastruktur, tjenester og utstyr omfattes også av lovens virkeområde.

Når det gjelder ordlyden «mot vederlag», så viser den til at formidlingen av postsendinger utføres som en del av en kommersiell virksomhet. Det er derimot ikke nødvendig at avsender eller mottaker betaler for formidlingen. Tjenestene kan finansieres på andre måter gjennom for eksempel salg av tilknyttede virksomheter eller reklame.

Med «adresserte postsendinger» menes forsendelser som er påført mottakerens navn og adresse eller annen entydig identifikasjon, herunder som er adressert i henhold til liste. Adresserte postsendinger inkluderer korrespondanse, bøker, aviser og blader i abonnement og pakker med eller uten kommersiell verdi. Videre gjelder loven for formidling av postsendinger til og fra utlandet, i tråd med Norges europeiske og internasjonale forpliktelser. Dette innebærer at også de postsendingene som formidles over landegrensene må oppfylle lovens krav til eksempelvis sikker håndtering og konfidensialitet.

At loven kun gjelder for «adresserte» postsendinger innebærer at det klart må fremgå av postsendingen hvem som er mottaker og dennes adresse. Det er imidlertid ikke et krav om at dette må fremgå fysisk av postsendingen, men det må være mulig for en tilbyder å identifisere hvem postsendingen skal til.

Formidling av uadresserte sendinger omfattes ikke. Dette er sendinger som distribueres uten en spesifikk mottaker, eksempelvis reklame eller brosjyrer. Disse sendingene kan distribueres målrettet, eksempelvis basert på geografiske eller demografiske kriterier, men de vil ikke være knyttet til en individuell mottaker eller adresse. Videre omfattes ikke egne sendinger. Dette kan eksempelvis være dersom en butikk bruker egne ansatte til å kjøre ut varene eller dersom en virksomhet bruker et internt formidlingstilbud (internpost). Oppstillingen av unntak er ikke uttømmende. Hvilke typer tjenester som omfattes, kan endres over tid og skal tolkes i lys av utviklingen i samfunnet og markedet. Departementet kan etter andre ledd gjøre unntak fra lovens virkeområde, se nærmere nedenfor.

For å sikre mulighet til nærmere avgrensning av virkeområdet grunnet utviklingen i markedet eller konkret informasjon fra markedet eller tilbyderne, foreslås det i andre ledd å gi departementet kompetanse til å avklare hva som faller inn under lovens virkeområde. Bestemmelsen gir mulighet til å gjøre unntak fra lovens virkeområde dersom dette skulle være hensiktsmessig. Bestemmelsen kan blant annet anvendes i tilfeller som oppstår fordi tjenestetilbudet eller andre grunnleggende forhold endres i markedet på måter som vanskelig kan forutses ved vedtakelsen av loven. Et viktig hensyn med loven er at den skal være fremtidsrettet og dynamisk for å kunne ivareta et marked i stadig utvikling.

I tredje ledd, siste setning, gis departementet videre hjemmel for å innta Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/644 om pakkeleveringstjenester over landegrensene (pakkepostforordningen) i norsk rett og gi forskrift om regler etter EØS-avtalen som har til hensikt å forbedre pakkeleveringstjenester over landegrensene. Dette omfatter blant annet regler om regelverksbasert tilsyn, oversikt over og vurdering av takster for pakkeleveringstjenester og opplysninger til kunder fra næringsdrivende som tilbyr pakkeleveringstjenester.

Pakkepostforordningen har til hensikt å legge forholdene til rette for e-handel på tvers av grensene i EU/EØS-området ved å gjøre informasjon om pakkeleveringstjenester over landegrensene tilgjengelig. Den pålegger også tilbydere av pakkeleveringstjenester rapporteringsplikter overfor tilsynsmyndigheten.

Til § 3. Geografisk virkeområde

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett og presiserer at loven gjelder for fastlands-Norge og Svalbard, men ikke Jan Mayen eller bilandene. Formidlingsplikt for post omfatter ikke området utenfor Norges territorialfarvann, jf. lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone av 27. juni 2003 nr. 57 (territorialfarvannsloven) §§ 1 til 3. Tilbydere som påtar seg slik transport ansees for å ha inngått avtale om intern formidling.

Departementet kan i forskrift og ved enkeltvedtak gi bestemmelser som innskrenker eller presiserer det geografiske virkeområdet for loven eller enkelte bestemmelser i loven såfremt dette er nødvendig på grunn av de stedlige forholdene. Kompetansen omfatter også rett til å gi regler som er nødvendige for å ivareta internasjonalt samarbeid og Norges europeiske og internasjonale forpliktelser.

Til § 4. Definisjoner

Postsending:

Definisjonen av «postsending» omfatter blant annet brev, aviser, blad i abonnement og pakker inntil 31,5 kg. Det innebærer at både dokumenter og korrespondanse, samt pakker med eller uten kommersiell verdi som tilbys innenfor den fastsatte vektgrensen, omfattes. Postsendinger kan tilbys både landsdekkende, geografisk avgrenset og/eller over landegrensene. Det er opp til tilbyderne å beslutte i hvilken utstrekning de ønsker å tilby postsendingene til brukerne. Dette innebærer blant annet at tilbyder kan velge å tilby sine tjenester kun til forbrukere eller næringsdrivende, kun noen typer postsendinger eller i geografisk avgrensede områder.

Mottakerens navn og offentlig kjente adresse eller annen entydig identifikasjon må være påført postsendingen eller fremgå av en liste som er knyttet til postsendingen. Dette innebærer at det klart må fremgå av postsendingen hvem som er mottaker og dennes adresse. Det er imidlertid ikke et krav om at dette må fremgå fysisk av postsendingen, men det må være mulig for en tilbyder å identifisere hvem postsendingen skal til. Omdeling av for eksempel lokalaviser etter liste vil dermed også være omfattet.

Alle typer postsendinger omfattes, herunder uavhengig av om de er sporbare eller ikke, registrerte eller ikke-registrerte. Det presiseres at definisjonen av postsending ikke er begrenset til de postsendingene som myndighetene eventuelt velger å inngå avtale om eller utpeke en tilbyder for å sikre, jf. § 19, men omfatter alle typer postsendinger.

Formidling:

Med «formidling» menes det å ha et tilbud som sørger for at en postsending blir sendt fra en avsender til en mottaker. Handlingene innsamling, sortering, transport eller utdeling er beskrivende for tjenesten som inngår i formidlingen av en postsending. Det sentrale i formidlingen er imidlertid ikke de ulike handlingene, men ansvaret for at postsendingen kommer frem til riktig mottaker. Hvorvidt alle handlingene foreligger, og i hvilken grad de foreligger, vil variere med typen virksomhet. Det kan være tilstrekkelig at en eller flere handlinger utføres. Dette er en videreføring av gjeldende rett, men er forsøkt presisert i ordlyden ved at «eller» erstatter «og» i oppstillingen. Dette er også i tråd med avgjørelse fra EU-domstolen 31.mai 2018 i sakene C-259/16 og C-260/16 (confetra m.fl.) som sier at de opplistede handlingene ikke må forstås som kumulative vilkår. Det er ikke et krav om at tilbyderen gjennomfører alle handlingene selv. En tilbyder kan bruke en eller flere underleverandører, men det er den som er ansvarlig overfor avsender, som også er ansvarlig for selve formidlingen.

Tjenester som kun innebærer handlingen transport alene anses imidlertid ikke som formidling av en posttjeneste. Dette følger av tredje postdirektiv, pakkepostforordningen og Confetra-dommen.

Postnett:

«Postnettet» består av den samlede organisasjonen, alle prosesser, arbeidsinnsats, infrastruktur og produksjonsutstyr til en tilbyder som er nødvendig for å formidle postsendinger. Produksjonsutstyr omfatter blant annet sorteringsutstyr, kjøretøyer og annet relevant utstyr som brukes av tilbydere etter denne loven.

Tilbyder:

En «tilbyder» er enhver som overfor avsender er ansvarlig for formidlingen av postsendingen fra den samles inn til den leveres ut hos mottaker. At tilbyderen er ansvarlig overfor avsender, krever ikke nødvendigvis at det er avsender som har avtaleforholdet med tilbyderen, men at tilbyderen påtar seg oppgaven med, og er ansvarlig for, at postsendingen blir fraktet fra avsender til mottaker.

Tilbyder er enhver som tilbyr formidling av en eller flere typer postsendinger som faller inn under lovens virkeområde. Hvem som er en tilbyder etter loven, må vurderes konkret basert på virksomheten og tjenestene som tilbys. Det er i utgangspunktet opp til aktørene selv å vurdere om de oppfyller vilkårene for å regnes som en tilbyder og registrere seg hos myndighetene. Imidlertid vil det være naturlig at myndighetene i tvilstilfeller kan gjøre en selvstendig vurdering basert på innhentet informasjon, jf. også den pålagte opplysningsplikten.

Omfanget av aktivitetene «innsamling, sortering, transport eller utdeling» er ikke avgjørende for å være definert som tilbyder. Det er for eksempel ikke nødvendig med en stor sorteringsterminal for at vilkåret om sortering skal være oppfylt. Imidlertid må formidlingen skje som en naturlig del av aktørens næringsvirksomhet. Dette betyr at den både må skje mot betaling og være en profesjonell organisert tjeneste. Dette omfatter ikke de tilfellene der tjenesten gjøres privat eller som en enkelthendelse, eksempelvis der et speiderlag påtar seg å utlevere aviser i et område som del av en dugnad eller en taxi tar med seg en pakke fra toget og leverer den hjem til noen.

En tilbyder trenger ikke selv å utføre hele formidlingen fra innsamling til utdeling, men kan sette ut deler, som for eksempel transport, til en underleverandør. En slik underleverandør regnes ikke som en selvstendig tilbyder etter postloven.

Underleverandøren kan likevel ha plikter etter postregelverket. Det kan være direkte plikter, eller indirekte ved at tilbyder er ansvarlig for at underleverandøren oppfyller pliktene. Et eksempel på en direkte plikt for en underleverandør er taushetsplikten etter postloven § 11 som gjelder for enhver som utfører arbeid for tilbyder.

Selv om en tilbyder velger å bruke en underleverandør, vil tilbyderen fortsatt være den som er ansvarlig for at postsendingen kommer frem til mottaker.

Tilbyder kan formidle tjenester som både faller innenfor og utenfor postlovens virkeområde. En aktør kan også både være en tilbyder og en underleverandør. Det avgjørende er hvem som er ansvarlig overfor avsender. For de delene av virksomheten som faller innenfor lovens virkeområde, vil postlovens bestemmelser gjelde.

Begrepet «tilbyder» omfatter også tilbydere som etablerer og drifter eventuelle utvekslingskontorer på fremmed territorium og som samler inn postsendinger for viderebefordring ut av landet, såkalte Extraterritorial Office of Exchange (ETOE).

Bruker:

Begrepet «bruker» omfatter både fysiske og juridiske personer som benytter posttjenester som avsender eller mottaker. Offentlige instanser, herunder sentrale og kommunale myndigheter, omfattes også. Dette innebærer at enhver bruker, uavhengig av om det er en privatperson eller en bedrift, har rett til å sende og motta postsendinger.

Til § 5. Myndighet etter loven

I loven legges kompetansen til «myndigheten» som et fellesbegrep for å angi hvem som skal ha myndighetskompetanse etter lovens enkelte bestemmelser. Myndigheten etter loven er departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Det vil si at Kongen ikke er videreført i denne loven som en del av myndigheten og departementet er, med unntak av nærmere spesifiserte steder i loven, gitt myndigheten som i tidligere var tillagt Kongen. Nærmere funksjonsfordeling innen myndigheten vil bli fastsatt av departementet.

Kongen kan delegere myndighet til andre offentlige myndigheter eller private rettssubjekter på avgrensede områder. Hjemmelen til å delegere denne type myndighet til private rettssubjekter vil åpne for å delegere myndighet til for eksempel utpekt tilbyder når dette fremstår som hensiktsmessig.

Til § 6. Registrering

Bestemmelsen viderefører dagens registreringsplikt. Formålet med registreringen er å gi myndigheten en nødvendig oversikt over postmarkedet. Registreringen skal tjene som utgangspunkt for å innhente informasjon fra og føre tilsyn med markedsaktørene. Informasjonsinnhenting er nødvendig for å vurdere utviklingen i markedet, holde oversikt over hvilke posttjenester som leveres, hvor de leveres og til hvilken kvalitet. Dette vil kunne gi informasjon og statistikk om postmarkedet for å kunne sikre at lovpålagte krav oppfylles.

Etter første ledd pålegges tilbyderen å registrere seg hos myndigheten senest samtidig med at formidlingen av postsendinger tilbys. Tilbyderen kan starte opp sin virksomhet etter at registreringen er sendt, uten å avvente tilbakemelding fra myndighetene. Dette medfører at registreringen ikke er ment å være en kvalitetssikring av virksomheten til den enkelte tilbyder, men stiller krav om at registreringen må være gjort før formidlingen av post starter. Tilbyderen må imidlertid gi tilstrekkelig informasjon til myndigheten slik at de kan gjøre en vurdering av om lovens definisjon av «tilbyder» er oppfylt, jf. også lovens § 28 om opplysningsplikt.

Registreringen er ingen tillatelse i seg selv. Myndigheten kan derfor ikke nekte en tilbyder å være registret, men vil kunne gripe inn mot eventuelle brudd på bestemmelsene i lov og forskrift ved hjelp av de alminnelige sanksjonsbestemmelsene i regelverket. Myndigheten vil følge opp manglende eller mangelfull registrering ved hjelp av sanksjonene i kapittel 5 om tilsyn.

I andre ledd gis myndigheten kompetanse til å sette krav til registreringsplikten gjennom forskrift, herunder om registreringsmåte, registreringsinnhold og om unntak fra registreringsplikt. Videre kan det gis forskrift om krav til forhåndsgodkjenning av tilbydere, for eksempel dersom etablering av useriøse aktører blir et problem i markedet eller at registreringsplikten ikke blir overholdt mv.

Til § 7. Leveringsvilkår og offentliggjøring

Bestemmelsen innebærer at tilbyder plikter å utarbeide og offentliggjøre sine leveringsvilkår og viderefører i all hovedsak gjeldende rett. Formålet med bestemmelsen er å sikre at brukerne får tilstrekkelig detaljerte opplysninger om vilkårene for leveringen av posttjenestene. Slike vilkår kan blant annet gjelde opplysninger om priser, rabatter, frister for innlevering, fremsendingstid og liknende. Denne type opplysninger skal gjøres enkelt tilgjengelig for brukerne.

I andre ledd, første punktum, gis myndigheten forskriftskompetanse slik at det nærmere innholdet i plikten etter første ledd kan spesifiseres, herunder hvilke posttjenester plikten skal gjelde for, krav til hva det skal informeres om og på hvilken måte. Dette innebærer at det i forskrift kan gis bestemmelser om hvilke posttjenester det skal offentliggjøres vilkår for, eksempelvis viktige posttjenester som tilbys i sluttbrukermarkedet eller grossistpriser som tilbys etter bestemmelsene i § 16. Det kan også reguleres i forskrift hva slags informasjon som skal gis, for eksempel priser og innleveringssteder, tidsfrister med mer. Forskriftshjemmelen åpner også for å gi rammer for hensiktsmessig offentliggjøring.

Etter andre ledd, andre punktum, kan det også gis forskrift eller fattes enkeltvedtak som helt eller delvis unntar tilbyder fra plikten etter første ledd. Dette kan gjelde for posttjenester med en begrenset kundekrets eller fritak for kravet til offentliggjøring for grossistprodukter, for eksempel at priser og vilkår skal gjøres tilgjengelig på forespørsel.

Til § 8. Behandling av postsendinger

Bestemmelsen viderefører i stor grad gjeldende rett, men flere tidligere bestemmelser er samlet i en ny bestemmelse.

Etter første ledd nr. 1 skal tilbydereren håndtere og oppbevare postsendingene forsvarlig for å unngå tap av og skade på postsendingen.

Bestemmelsen stiller krav til at tilbyder må håndtere og oppbevare postsending forsvarlig ved formidling. Forsvarlighetskravet innebærer at tilbyder skal iverksette nødvendige tiltak for å forebygge tap av og skade på postsendingene. Nødvendige tiltak vil omfatte alt som er nødvendig for å sikre seg mot at uvedkommende skaffer seg tilgang til postsending i den perioden postsendingen er i tilbyders varetekt. Tilbyder skal tilpasse sine rutiner og

utformingen av de fysiske innretningene ved innsamling, transport og utlevering over disk eller annet utleveringssted.

Bestemmelsens første ledd nr. 2 pålegger tilbyder å gjennomføre nødvendige tiltak som er forholdsmessige for å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til postsendinger. Slike tiltak skal blant annet innebære at tilbyder plikter å etablere et system for forsvarlig behandling og oppbevaring for nøkler, koder eller liknende som gir tilgang til avlåste utleveringspostkasser og postbokser. Tilbyder skal også gjennomføre nødvendige tiltak for å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til sorteringsterminaler, utleveringssteder eller digitale systemer som kan forstyrre driften.

I vurderingen av om tiltakene er «nødvendige» må tilbyder gjennomføre forholdsmessige tiltak for å ivareta hensynet til sikkerheten for postsendingene og avverge muligheten for misbruk. Tiltakene som treffes, må stå i forhold til risikoen for tap og skade.

Bestemmelsen første ledd nr. 3 er ment å sikre at postsendinger kommer frem til rett mottaker eller sendes i retur til avsender dersom det ikke er mulig å finne rett mottaker.

Bestemmelsen fastsetter at tilbyder skal forsøke å utlevere feiladressert post til rett mottaker. Med «feiladressert» menes postsendinger som er påført galt eller ufullstendig navn eller adresse. Tilbyder skal så langt det med rimelighet kan kreves forsøke å levere feiladressert postsending til rett mottaker. Dette innebærer at tilbyder skal forsøke med tilgjengelige midler å finne korrekt adresse, for eksempel ved søk i adresseregister. Denne aktivitetsplikten er ikke ment å omfatte særlig ressurskrevende tiltak for å finne korrekt adresse.

Videre følger det av første ledd at postsendinger som ikke kan formidles til riktig mottaker, skal returneres til avsender. Dette gjelder tilsvarende for postsendinger med ukjent adresse og der mottakeren ikke ønsker å motta postsendingen.

Ettersending og oppbevaring er tjenester som tilbys til kommersielt fastsatte priser, og det foreslås ikke en særskilt regulering av dette.

Bestemmelsens første ledd nr. 4 fastsetter at tilbyder skal søke å ivareta avsenders råderett over postsendingen, herunder søke å få stoppet, omadressert eller returnert postsendingen dersom avsender ber om det. Bestemmelsen fastslår at avsender har juridisk råderett over postsendingen til den er utlevert til mottakeren og viderefører i hovedsak § 25 i gjeldende postlov. Det er likevel nytt at råderetten nå sikres ved å tydelig pålegge tilbyderne en aktivitetsplikt for å søke å ivareta avsenders råderett ved behandlingen av postsendinger.

Bestemmelsen gjennomfører også Verdenspostkonvensjonen artikkel 5 som pålegger medlemslandene å ha et system for å sikre at avsender kan råde over grenseoverskridende postsendinger frem til de er utlevert.

Tilbyderens plikt til å ivareta avsenders råderett gjelder så langt det er mulig. Avsenderens adgang til å råde over postsendingen vil for eksempel i praksis først og fremst være aktuelt for registrerte postsendinger. Sporingsteknologi gjør det for slike postsendinger mulig å vite hvor en postsending befinner seg under formidlingen. For uregistrerte postsendinger antas de praktiske mulighetene til å etablere systemer for å råde over postsendingen å være betydelig mindre.

Andre ledd gir myndigheten hjemmel til å gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om behandling og håndtering av postsendinger. Dette kan omfatte nærmere krav til merkeplikt, tiltak som skal treffes for å unngå tap og skade på postsendinger samt krav til utlevering og retur av feiladressert postsending, inkludert om hvilke undersøkelser tilbyder plikter å gjøre for å finne rett adresse. Myndigheten gis også kompetanse til å fastsette nærmere regler om avsenders råderett, herunder om dekning av uthentingskostnader ved bruk av råderetten mv.

Muligheten til å pålegge merkeplikt innebærer at det kan gis forskrift om at tilbyder skal merke postsendinger med sitt firmanavn. Formålet med et slikt pålegg vil være at postsendinger ved eventuell feillevering kan sendes i retur med samme tilbyder tilbake til avsender. Merkeplikt vil gjøre det enklere for tilbyderne å fordele kostnadene ved retur av post. I tillegg vil en merkeplikt gjøre det enklere for mottaker av postsendingen å benytte klageadgangen i § 14.

Krav til merkeplikt vil særlig kunne være aktuelt for formidling av uregistrerte adresserte postsendinger hvor tilbyder ikke uten videre er kjent. Et eventuelt krav om merkeplikt vil kunne ha betydning for etableringsmulighetene i postmarkedet fordi det vil medføre en kostnad for tilbyder. På den annen side vil tydelig merking av tilbyders navn også kunne ha en markedsføringsverdi. Ved vurderingen av om forskriftshjemmelen skal benyttes må fordelene ved å innføre et krav om merkeplikt veies opp mot ulempene et slikt krav kan innebære. Det vises til at det samlede markedet for formidling av vanlige adresserte postsendinger i Norge er begrenset, i motsetning til markeder i større europeiske land.

Til § 9 Ikke-leverbar postsending

Formålet med bestemmelsen er å sikre at tilbyderne i størst mulig grad søker å finne frem til rett mottaker eller avsender der postsendingen ikke lar seg levere i første omgang, jf. § 8 første ledd nr. 3. Videre skal bestemmelsen sikre at dette gjøres på en forsvarlig måte. En ikke-leverbar postsending er en postsending som ikke kan utleveres til mottakeren eller returneres til avsenderen.

Det kan være ulike årsaker til at det ikke er mulig å levere postsendingen til mottakeren eller avsenderen. Dette kan typisk være der postsendingen ikke er påført navn eller fullstendig adresse, eller at disse opplysningene har forsvunnet under fremsendelsen. Det er den enkelte tilbyders ansvar å klassifisere postsendingen som «ikke-leverbar». Postsendingsinnhold som kan være falt ut av en postsending vil være ikke-leverbart når det ikke er mulig å finne frem til hvem som er rette mottaker eller avsender.

Med «forsvarlig behandling» i første ledd menes at ordningen skal ivareta personvern hensyn, sikkerhet og integritet for mottakeren og avsenderen. Dette er særlig viktig fordi ordningen kan innebære åpning av postsendinger og gi tilgang til fortrolig informasjon. Bestemmelsen setter krav til at tilbyder etablerer gode nok administrative rutiner for å kunne håndtere postsendinger forsvarlig.

Etter andre ledd skal ordningen med forsvarlig behandling av ikke-leverbare postsendinger godkjennes av myndigheten. Hensynet bak godkjenningsordningen er å sikre at postsendinger behandles på en forsvarlig måte, slik at uvedkommende ikke får tilgang til innholdet i ikke-leverbare postsendinger, jf. hensynet til personvern og sikkerhet og integritet for mottakeren og avsenderen. Myndigheten skal godkjenne at tilbydernes systemer for forsvarlig behandling av ikke-leverbare postsendinger oppfyller alle krav i eller i medhold av loven. Bestemmelsen er ment å sikre at alle slike ordninger holder seg innenfor lovens krav. Tilbydere som ikke oppnår slik godkjenning eller ikke ønsker det, kan tilslutte seg en godkjent ordning, jf. tredje ledd.

Det foreslås i tredje ledd at tilbydere som har et godkjent system kan åpne ikke-leverbare postsendinger. Det er behov for å regulere dette i lovs form fordi uberettiget åpning av andres brev er straffbart og rammes av straffeloven Lov 20. mai 2005 nr. 28 § 205 om krenkelse av retten til privat kommunikasjon. Straffebestemmelsen rammer også den som bryter en beskyttelse eller på annen uberettiget måte skaffer seg tilgang til informasjon som overføres ved elektroniske eller andre tekniske hjelpemidler, eller hindrer eller forsinker adressatens mottak av en meddelelse ved å skjule, endre, forvanske, ødelegge eller holde meddelelsen tilbake. Tredje ledd utgjør dermed et spesielt unntak fra straffebestemmelsen.

Etter EMK artikkel 8 har enhver rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse. Dette omfatter også et vern mot brevbrudd. Det åpnes imidlertid for at det kan gjøres unntak dersom det i samsvar med lov er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerheten, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter. Etter gjeldende postlov kan posttilbyder åpne og undersøke postsending når det er nødvendig for å få rede på hvem som er avsender eller mottaker. Det foreslås at gjeldende rett videreføres på dette punktet. Departementet legger til grunn at forslaget er i overensstemmelse med EMK.

Det foreslås videre at tilbydere som ikke har etablert et eget system for åpning av ikke-leverbar postsending, skal overlevere postsendinger til en tilbyder med godkjent ordning for videre behandling. For små eller nyetablerte tilbydere antas det at opprettelsen av en slik ordning vil kunne være en urimelig belastning, både økonomisk og administrativt. Tilbydere tillates derfor å overlate postsendinger som er identifisert som ikke-leverbare, til en tilbyder med godkjent ordning for videre behandling.

Det fremkommer av fjerde ledd at den som har et godkjent system skal tilby åpning av ikke-leverbare postsendinger for andre tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Kravet til åpenhet innebærer at det må være åpenhet om

vilkårene og prisene tilbyderne tar. Dette er en forutsetning for å kunne kontrollere etterlevelse av ikke-diskrimineringsprinsippet og objektivitetskravet. Objektivitetskravet innebærer at dersom tilbyderer tilbyr samme tjeneste til ulik pris og vilkår, må ulikheten kunne begrunnes på grunnlag av objektive kriterier. Kravet om ikke-diskriminering innebærer et forbud mot å behandle like tilfeller ulikt og at som utgangspunkt, bør tjenesten tilbys til like vilkår og pris til andre tilbydere.

Det foreslås i femte ledd at myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om behandlingen av ikke-leverbare postsendinger. Kravene som stilles til en godkjent ordning for behandlingen av ikke-leverbare postsendinger foreslås regulert i forskrift eller ved enkeltvedtak.

Siste ledd inneholder også en hjemmel til å gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om tilbyders rett til å selge, gi bort eller destruere ikke-leverbare postsendinger.

Det kan i forskrift besluttes hvordan nettoutbyttet av salget skal håndteres og at postsendinger som ikke har salgsverdi eller av andre grunner ikke bør legges ut for salg, kan tilintetgjøres.

Visse typer postsendinger kan unntas fra ordningen dersom det åpenbart ikke er hensiktsmessig å bruke ressurser på å identifisere mottakeren eller avsenderen. Slike unntak skal følge av den godkjente ordningen for håndteringen av ikke-leverbare postsendinger.

Etter siste ledd kan myndigheten også inngå avtale med eller utpeke én tilbyder til å ha et godkjent system for forsvarlig behandling ikke-leverbare postsendinger. Hensynet er å sikre at minst én tilbyder skal ha et system for å ivareta ikke-leverbare postsendinger på en forsvarlig måte.

Til § 10. Erstatning for tap, skade og forsinkelse

Det foreslås i stor grad å videreføre dagens erstatningsregulering. Det foreslås likevel å fjerne skillet mellom registrerte og uregistrerte postsendinger og dermed behandle alle sendinger likt. Videre foreslås det å slå sammen tidligere bestemmelse om erstatning og ansvarsbegrensning. Bestemmelsen omfatter dermed alle tilbydere og alle typer postsendinger.

Det foreslås i første ledd at tilbyderer skal betale erstatning for postsendinger som er tapt, skadet eller forsinket. I tilfeller der en postsending er forsinket, begrenses erstatningsansvaret til tilfeller hvor det er betalt et særskilt vederlag for at postsendingen skal komme frem til avtalt tid.

I plikten til å betale erstatning for postsendinger ligger det at ansvarsgrunnlaget er objektivt. Det innebærer at tilbyderer i utgangspunktet har et ansvar uavhengig av årsaken til at postsendingen er skadet, ødelagt eller forsinket. Det er videre foreslått begrensninger i erstatningsansvaret i tredje ledd. Ansvarsbegrensningene er i stor grad en videreføring av gjeldende rett.

Det foreslås i andre ledd at avsenders erstatningskrav foreldes etter ett år. Foreldelsesfristen regnes fra dagen etter at postsendingen er innlevert til tilbyderen. Dette er en videreføring av gjeldende rett.

Videre innskrenkes tilbyderens erstatningsansvar i bestemmelsens tredje til sjette ledd. Det foreslås i tredje ledd at tilbyderen ikke er ansvarlig for tap, skade eller forsinkelse av postsendinger dersom tilbyderen kan godtgjøre at tapet, skaden eller forsinkelsen skyldes feil eller forsømmelse fra brukerens side, postsendings beskaftenhet eller mangelfull emballering eller forhold utenfor tilbyderens kontroll. Eksempelvis vil tilbyderen ikke være erstatningsansvarlig dersom tilbyderen stopper eller destruerer en postsending i medhold av § 13.

Det foreslås i fjerde ledd at i tilfeller hvor tap, skade eller forsinkelse skyldes en tredjepart som tilbyderen benytter for helt eller delvis å formidle postsendingen, er tilbyderen bare ansvarsfri om også tredjepart vil være ansvarsfri etter tredje ledd. Dette innebærer at tilbyderen er ansvarlig for sine underleverandører. Bestemmelsen er ment å styrke brukervernet, og vise at det er tilbyderen som er ansvarlig for formidlingen overfor avsenderen og dermed også er ansvarlig ved valg av underleverandører.

Erstatningsansvaret er etter femte ledd avgrenset mot følgeskader. Dersom tilbyderen skal bli ansvarlig for følgeskader, må dette være avtalt med brukeren på forhånd, jf. sjette ledd.

Etter sjette ledd kan tilbyderen og brukeren avtale bedre rettigheter for brukeren enn det som følger av bestemmelsen for øvrig. Tilbyderen kan ikke avtale å fravike lovens krav om erstatning til ugunst for brukeren, men det kan avtales vilkår som gir brukerne bedre rettigheter enn det som følger av lovens ordlyd. Dette vil være en del av konkurransen i markedet.

Det foreslås i syvende ledd at tilbyderen skal offentliggjøre erstatningsvilkårene for tap, skade og forsinkelse. Offentliggjøringen skal skje på en hensiktsmessig måte slik at de er lett tilgjengelige for brukerne. For eksempel kan offentliggjøringen skje ved informasjon på tilbyderens hjemmesider, avtale eller gjennom oppslag på utleveringssteder for postsendinger.

Etter åttende ledd foreslås det at myndigheten kan gi forskrift om krav til hvilke vilkår som kan fastsettes for tilbyderens ansvar for tap, skade og forsinkelse, samt om offentliggjøring av vilkårene. Myndigheten kan om nødvendig stille minimumskrav til utforming og innhold av tilbyderens erstatningsordning, herunder erstatningsnivå. Det kan i tillegg fastsettes nærmere bestemmelser i forskrift om blant annet når en forsinket postsending skal anses som tapt. Videre gis myndigheten hjemmel til å fastsette forskrift om ansvarsbegrensning for ytterligere å spesifisere hva som faller inn under avgrensningen. Det foreslås også at myndigheten ved forskrift eller i enkeltvedtak kan fastsette erstatningsbeløpets størrelse.

Til § 11. Taushetsplikt

Det foreslås å videreføre taushetspliktbestemmelsen i gjeldende postlov § 30.

Formålet med bestemmelsen er å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Taushetsplikten består av en aktiv og en passiv side. Taushetspliktens aktive side innebærer at tilbyderer må sørge for gode rutiner og systemer som skal sikre at taushetsplikten ivaretas av de som til enhver tid utfører arbeid eller tjeneste for tilbyderer. I tillegg pålegges tilbyderer en aktivitetsplikt for å gjennomføre tiltak som skal hindre at andre enn de som opplysningene gjelder får kjennskap til opplysningene. Taushetspliktens passive side innebærer å bevare taushet om taushetsbelagt informasjon.

Første ledd første punktum skal sikre brukernes krav på konfidensialitet. Taushetsplikten er uavhengig av om det dreier seg om permanent arbeid eller tjeneste eller midlertidige oppdrag, og vil også gjelde etter at arbeidsforholdet eller tjenesten er avsluttet. Opplysningene kan heller ikke nyttes i egen virksomhet utover lovlige behandlingsformål. Informasjon som en tilbyder får kunnskap om gjennom nødvendig informasjonsutveksling som en del av forhandlinger, skal ikke senere tilflyte andre deler av organisasjonen som kan utnytte denne informasjonen for å oppnå en konkurransefordel.

I første ledd nr. 1 til 3 presiseres omfanget av taushetsplikten.

Nr. 1 pålegger taushetsplikt om hvordan posttjenesten brukes av avsenderne og mottakerne. Taushetsplikten vil ikke være til hinder for at det gis opplysning til en avsender eller en mottaker om bruk av tjenesten hvor vedkommende selv er bruker.

Etter nr. 2 er det taushetsplikt om avsenders og mottakers forretningsmessige eller personlige forhold. Dette vil omfatte opplysninger om avsenderne og mottakerne som tilbyderer, og enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilbyderer, i kraft av sitt virke får kjennskap til. Med «forretningsmessige forhold» menes tekniske innretninger og fremgangsmåter og andre drifts- eller forretningsforhold som er av betydning for foretaket at offentligheten ikke får kjennskap til. Med «personlige forhold» menes økonomiske forhold, livsførsel eller helse. Opplysninger som fremgår av offentlige registre og alminnelig tilgjengelige registre, kataloger med videre som gir opplysninger om for eksempel navn og adresser, vil i utgangspunktet ikke omfattes av taushetsplikten. Slik informasjon vil likevel kunne være taushetsbelagt overfor allmennheten dersom bruker har reservert seg mot utlevering av slik informasjon i henhold til § 24 om adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger.

Etter nr. 3 er det innholdet i postsendingen som er vernet av taushetsplikten.

Det fremgår videre av første ledd at taushetsplikten ikke er til hinder for at opplysningene kan brukes til «lovlige behandlingsformål». Med dette menes at tilbyderer kan bruke opplysningene til det opplysningen er innhentet for, som for eksempel å distribuere post. Tilsvarende gjelder for statistiske opplysninger som er anonymisert. Dette innebærer

eksempelvis at tilbyderer gis rett til å utarbeide og offentliggjøre statistiske opplysninger om egen virksomhet i anonymisert form.

Det følger av andre ledd at tilbyderer har en plikt til å utvise aktivitet for å forhindre at uvedkommende får tilgang til taushetsbelagt informasjon. Bestemmelsen får anvendelse for opplysningene som følger av opplistingen i første ledd nr. 1 til 3. Bestemmelsen pålegger tilbyderer, og andre med taushetsplikt, å sørge for at virksomheten har systemer, rutiner og gjør forholdsmessige tiltak som hindrer at taushetsplikten brytes. Dette innebærer blant annet at tilbyderer ved avtale med underleverandører må sikre seg at taushetsplikten overholdes gjennom avtaleklausuler og liknende, herunder å sikre at Post i Butikk o.l. har nødvendige systemer for å behandle taushetsbelagt informasjon forsvarlig.

Det følger av tredje ledd at opplysninger om avsender og mottakers bruk av posttjenester og forretningsmessige eller private forhold kan utleveres til «annen myndighet» i medhold av lov. Bestemmelsen vil eksempelvis kunne anvendes av påtalemyndigheten og politiet for å sikre tilgang til adresseopplysninger som poste restante, postboksadresser eller annen adresse uavhengig av om den adressen gjelder for har reservert seg mot at den gis til allmennheten. Dette er en videreføring av gjeldende rett. Forslaget innebærer i tillegg at når politiet kun vil åpne en postboks utelukkende for å kontrollere hvem som er avsender eller adressat av postsendingen, dvs. uten å ta beslag eller åpne postsendingen etter straffeprosessloven § 203 følgende, vil det ikke være nødvendig å kreve fritak fra taushetsplikten fra myndigheten. Tilbyderens taushetsplikt vil heller ikke være til hinder for utlevering av informasjon etter fullmakt gitt i medhold av lov. Taushetspliktens grenser vil i slike tilfeller bero på en konkret vurdering av hvor langt fullmakten rekker. Dette vil for eksempel kunne gjelde oppnevnte bostyrere eller oppnevnte verger.

I tredje ledd foreslås det også å videreføre presiseringen av at taushetsplikten ikke er til hinder for at politiet undersøker om postsendingen inneholder narkotika, eksplosiver, utgangsstoffer for eksplosiver eller radioaktivt materiale uten å åpne den. Regelen gir ikke uttrykk for et selvstendig hjemmelsgrunnlag for tvangsinngrep og må ses i sammenheng med annen relevant regulering.

Fjerde ledd presiserer at adresseopplysninger som er gradert etter Beskyttelsesinstruksen har et eget vern. Det vises her til § 24 om adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger, og merknaden til denne bestemmelsen. Det slås videre fast at adresseopplysninger som er gradert «Strengt fortrolig» ikke skal utleveres til andre enn Folkeregisteret og ikke skal utleveres etter tredje ledd. Folkeregisteret fører oversikt over alle personers bosted, og har derfor tilgang til denne informasjonen. Personer med såkalt adressesperre «strengt fortrolig» er oppført med en adresse som tilhører Kripos hos Folkeregisteret. Kripos videresender post til den reelle adressen og kan bistå offentlige myndigheter med å få kontakt med personer med adressesperre «strengt fortrolig», og kan eventuelt utlevere adressen dersom det skulle foreligge særlige behov.

Overtredelse av taushetsplikten vil rammes av straffeloven, jf. femte ledd. Bestemmelsen viser til straffeloven §§ 209 og 210, vedrørende straffesanksjoneringen for overtredelse av bestemmelsen, jf. Prop.64 L (2014–2015). I straffeloven § 209 femte ledd gjøres det unntak fra den generelle medvirkningsbestemmelsen i straffeloven § 15. Dette innebærer at medvirkning til krenkelse av taushetsplikten etter postloven ikke er straffbart.

I sjette ledd gis det hjemmel til å fastsette forskrift om taushetsplikt, herunder vil det kunne gis forskrift om unntak og omfanget av taushetsplikten.

Til § 12. *Politiattest*

Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politi og påtalemyndigheten (politiregisterloven) oppstiller krav om lovhjemmel for innhenting av politiattest. Hensynet bak reglene om politiattest er å sikre at personer ikke får stillinger eller verv som de ikke er egnet til, jf. Ot.prp.nr.108 (2008–2009).

Etter første ledd kan tilbydereren kreve fremlagt politiattest ved tilbud om stilling hos tilbyder dersom innholdet i stillingen medfører behandling av postsendinger. Det er tilbydereren selv som vurderer om det er hensiktsmessig å kreve politiattest. Bakgrunnen er at tilbydereren kan ha behov for eller ønske om fremlagt politiattest på grunnlag av den ansattes arbeidsoppgaver og ansvarsområde, for eksempel for stillinger som innebærer arbeid ved sorteringsterminaler eller postpunkt med direkte tilgang til postsendinger. Det samme vil for eksempel gjelde personell med tilgang til utleveringspostkasser. Motsatt vil rene administrative stillinger eller stillinger innenfor salg og markedsføring ikke være omfattet.

Bestemmelsen bygger på en inndeling mellom tilfeller der det kan kreves ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40 og tilfeller hvor det i stedet kan kreves uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41. Uttømmende og utvidet politiattest skal bare kunne kreves fremlagt ved ansettelse i stillinger som innehar viktige sikkerhetsrelaterte oppgaver eller lederstillinger som har personalansvar for personer det kreves politiattest av. Det tenkes her særlig på stillinger som har funksjoner eller oppgaver som kan være spesielt kritiske ut fra et samfunnssikkerhetsperspektiv. Et eksempel kan være terminalsjefer og sentrale sikkerhetslederstillinger knyttet til arbeid med infrastruktur og poststrømmer hvor det foreligger mulighet til å spre farlige kjemikalier eller andre stoffer med stort skadepotensiale gjennom postnettet. Uttømmende og utvidet politiattest kan også kreves fremlagt ved ansettelse i andre særlig ansvarsfulle stillinger som ledere med personalansvar for arbeidstakere som det kreves ordinær eller utvidet politiattest av. En eventuell nærmere konkretisering vil bli foretatt i forskrift. Begrepet «stilling» i første ledd skal tolkes vidt og omfatter også vikarer og ekstravakter.

Av andre ledd følger det at politiattesten er avgrenset til nærmere angitte straffebud som vinningskriminalitet, narkotika og gjengkriminalitet, organisert kriminalitet, terrorhandlinger og deltakelse i voldelige sammenslutninger med et politisk formål. Denne type kriminalitet er valgt av hensyn til hva den aktuelle politiattesten er ment å forebygge, typisk tyveri, underslag og ran. Dette anses som særlig relevant ved ansettelse i stillinger som

medfører behandling eller tilgang til postsendinger og håndtering av verdipost. Av samme hensyn, men spesielt med tanke på sikkerhetsaspektet, skal politiattesten også vise om kandidaten til stillingen har overtrådt straffelovens bestemmelser om narkotika- og organisert kriminalitet, terrorhandlinger og forbrytelser mot rikets sikkerhet, som deltakelse i voldelige sammenslutninger med et politisk formål. Hvilke konkrete straffebud politiattesten skal vise, vil bli fastsatt i forskriften.

Det etableres ikke nødvendigvis et krav om plettfriandel for å bli ansatt. Dette innebærer at bestemmelsen ikke gir uttrykk for et yrkesforbud, og det vil være adgang til å ansette en person til tross for at vedkommende har en anmerkning på attesten, dersom arbeidsgiveren skulle mene det er riktig.

Allerede i stillingsutlysningen skal det opplyses om det stilles krav om fremleggelse av politiattest og i så fall hvilken type politiattest som kreves, jf. politiregisterforskriften § 37-1. Adgangen til å kreve politiattest inntreffer først på tidspunktet en person blir tilbudt stillingen. Det kan altså ikke kreves politiattest av alle søkere til stillingen. I samsvar med vanlig praksis er det den politiattesten gjelder som skal innhente attesten. Vedkommende får da kontroll over egne personopplysninger og mulighet til å få korrigert eventuelle feil. Det er ikke noe i veien for at vedkommende samtykker i at attesten sendes direkte til tilbydereren. Samtykket skal i slike tilfeller være skriftlig, jf. politiregisterforskriften § 36-6.

Bestemmelsen er avgrenset til å gjelde tilbyderens egne ansatte og omfatter dermed ikke underleverandørers ansatte. Det er imidlertid fortsatt tilbydereren som er ansvarlig for sine underleverandører, jf. blant annet postloven § 10 om erstatning for tap, skade og forsinkelse, og det påligger derfor et ansvar for tilbydereren når den vurderer bruken av underleverandører.

Nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt, kan kreves på visse vilkår, etter politiregisterloven § 43.

Tredje ledd gir hjemmel til å gi forskrift om politiattest. I forskriften vil det blant annet kunne gis nærmere regler om hvilke lovbrudd attesten skal vise og en utdyping av stillingskategoriene som omfattes.

Til § 13. Sikkerhet- og beredskap

Bestemmelsen slår sammen gjeldende postlov §§ 17 og 32, samtidig som den skjerper enkelte aspekter.

Bestemmelsens første ledd er nytt, og pålegger tilbydereren å sørge for forsvarlig sikkerhet i sitt postnett. Det vil si alle sider av tilbydernes fysiske og digitale nett. I vurderingen av hva som er å regne som «forsvarlig sikkerhet», skal det blant annet legges vekt på evnen til å motstå hendelser som medfører eller kan medføre at tilbydereren ikke klarer å formidle postsendinger. I tillegg legges det vekt på at postsendingene kan behandles på en forsvarlig måte, slik at uvedkommende ikke kan få tilgang til innholdet i en postsending, jf. hensynet til personvern og sikkerhet og integritet for mottaker og avsender, men også at uvedkommende ikke får tilgang til postnettet, eksempelvis terminaler eller annen

infrastruktur. Videre må tilbyderer sikre den digitale infrastrukturen i virksomheten. Dette innebærer blant annet å sikre den digitale delen av postnettet mot blant annet hacking og dataangrep. Dette vil eksempelvis være viktig for å sikre brukernes personlige informasjon som er knyttet opp mot tilbyderens app eller lignende. Bestemmelsen skal tolkes dynamisk og krever at tilbyderer opprettholder et nivå som er tilpasset utviklingen i samfunnet.

Bestemmelsen foreslås utvidet fra kun å gjelde tidligere leveringspliktig tilbyder, jf. dagens § 17, til nå å gjelde for alle tilbydere. Hva som vil være «nødvendig» sikkerhet hos den enkelte tilbyder må vurderes konkret. For eksempel kan det variere basert på størrelse, omfang av posttjenester i virksomheten mv. Den enkelte tilbyder må gjennomføre egne risiko- og sårbarhetsanalyser basert på egen virksomhet, hvor stor virksomheten er mv. og gjennomføre forholdsmessige tiltak basert på hvor stor fare det er for svikt i eget postnett.

Forslaget innebærer etter andre ledd at tilbyderer skal sørge for at brukerne, så vel i fredstid som i ekstraordinære situasjoner, så langt det er mulig, skal sikres posttjenester. Med «ekstraordinære situasjoner» menes krise og krig. Krise kan for eksempel være sikkerhetspolitiske kriser, kriser i fredstid som truer opprettholdelsen av samfunnskritiske funksjoner eller situasjoner hvor det er fare for liv og helse eller krig. Det vil for eksempel kunne være aktuelt i en krisesituasjon å pålegge en tilbyder å foreta prioriteringer av postsendinger etter brukere, innhold eller geografisk område.

Bestemmelsen viderefører i hovedsak § 32 i gjeldende postlov om sikkerhet i postnettet. Bestemmelsen presiserer i hvilke situasjoner en postsending kan åpnes og eventuelt formidling avbrytes, jf. tredje og fjerde ledd. Dette forutsetter at avsenderens navn og adresse er kjent. Dersom dette ikke er kjent, skal mottakeren varsles. I noen tilfeller vil tilbyderer måtte destruere postsendinger som er å anse som farlige, jf. femte ledd. I disse tilfellene skal avsenderen varsles dersom det er mulig. Tiden man har til disposisjon vil være en avgjørende faktor i vurderingen av om det er mulig å varsle før destruksjon.

Med «farlige postsendinger» siktes til postsendinger der innholdet i seg selv kan være farlig. Eksempler på dette er bomber, miltbrannbakterier og særlige giftstoffer. I Verdenspostkonvensjonen artikkel 18 listes det opp ulikt innhold som faller inn under forbudet mot å formidle farlig innhold over landegrensene.

Dersom tilbyderer stopper eller destruerer en postsending i medhold av denne bestemmelsen, vil tilbyderer være fri for erstatningsansvar etter § 28.

Myndigheten kan etter siste ledd inngå avtale med tilbyder, eller gjennom forskrift og enkeltvedtak pålegge en tilbyder særlige sikkerhets- og beredskapsforpliktelser. Videre kan krav og rettigheter etter bestemmelsen utdypes i forskrift og enkeltvedtak. Det kan blant annet gis nærmere regler om hvilke postsendinger som skal anses som farlige.

Til § 14. Klageordning

Lovforslaget viderefører dagens bestemmelse og er ment å ivareta forbrukervernet, ved å kreve at alle tilbydere skal ha en klageordning for egne brukere. I et fullt ut liberalisert postmarked antas det at det vil være et behov for å sikre at alle tilbydere har en hensiktsmessig og forsvarlig klageordning for egne brukere. Dette er også i overensstemmelse med postdirektivet artikkel 19.

Det følger av i første ledd at tilbyderen skal ha en klageordning. En klage skal rettes til tilbyderen, som er den første instansen klager skal henvende seg til. Dersom klager ikke får medhold eller er misfornøyd med resultatet av klagebehandlingen hos tilbyderen, kan han henvende seg enten til henholdsvis forbrukermyndigheten, dersom klagen er fra en forbruker og saken har sitt grunnlag i en kjøpsavtale, eller til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, jf. § 26 om klage til myndigheten. Retten til å klage gjelder både for avsendere og mottakere av postsendinger.

I andre ledd stilles det visse overordnede krav til hvordan ordningen skal praktiseres. Alle klager skal behandles vederlagsfritt av tilbyderen, og skal behandles raskt. I tillegg skal avgjørelsen grunngis på en slik måte at det er mulig å forstå et eventuelt avslag for den som saken gjelder. Begrunnelsen vil normalt danne grunnlaget for om klager vil forfølge kravet videre.

Tredje ledd pålegger tilbyderen å opplyse både om egen klageordning og om klageordningen etter § 26. Opplysningene skal være lett tilgjengelige og gis på en hensiktsmessig måte, for eksempel på tilbyderens hjemmeside, i avtalevilkår eller gjennom oppslag på postpunkt.

Myndigheten kan i forskrift eller enkeltvedtak stille nærmere krav til klageordningen, jf. fjerde ledd. Dette vil blant annet kunne gjelde regler om omfang, innhold, rapportering om og organiseringen av tilbyders klageordning.

Til § 15. Rapportering, måling og kvalitet

Det foreslås i første ledd at tilbyderen årlig skal rapportere til myndighetene om oppfyllelse av kravene som er oppstilt i og i medhold av loven. Alle tilbydere vil som utgangspunkt ha de samme rapporteringsforpliktelsene, men det kan være behov for å be om ytterligere rapportering i forbindelse med avbøtende tiltak i henhold til lovens § 19.

Tilbyderen skal eksempelvis rapportere til myndigheten om hvordan den håndterer og oppbevarer postsendinger forsvarlig og hvilke tiltak som blir gjennomført for å unngå at uvedkommende får tilgang til postsendingene. Videre skal tilbyder rapportere om sikkerhet i postnettet samt klageordningen for egne brukere.

Det følger av andre ledd at myndigheten i forskrift eller enkeltvedtak kan stille krav om tjenestekvalitet, årlig rapportering, måling og offentliggjøring. Krav til tjenestekvalitet og målinger er et virkemiddel for myndigheten til å sikre et visst kvalitetsnivå på formidlingen av postsendinger og posttjenestene som leveres. Formålet med å stille krav til offentliggjøring vil være å sikre brukerne opplysninger om tilbyderens tjenestekvalitet slik at brukeren kan sammenligne tjenestene. Denne typen informasjon er viktig for å

tilrettelegge for konkurranse i postmarkedet. Krav til rapportering kan gi et viktig grunnlag for myndighetens tilsynsarbeid, for å sikre at lovens formål ivaretas. Ettersom postområdet er dynamisk og i rask endring, vil det være nødvendig at myndighetene vurderer behovet for rapportering i tråd med utviklingen i markedet. Dette for å sikre at rapporteringskravene bidrar til nødvendig kunnskap, et effektivt tilsyn og at lovens formål oppnås, men også for å sikre at rapporteringsforpliktelsene ikke oppleves mer tyngende enn nødvendig for tilbyderne.

Til § 16. Videreformidling av postsending

Bestemmelsen foreslås utvidet, fra tidligere å kun gjelde en videreformidlingsplikt for tilbyder med leveringsplikt, til i dag å gjelde for alle tilbydere.

Bestemmelsens første ledd pålegger alle tilbydere å imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en annen tilbyder om videreformidling av postsendinger. Med «rimelig anmodning» i denne sammenheng menes anmodninger om tilgang til de samme innleveringssteder som for annen post, det vil for eksempel si bedriftssenter, postpunkt, eventuelt på terminal dersom andre brukere får anledning til å levere der. Tilgangen gjelder ikke ethvert punkt i postnettet, og bygger ikke på en vurdering av tilbyderens behov for tilgang til begrensede fasiliteter. Tilgangen vil ikke bero på en vurdering av om det finnes tekniske og økonomiske alternativer til tilgangen det anmodes om.

Tilgangen skal skje på vilkår som er åpne, objektive og ikke-diskriminerende. Kravet til åpenhet innebærer at det må være åpenhet om vilkårene og prisene tilbyderne tar. Dette er en forutsetning for å kunne kontrollere etterlevelse av ikke-diskrimineringsprinsippet og objektivitetskravet. Objektivitetskravet innebærer at dersom tilbyderen tilbyr samme tjeneste til ulik pris og vilkår, må ulikheten kunne begrunnes på grunnlag av objektive kriterier. Kravet om ikke-diskriminering innebærer et forbud mot å behandle like tilfeller ulikt og at som utgangspunkt bør tjenesten tilbys til like vilkår og pris til andre tilbydere. Tilgang skal skje med samme eller likeverdig kvalitet og vilkår til konkurrerende tilbydere som til egen virksomhet, datterselskap eller samarbeidspartnere. I rimelighetsvurderingen vil det sentrale hensyn være at posten skal frem, det vil si at hensynet til avsenderne og mottakerne veier tyngst.

I andre ledd gis myndigheten kompetanse til nærmere å fastsette omfanget av plikten til å tilby videreformidling, herunder pålegge ytterligere forpliktelser på tilbyder eller tilbydere som er ansvarlige for avbøtende tiltak.

Til § 17. Tilgang til postboksanlegg og pakkeskap

Bestemmelsen viderefører i stor grad dagens § 33a, men der tidligere bestemmelse kun gjaldt postboksanlegg, så er også pakkeskap nå inkludert.

Det foreslås i første ledd at eier av postboksanlegg og pakkeskap skal gi tilbyderen tilgang for å få distribuerte postsendinger i postboksanlegget eller pakkeskapet. Bestemmelsen er ment å omfatte tilgang til alle postboksanlegg og alle pakkeskap, både de som eies av dagens leveringspliktige tilbyder Posten, men også andre tilbyders anlegg. Tilgangen kan skje gjennom at tilbyderen får anledning via sine ansatte til å

distribuere postsendingsene i postboksenlegget eller pakkeskapet, eller ved at eier av et postboksenlegg eller pakkeskap sørger for distribusjonen av postsendingsene.

Det foreslås at tilbyderer som ber om tilgang, skal dekke kostnader forbundet med tilgangen til postboksenlegget eller pakkeskapet. Slike kostnader begrenses til de direkte kostnadene ved å gi tilgang, som for eksempel kostnaden for ekstra nøkler til postboksenlegget eller kostnadene knyttet til bruken av den digitale infrastrukturen. Det vil i utgangspunktet være opp til tilbyderne å avtale seg imellom hvilke postboksenlegg eller pakkeskap det ønskes tilgang til.

Myndigheten har adgang til å gi forskrift eller fatte enkeltvedtak knyttet til tilgang og om kostnadsdekning, etter denne bestemmelsen. Det vil for eksempel kunne være aktuelt å stille krav til egnethet for personell som skal gis ansvar for nøkler til eiendom, betryggende oppbevaring av nøkler, plikt til rapportering av tapt nøkkel med videre. Myndighetens mulighet til også å kunne fatte enkeltvedtak om tilgang til postboksenlegg og pakkeskap, kan særlig være praktisk dersom det ikke blir enighet om vilkår for tilgang og priser.

Til § 18. Utleveringspostkasse

Det foreslås i første ledd første punktum å beholde plikten for eier eller bruksberettiget av fast helårlig bolig eller næringseiendom til å oppstille utleveringspostkasse eller tilsvarende for mottak av postsendinger til eiendommens postmottakere. Bestemmelsen er ment å klargjøre at dersom mottakeren ønsker å motta postsendinger i postkassen, er det også en plikt for mottakeren til å sette opp en postkasse for at en tilbyder skal kunne utlevere postsendinger. Begrepet «næringseiendom» omfatter eiendom hvor det drives både helårlig og sesongbasert næringsvirksomhet. En næringseiendom kan huse både én og flere næringsvirksomheter. Med «fast helårlig bolig» forstås normalt adressen som en person er registrert med i Folkeregisteret. Med «tilsvarende» menes at mottakeren kan oppstille en annen egnet innretning der postsendingen kan utleveres, for eksempel i en resepsjon eller i en felleskasse.

Det foreslås videre at det er eieren av en utleveringspostkasse som er ansvarlig for å gi tilbyderne tilgang til postkassen, dersom mottakeren ønsker å få noe levert der. Dette har sammenheng med at det er eieren som har eiendomsretten til utleveringspostkassen. Det innebærer også at for mottakere som bor i flerbolighus, er det opp til gårdeier/eier av utleveringspostkassene å gi tilbyderne tilgang, gjennom eksempelvis borettslag og lignende. Dersom det ikke inngås en slik avtale, vil ikke tilbyderne ha tilgang på utleveringspostkassen, men vil da kunne levere postsendingen til postpunkt.

«Når ikke annet er avtalt» viser til at det er mulig å avtale andre løsninger for plasseringen av utleveringspostkassen mellom eier og tilbyderne dersom det er enighet mellom partene om dette.

Det foreslås i andre ledd at dersom eier av fritidseiendom eller en sesongbasert bosetting ønsker å motta postsendinger til en utleveringspostkasse til fritidseiendommen eller sesongbasert bosetting, skal utleveringspostkassen plasseres ved nærmeste faste,

helårlige bolig eller næringseiendom, jf. første ledd, dersom ikke annet avtales. Med dette menes at det at eier av en fritidseiendom eller sesongbasert bosetting ikke kan sette opp eller kreve at det leveres post i utleveringspostkasse til denne eiendommen, men at det kan oppstilles en utleveringspostkasse i tilknytning til fast eiendom mv. etter første ledd. For eksempel der det oppstilles samlepostkassestativ eller lignende, skal også utleveringspostkassen til fritidseiendom eller sesongbasert bosetting settes opp der. Det vil være opp til eier å sette opp utleveringspostkassen og sørge for at tilbyderen får tilgang til den, slik som etter første ledd. Dersom det ikke finnes samlepostkassestativer i nærheten, eller at det er mulig å finne løsninger med plassering av postkassen i tilknytning til eiendommer etter første ledd, kan eier av fritidseiendom eller sesongbasert bosetting motta postsendingene på postpunkt.

Også andre ledd inneholder «når ikke annet er avtalt» som viser til at det er mulig å gjøre nærmere avtaler om plassering av utleveringspostkasse mellom tilbyderen og eieren av fritidseiendom eller sesongbasert bosetting.

I siste ledd gis myndigheten hjemmel til å fastsette forskrift om postkasseplassering. Det kan blant annet fastsettes nærmere regler om en tilbyders mulighet til å anmode en eier av utleveringspostkasse om å flytte utleveringspostkassen til et egnet sted. I vurderingen skal det imidlertid tas utgangspunkt i at den enkelte postmottaker selv har eiendomsretten til sin postkasse. Utgangspunktet er dermed at det er opp til den enkelte postmottaker selv å bestemme plasseringen av utleveringspostkassen. Dette innebærer at hverken myndighetene eller tilbyder kan pålegge flytting av en postkasse, men kan anmode. Ved vurderingen av hva som anses som «egnet sted» skal det legges vekt på hensynet til effektiv postomdeling, plassering av postkassen av ergonomiske hensyn, hensynet til postbudets sikkerhet (trafikkfarlig plassering, farlig hund mv.) og krav satt i forskrift.

Bestemmelsen åpner for å fastsette nærmere detaljer om avstandskrav for utleveringspostkasse i forskrift. Det åpnes blant annet for at det kan fastsettes forskjellige avstandskrav i tettbygde og spredtbygde strøk. Når det gjelder hva som skal anses som tettbygd strøk vises det i utgangspunktet til Statistisk sentralbyrås definisjon: «Tettbygde områder med minst 200 bosatte der avstanden mellom husene som regel ikke overstiger 50 meter.» Etter gjeldende rett skal postkasser i tettbygd strøk som hovedregel plasseres ved port eller innkjøring til eiendommen eller inntil 100 meter fra port eller innkjøring. I spredtbygd strøk er hovedregelen plassering ved port eller innkjøring til eiendommen, eller inntil 250 meter unna. Videre følger det av bestemmelsen at det kan gis forskrift om unntak fra alminnelige avstandskrav for postkasseplassering. Det foreslås at servicenivået som de siste årene har vært gjeldende rett i stor grad videreføres gjennom forskrift. Det er åpnet for at myndigheten i forskrift kan sette et tak for antallet faste helårlige boliger eller næringseiendommer som omfattes av unntaksreglene, og det vil kunne stilles krav i forskrift til hvordan unntakene skal praktiseres innenfor taket. En slik løsning vil ivareta hensynet til proporsjonalitet og forholdsmessighet.

Bestemmelsen åpner videre for at det kan gis regler i forskrift om bevegelseshemmedes rett til å få utlevert postsendinger nærmere enn det som følger av alminnelig

avstandskrav. Blant annet vil det kunne fastsettes regler om at bevegelseshemmede som ikke med rimelighet kan forventes å ha tilgang til utleveringspostkassen, skal få utlevert postsendinger nærmere enn det som følger av de alminnelige reglene. Det vil i forskrift kunne stilles krav til at det skal foretas en konkret vurdering av behovet til den bevegelseshemmede i det enkelte tilfelle, herunder at det skal legges vekt på i hvilken utstrekning den bevegelseshemmede har problemer med tilgang til utleveringspostkassen og om andre husstandsmedlemmer kan hente postsendingene. Det kan videre være aktuelt å stille krav i forskrift til dokumentasjon for bevegelseshemningen, herunder legeerklæring.

Videre kan det fastsettes i forskrift hvilke hensyn som skal tas ved anmodninger om plassering eller flytting av utleveringspostkasser. For eksempel kan det stilles krav om at det skal legges avgjørende vekt på om endret plassering vil bidra til rasjonell postomdeling når det skal gjøres unntak fra avstandskravene. Dette vil være en kodifisering av gjeldende praksis.

Bestemmelsen åpner også for at det kan fastsettes krav til merking av utleveringspostkasser i forskrift. Merking av postkasser er på samme måte som plassering, svært viktig for å få til en rasjonell postombæring. Dette innebærer at mottakerne kan få plikt til å legge til rette for at posten kan komme raskt frem og i riktig utleveringspostkasse. Dette er viktig for at tilbyderne skal vite hvilken postkasse som tilhører hvilken adresse i tilfeller hvor flere utleveringspostkasser er satt opp ved siden av hverandre, for eksempel på samlestativ eller i oppgangen i en bygård.

Til § 19. Avbøtende tiltak

Bestemmelsen er ny og foreslås for å klargjøre hvilke posttjenester alle brukere i hele landet skal ha tilgang på. Videre gir den myndighetene hjemmel til ved kjøp eller utpeking å sørge for tilgang til posttjenester, dersom det viser seg at brukere ikke har tilgang på enkelte posttjenester på kommersielle vilkår.

Tilbudet av posttjenester skal i utgangspunktet være basert på kommersielle tilbud og markedsbaserte løsninger, men det foreslås at myndighetene også fremover, gjennom avbøtende tiltak, skal kunne sikre at alle i hele landet får tilgang på et minimum av posttjenester. Dette kan myndighetene gjøre ved å enten inngå avtale med eller utpeke en eller flere tilbydere som får en plikt til å tilby posttjenester, i de tilfeller hvor det ikke finnes kommersielle tilbud. Et tilbud av et minimum av posttjenester skal foreligge i hele landet. Det er imidlertid ikke et krav om at alle typer posttjenester eller alle tilbydere må gi et tilbud i alle deler av landet.

Bestemmelsen gjennomfører postdirektivet artikkel 4 som gir regler om utpeking av en eller flere tilbydere som skal levere det som kalles «universelle tjenester» («universal services»). Valg av tilbyder kan i henhold til postdirektivet skje enten ved direkteutpeking gjennom en åpen, objektiv og ikke-diskriminerende prosess, eller ved offentlig anskaffelse av de universelle tjenestene.

I første ledd foreslås det å liste opp hvilke tjenester som alle brukere, altså alle fysiske og juridiske personer, i hele landet skal ha tilgang på.

Etter første ledd nr. 1 skal alle brukere ha rett til å sende og motta postsendinger inntil 20 kg. Det vil si at alle brukere har rett til å kunne sende og/eller motta brev, aviser, blad i abonnement og pakker inntil 20 kg. Bestemmelsen skal imidlertid ikke forstås som at alle brukere i hele landet skal ha tilgang til alle typer tjenester som enhver tilbyder tilbyr i markedet, men at alle skal ha tilgang på et minimum av tjenester som oppfyller et grunnleggende behov for å kunne sende eller motta postsendinger. Det vil være opp til myndigheten å vurdere hvilke tjenester brukerne må ha tilgang på som ikke tilbys kommersielt og eventuelt hvor, og som derfor anses som nødvendige å kjøpe.

Bestemmelsen gjennomfører postdirektivet artikkel 3 nr. 4, hvor det fremgår hvilke minimumsytelser som skal inngå i den universelle posttjenesten, herunder at medlemslandene plikter å påse at denne tjenesten omfatter minst innsamling, sortering, transport og utlevering av postforsendelser inntil 2 kg, samt for postpakker inntil 10 kg. Vektgrensen kan økes opp til 20 kg. Vektgrensen som foreslås er derfor satt i tråd med vektgrensen som følger av postdirektivet artikkel 3 nr. 5, for å unngå et skille mellom nasjonale og internasjonale postsendinger som er del av de universelle tjenestene i henhold til direktivet.

Etter første ledd nr. 2 skal alle brukere ha tilgang på rekommanderte postsendinger, verdipostsendinger og andre sendinger som krever personlig utlevering. Kravet bygger på postdirektivet artikkel 3 nr. 4 som fastsetter at det skal være et tilbud om rekommandert postsending og verdipost.

Med «rekommanderte postsendinger» menes postsendinger som det gis kvittering for ved innlevering og som mottaker får utlevert mot fremvisning av gyldig legitimasjon eller annen entydig identifikasjon og signatur. Hensynet bak å sende en rekommandert postsending er å gi postsendingen en høyere beskyttelse. Begrepene «gyldig legitimasjon» og «entydig identifikasjon» er dynamiske og under utvikling. Videre skal begrepet «mot kvittering» også tolkes dynamisk og i tråd med utviklingen i samfunnet og digitaliseringen. Det er ikke nødvendigvis et krav til fysisk kvittering. En kvittering kan også gis digitalt. Når det gjelder «entydig identifikasjon» vises det til omtalen av begrepet under merknaden til § 4 nr. 2 om «postsending». Utlevering til riktig mottaker vil normalt kunne bekreftes for en rekommandert postsending, etter anmodning fra avsender.

Med «verdipost» forstås forsikrede postsendinger som det gis kvittering for ved sending og mottak. Sikkerheten ved slike forsendelser forutsettes å være høyere enn for andre postsendinger, noe som reflekteres i prisen for tjenesten og erstatningsbeløpets størrelse ved tap og skade. Dette innebærer at bruker selv må vurdere hvilken tjeneste som best vil ivareta behovet og postsendingsverdi. For verdipost til utlandet skal tjenesten tilbys i den grad mottakerlandet tilbyr slik formidling.

Tilgangen på «andre sendinger som krever personlig utlevering» er ny, og innebærer eksempelvis såkalte PUM-sendinger (Personlig utlevering mottakingsbevis). Hensikten

bak bestemmelsen er å gi muligheten til tilgang på et bredere sett med tjenester med ID-kontroll, men som avviker fra hva som regnes som en rekommandert postsending eller verdipost.

Etter første ledd nr. 3 skal brukere over hele landet ha mulighet til å sende og motta postsendinger til og fra utlandet inntil 20 kg. Verdenspostkonvensjonen gir regler om fri og uhindret bevegelse av postsendinger over landegrensene og bestemmelsen er ment å reflektere dette. Retten gjelder for postsendinger over landegrensene dersom tilsvarende tilbud eksisterer i avsender- eller mottakerlandet.

Etter første ledd nr. 4 skal det gis tilgang til vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte tjenester til blinde, svaksynte, krigsfanger og sivilt internerte. Regelen er ment å implementere kravene i Verdenspostkonvensjonen artikkel 16, som pålegger statene å sørge for at enkelte brukere får tilgang på vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester.

I andre ledd foreslås det å gi myndigheten hjemmel til å inngå avtale med eller utpeke en eller flere tilbydere for å sikre at brukerne har tilgang til posttjenestene som følger av første ledd. Dersom det inngås avtale med eller utpekes to eller flere tilbydere for enkelte posttjenester eller deler av landet, skal dette til sammen sikre et minimumstilbud til alle brukere i hele landet. Myndigheten kan velge en kombinasjon av utpeking og offentlige anskaffelser. Valget må være basert på hensynet til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Grundige kjøps- og markedsanalyser av det norske postmarkedet vil være avgjørende som grunnlag for avgjørelsen. Markedsanalyser vil kunne avdekke hvilke posttjenester som allerede tilbys på kommersielle vilkår uten utpeking, hvilke posttjenester som er egnet for offentlig anskaffelse, og om det for enkelte tjenester er hensiktsmessig å utpeke en tilbyder direkte. Det vil være opp til myndigheten å gjennomføre markedsanalyser for å sikre at eventuelle kjøp er nødvendige, målrettede og fortsetter å oppfylle behovene i markedet.

Etter andre ledd skal avtalen eller utpekingen være tidsbegrenset. Dette er et krav i EUs postdirektiv og gjenspeiler at det ikke skal opprettholdes noen sær- eller eneretter innenfor sektoren. Avtalen kan ikke overdras uten etter tillatelse fra myndigheten. Fusjoner som utgjør endringer i rettssubjektet, regnes også som en overdragelse. Myndigheten kan blant annet nekte en overdragelse dersom overdragelsen vil gi et dårligere tilbud til brukerne. Videre kan myndigheten nekte en overdragelse dersom overdragelsen er i strid med anskaffelsesregelverket (Lov 2016-06-17-73 med tilhørende forskrifter) og skrankene som settes der ved endringer av kontrakt.

Utvelgelsesprosessen skal etter tredje ledd være åpen, objektiv og ikke-diskriminerende. Dette gjelder enten oppdraget konkurranseutsettes eller det foretas en utpeking gjennom enkeltvedtak. Konkurransenutsetting skal skje i samsvar anskaffelsesregelverket. Kriteriene for utvelgelsen skal være oversiktlige og offentlig tilgjengelige, slik at det er mulig å kontrollere etterlevelse av ikke-diskrimineringsprinsippet og objektivitetskravet. Bestemmelsen er ment å sikre effektiv bruk av samfunnets ressurser ved å legge til rette for bærekraftig konkurranse, samt å stimulere til næringsutvikling og innovasjon.

Proessen vil være ulik avhengig av om det inngås en avtale eller om en tilbyder utpekes gjennom et enkeltvedtak, men det vil i begge tilfeller være behov for å stille krav til tilbyderne for å sikre at disse er i stand til å tilby tjenestene i hele eller deler av lovens geografiske virkeområde. Forslaget gjennomfører postdirektivets regler om utvelgelse.

Fjerde ledd gir myndigheten kompetanse til å endre avtalevilkårene basert på internasjonale forpliktelser og viktige samfunnsforhold. Terskelen for å endre avtalevilkårene som følge av viktige samfunnsforhold er ment å være høy.

Dersom myndigheten velger å utpeke en tilbyder for å sikre brukernes tilgang til posttjenestene etter første ledd, kan den utpekte tilbyderen anmode om at eventuelle nettokostnader dekkes etter femte ledd. I slike tilfeller vil kompensasjonen måtte oppfylle de såkalte Altmark-kriteriene for lovlig statsstøtte. Kriteriene ble fastsatt av EU-domstolen i Altmark-dommen (sak C-280/00, Altmark Trans GmbH og Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH) og avgrenser kompensasjonen mot ulovlig statsstøtte.

Bestemmelsen implementerer postdirektivet artikkel 7. Hva som utgjør en «urimelig økonomisk byrde» vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Det er ikke enhver økonomisk ulempe som kompenseres. Ulempen må være av en slik størrelse at den vurderes som urimelig stor. Med «nettokostnader» menes forskjellen i resultatet mellom en situasjon med og uten plikten til å levere de nærmere angitte posttjenestene. I denne beregningen skal det tas hensyn til andre relevante elementer slik som markedsfordeler på grunn av statlig kompensasjon, retten til en rimelig avkastning på investert kapital og incentiver til kostnadseffektivitet. Det er tilbyderen som ved anmodning av kostnadsdekning som skal dokumentere det beløp som kreves dekket.

Femte ledd kommer til anvendelse dersom det gjennomføres en offentlig anskaffelse for å sikre tilgang til posttjenestene. Dette fordi det da vil inngås en kontrakt med en gitt pris for den eller de posttjenestene som er etterspurt levert i henhold til anskaffelsesdokumentene. Tilbyderen har da mulighet til å oppnå en fortjeneste, men bærer også risikoen for at avtalt pris ikke dekker kostnadene.

Videre gis det hjemmel i sjetten ledd til å gi forskrift og fatte enkeltvedtak om posttjenestene som skal sikres, herunder om krav til geografisk dekningsområde, tjenesteomfang og kvalitet, innsamlingsordning, antall og plassering av postpunkter og ivaretagelse av brukere med særlige behov. Med «krav til tjenesteomfang» menes en vurdering av hvilke tjenester som ikke tilbys kommersielt og som staten dermed må sikre. Med «geografisk dekningsområde» menes området der posttjenestene skal tilbys. Med «tjenesteomfang og kvalitet» menes for eksempel antall utleveringsdager, utleveringssted, fremsendingstid og krav til universell utforming. Med «innsamlingsordning» menes at det kan gis forskrift eller fattes enkeltvedtak om innsamlingspostkasser og alternativ steder for innlevering av post. Begrepet «postpunkt» kan også landpostruter e.l. fordi slike ruter kan ha som funksjon å være et mobilt postpunkt. Hjemmelen gir også kompetanse til å kunne gi forskrift om det nærmere

innholdet og begrensninger i den vederlagsfrie formidlingen av postsendinger til og fra blinde, svaksynte, krigsfanger og sivilt internerte. Opplistingen er ikke uttømmende.

Sjette ledd er ikke til hinder for at omfanget av tjenestene presiseres gjennom avtale i stedet for at det gis forskrift eller fattes enkeltvedtak.

Syvende ledd gir myndighetene hjemmel til å gi forskrift og fatte enkeltvedtak om beregning av kostnader etter femte ledd, om krav til produktregnskap og regnskapsmessig skille, herunder krav til rapportering og offentliggjøring. Altmark-kriteriene må være førende for en eventuell kompensasjonsordning.

I åttende ledd gis myndigheten hjemmel til å gi forskrift og fatte enkeltvedtak om at posttjenestene som følger av første ledd skal tilbys til åpne, objektive og ikke diskriminerende vilkår og til kostnadsorientert og overkommelig pris. At en pris skal være kostnadsorientert og overkommelig medfører at det tas utgangspunkt i faktiske kostnader for produksjon og levering av posttjenesten, inkludert en forholdsmessig andel felleskostnader og rimelig avkastning på anvendt kapital. «Overkommelig pris» innebærer at prisene for posttjenestene skal være på et slikt nivå at de ikke er til hinder for at den alminnelige bruker kan benytte tjenestene.

Myndigheten kan også fastsette at det skal anvendes spesielle metoder for fastsetting av pris, avhengig av hva som er best egnet i det enkelte tilfellet for å sikre formålet om gode og fremtidsrettede posttjenester i hele landet til overkommelige priser.

Til § 20. Frimerker

Bestemmelsen foreslås videreført i stor grad fra dagens bestemmelse, men det foreslås et nytt fjerde ledd. Bestemmelsen bygger på Verdenspostkonvensjonens krav til utforming av frimerker for internasjonale postsendinger. Bestemmelsen regulerer adgangen til å utgi eller godta bruk av frimerker eller andre frankeringsmidler der «Norge» eller «Noreg» forekommer. Slik utgivelse forutsetter etter første ledd tillatelse fra myndigheten. I dag har Posten tillatelse til å utstede slike frimerker, og er notifisert for dette formål til Verdenspostforeningen.

Frimerker er frankeringsmidler. Bestemmelsen synliggjør at også andre frankeringsmidler enn frimerker omfattes av bestemmelsen. Frimerker og andre frankeringsmidler fungerer som kvittering for avsenders betaling av porto for postsendinger, og kan også vise hvem som er tilbyder. Det vil kunne være av betydning for brukere og andre å kunne skille de ulike tilbyderne fra hverandre gjennom bruken av frankeringsmidler.

Det følger av andre ledd at det ikke skal utgis frimerker som er av politisk karakter eller inneholder emner som er støtende for personer eller stater. Bestemmelsen vil også hindre at det utgis frimerker i Norge med motiver som kan virke provoserende eller kontroversielle i andre stater. Forbudet mot å utgi frimerker av politisk karakter viderefører en ordning der frimerker skal være politisk nøytrale. Dette skal likevel ikke være til hinder for at det kan utgis frimerker som markerer viktige politiske personer eller organisasjoner.

Dette kan for eksempel være en årsmarkering av en tidligere statsminister, eller årsmarkering av organisasjoner som er sentrale i norsk organisasjonsliv.

Tredje ledd gir myndigheten hjemmel til å gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om frimerker og andre frankeringsmidler.

Fjerde ledd gir myndigheten hjemmel til å inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å sikre at frimerker eller andre frankeringsmidler blir utgitt.

Til § 21. Verdenspostkonvensjonen

Norge er medlem av Verdenspostforeningen (Union Postale Universelle – UPU) som ble etablert i 1874. Organisasjonen ble en spesialorganisasjon under FN i 1948. Formålet med foreningen er å sikre fri bevegelse av post over landegrensene over hele verden. Konvensjonen er en teknisk samarbeidsavtale om felles regler for posttjenesten. Verdenspostkonvensjonen er den praktisk viktigste av UPU-avtalene og går i prinsippet ut på at medlemslandene i postal forstand betraktes som "ett område" med like regler for postforsendelser mellom landene.

I første ledd foreslås det at myndigheten skal ha adgang til å inngå avtale med eller utpeke en eller flere tilbydere for å oppfylle pliktene som følger av Verdenspostkonvensjonen og tilhørende regelverk. Hvilke tilbydere som er ansvarlige for å oppfylle pliktene skal notifiseres til Verdenspostforeningen, i henhold til tredje ledd.

Bestemmelsens andre ledd åpner for at myndigheten kan gi tillatelse til at andre tilbydere skal kunne utveksle post over landegrenser etter reglene i Verdenspostkonvensjonen. Slike tilbydere skal også notifiseres til Verdenspostforeningen. Dette gjelder utenlandske tilbydere som ønsker etablering i Norge. Dette gjelder eksempelvis tilbydere som ønsker å opprette Extraterritorial Office of Exchange (ETOE) i Norge. ETOE er et utvekslingskontor som en tilbyder etablerer og drifter på fremmed territorium, og som for eksempel samler inn post for viderebefordring ut av landet. I praksis vil kundene til et utvekslingskontor være bedrifter som sender store postvolumer og der det er regningssvarende å drive særskilt innsamling av internasjonal post.

Bestemmelsens tredje ledd fastsetter at den eller de tilbyderne som ivaretar Norges forpliktelser etter Verdenspostkonvensjonen, skal notifiseres til Verdenspostforeningen. Notifikasjon sikrer blant annet at Verdenspostforeningen og alle medlemslandene får kjennskap til hvem som er samarbeidspartnere i de ulike landene. Det gjelder tilsvarende krav om notifisering av ETOE etter andre ledd.

Fjerde ledd gir myndigheten adgang til ved forskrift og enkeltvedtak å fastsette nærmere bestemmelser om internasjonale forpliktelser, herunder om tildeling og vilkår for tillatelse.

Til § 22. Formidling av forhåndsstemmer ved valg

Bestemmelsen viderefører i stor grad gjeldende rett. Det er gjort enkelte endringer for å sikre at bestemmelsen samsvarer med valgforskriftens regler om å sikre levering av forhåndsstemmer. Departementet foreslår i første ledd at myndigheten skal kunne inngå

avtale med eller pålegge en tilbyder plikt til å formidle forhåndsstemmer ved lokal- og stortingsvalg. Det foreslås å videreføre en adgang til å inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å formidle forhåndsstemmer innenriks ved stortings-, fylkestings-, kommunestyre- og sametingsvalg. Adgangen til å inngå avtale med eller utpeke er noe endret fra tidligere, da myndigheten kunne pålegge en leveringspliktig tilbyder oppgaven.

En avtale eller utpeking om å befordre forhåndsstemmer omfatter ikke en plikt til generell lørdagsomdeling.

Det følger av andre ledd at merkostnader knyttet til formidling av forhåndsstemmer ved valg skal dekkes av myndigheten.

Etter tredje ledd kan myndigheten gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om innenriks formidling av forhåndsstemmer før valgene etter første ledd.

Til § 23. Offentlig postnummersystem

Postnummersystemet er et system av sifferserier og tilhørende stedsnavn som deler landet inn i postnummerområder og sikrer effektiv postomdeling. Det offentlige postnummersystemet ble etablert av det statlige Postverket. Postnummersystemet forvaltes som en fellesressurs av myndigheten for riktig adressering av postsendinger i Norge, mens driften er satt til Posten Bring AS som leveringspliktig tilbyder. Allmennheten bruker i dag postnummer som en naturlig og nødvendig del av egen og andres adresser. Det offentlige postnummersystemet skal bidra til å sikre effektiv formidling av postsendinger i hele landet og det offentlige postnummersystemet foreslås derfor videreført. For å sikre at en nøytral instans også ivaretar en helhetlig vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser ved omlegging av postnummersystemet foreslås det at myndigheten overtar driften av postnummersystemet. Bestemmelsen er blant annet ment å sikre at det tas tilstrekkelig hensyn til konsekvenser ut over postformidling, ved eventuelle omlegginger av postnummersystemet.

Etter første ledd skal myndigheten både drifte systemet og sikre løpende oppdatering av matrikkelen. Det er myndigheten som skal behandle og gjennomføre omlegging og endringer, og skal offentliggjøre slike på en hensiktsmessig måte. Overføringen foreslås for å sikre at postnummersystemet, som er å regne som en begrenset ressurs, utnyttes på best mulig måte. Overføringen bidrar også til at postnummersystemet blir underlagt offentligrettslige regler og til å sikre lik tilgang for alle tilbydere til systemet. Postnummerressursen er først og fremst en faktor som bidrar til tilrettelegging for teknisk sortering og oppdeling av postmengden i håndterbare volum.

Etter andre ledd skal myndigheten vurdere enhver rimelig anmodning fra en tilbyder om tildeling av eget postnummer. Tildeling av postnummer til tilbydere av posttjeneste vil først og fremst være aktuelt for postboksanlegg, større bedrifter eller posttilbyderes terminaler. Eget postnummer kan blant annet gi seg utslag i raskere sortering enn ved formidling til gateadresse eller eventuelt en postboksadresse. Ved bruk av eget postnummer vil sorteringen gå raskere fordi postsendingene skilles ut på et tidligere

stadium i sorteringsprosessen (inngående sortering). I vurderingen av om en anmodning er rimelig, må det foretas en avveining av tilgjengelighet, samt nåværende og fremtidig knapphet i postnummersystemet opp mot tilbyderens behov og konsekvenser for berørte postmottakere. Det vises til at gjeldende postnummersystem er basert på fire sifre, og at det i enkelte situasjoner kan oppstå knapphet på ledige nummer dersom den geografiske tilhørigheten opprettholdes.

I tredje ledd slås det fast at forvaltning av det offentlige postnummersystemet ikke medfører erstatningsansvar for myndigheten når det foretas endringer eller omlegginger av postnummersystemet. Dette gjelder både overfor tilbydere og brukere.

I fjerde ledd gis myndigheten hjemmel til å inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å drifte det offentlige postnummersystemet. Myndigheten gis videre hjemmel til å gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om forvaltningen og driften av det offentlige postnummersystemet samt om behandling av endringer i postnummersystemet. Kompetansen innebærer blant annet å fastsette nærmere kriterier for tildeling av postnummer og nærmere bestemmelser om adgangen til å nekte tildeling av postnummer. Dette kan være aktuelt dersom tildelingen vil innebære uforholdsmessig store endringer i postnummersystemet, eller tildelingen på annen måte ikke vil sikre samfunnsøkonomisk gunstig utnyttelse av postnummersystemet. Videre gis myndigheten hjemmel til å gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tildeling av postnummer og gi forskrift om klageretten for tilbydere.

Til § 24. Offentlig adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger

Feiladresserte postsendinger koster i dag tilbydere store beløp, og det er i samfunnets interesse at adresseregistrene er av så god kvalitet som mulig. Det offentlige adresseregisteret er derfor ment å bidra til å redusere antallet feilsendte postsendinger gjennom at alle tilbydere skal ha tilgang til oppdaterte adresseopplysninger. Bestemmelsen skal også sikre en reservasjonsordning og utlevering av adresser som har behov for beskyttelse. Hensynet bak bestemmelsen er videre å forhindre konkurransevridning.

Etter dagens bestemmelse kan brukere melde flytting og annen adresseoppdatering til leveringspliktig tilbyder for å sikre en løpende oppdatering av registeret. Det er bruker som selv melder inn endringer til registeret, men den som drifter adresseregisteret kan også oppdatere registeret gjennom kunnskap som skaffes til veie gjennom driften av postnettet.

Adresseopplysninger omfatter her informasjon om hvor postsendinger utleveres til mottaker. Dette innebærer at også postboksadresser og poste restante anses som adresseopplysninger.

Det foreslås nå å overføre plikten til å ha og drifte det offentlige adresseregisteret til myndigheten. Dette gjøres for det første for å sikre at alle registrerte tilbydere får lik tilgang til systemet og på denne måten hindre konkurransevridning. Videre vurderes det,

ut fra beredskapshensyn og personvernens hensyn, at oppgaven tilligger offentlige myndigheter og ikke hos tilbyderne. Det oppstilles et krav at det kun er tilbydere som er registrert hos myndigheten etter § 6 før som kan gis tilgang til adresseregisteret. Dette særlig fordi myndigheten må kunne føre tilsyn med at tilbyderen har systemer som i tilstrekkelig grad kan ivareta adresseopplysningene på en god måte og i tråd med gjeldende regler for personopplysninger.

Registrerte tilbydere skal gis tilgang til oppdatert informasjon om adresseendringer på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Informasjonen gis på forespørsel og det skal gis informasjon om konkrete adresseendringer.

Etter andre ledd skal myndigheten etablere en reservasjonsordning mot utlevering av adresseopplysninger. Adresseopplysninger som er omfattet av reservasjon, kan bare utleveres til registrerte tilbydere etter § 6, Folkeregisteret og annen offentlig myndighet. Registrerte tilbydere skal ha tilgang til oppdateringene av sine adresseregistre for opplysninger bruker har reservert seg mot utlevering av. Tilsvarende skal Folkeregisteret og annen offentlig myndighet, som kan kreve dette i medhold av lov, ha tilgang til opplysninger som er omfattet av reservasjonen.

Bestemmelsens tredje ledd setter grenser for utlevering av adresseopplysninger som er gradert med fortrolig og strengt fortrolig. Det er bare Folkeregisteret som skal kunne få utlevert adresseopplysninger som er gradert «strengt fortrolig». Dersom graderingen «fortrolig» er benyttet, kan også annen myndighet få utlevert adresseopplysninger, dersom de kan kreve informasjonen i medhold av lov.

Adresseopplysninger som er gradert etter Beskyttelsesinstruksen skal omfattes av særskilt tilgangsbegrensning hos myndigheten. Dette innebærer at tilgang til disse opplysningene bare skal gis til en svært begrenset krets av ansatte hos myndigheten. Det vil være opp til myndighetene å sørge for å ha systemer for å håndtere dette.

Etter fjerde ledd kan opplysninger som anses som «nødvendige» for å kunne utføre lovpålagte oppgaver innhentes fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikten. Et eksempel på «nødvendige» opplysninger er opplysninger om brukers registrerte adresse i Folkeregistret som røper klientforhold, en såkalt klientadresse. En klientadresse røper et klientforhold som må regnes som personlig, og opplysninger om slike adresser er omfattet av taushetsplikt. Myndigheten har likevel behov for informasjon fra Folkeregistret om klientadresser for å kunne drifte det offentlige adresseregisteret på en slik måte at det ivaretar brukernes behov for vern av personopplysninger.

Myndigheten kan etter femte ledd inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å drifte det offentlige adresseregisteret. Myndigheten gis også hjemmel til å gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning av adresseregister, reservasjonsordning og oppdatering av adresseopplysninger.

Til § 25. *Megling i tvister mellom tilbydere*

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett. Formålet med bestemmelsen om megling er å ha en alternativ tvisteløsningsmekanisme som kan bidra til å løse tvister mellom tilbydere på en rask og kostnadseffektiv måte. Temaene for meglingen må være regulert i eller i medhold av postloven.

Megling etter første ledd innebærer at myndigheten trer inn som en nøytral tredjepart i frivillige forhandlinger mellom partene i et forsøk på å komme frem til en minnelig løsning. Megling kan være et hurtigere løsningsalternativ enn en rettsprosess, og kan settes i gang på et tidlig stadium i tvisten. Dette kan spare partene for tid og ressurser, samt at en løsning i minnelighet kan bidra til å unngå at forretningsmessige bånd brytes. Megling åpner videre for fleksible løsninger som partene kan enes om.

Alle typer tvister vedrørende rettigheter og plikter som reguleres av denne loven kan gjøres til gjenstand for megling etter bestemmelsen. Dette innebærer at tvister kan løses ved megling uavhengig av om de gjelder generelle rettigheter og plikter i loven eller i medhold av loven, vedtak som er gitt med rettsgrunnlag i eller i medhold av loven eller andre konflikter knyttet til loven.

Det er et vilkår for megling at det fremmes en meglingsanmodning fra en av partene og at begge parter samtykker i meglingen. Myndigheten skal forelegge meglingsanmodningen for den andre parten for å innhente et eventuelt samtykke. Dersom myndigheten etter en helhetsvurdering finner at saken ikke egner seg for megling, kan myndigheten avvise meglingsanmodningen. Det stilles krav om at anmodning skal være skriftlig. Dette vil gi større sikkerhet for at tidspunktet for fristavskjæring og andre tidsfrister i forbindelse med meglingen, kan beregnes nøyaktig.

Det følger av andre ledd at myndigheten kan sette tidsfrister og andre vilkår for megling. Tidsfrister kan for eksempel være et nyttig verktøy for å hindre trenering. Det kan videre settes vilkår om hvordan meglingsprosessen skal foregå, om partene skal møte til megling alene eller sammen, om det skal lages referat med videre. Selv om myndigheten kan fastsette vilkårene, vil det ofte legges opp til å søke enighet med partene om hvordan meglingsprosessen skal foregå. Det følger videre at meglingen når som helst kan avsluttes dersom myndigheten finner at meglingen ikke vil føre frem. Dersom myndigheten under meglingen kommer til at den neppe vil føre til en løsning for partene, partene oversitter frister satt av myndigheten eller på annen måte trenerer eller gjør forhandlingene vanskelig, vil det være naturlig at myndigheten vurderer å avbryte meglingen. Partene kan på ethvert tidspunkt trekke samtykke til meglingen, og meglingsprosessen skal da avsluttes.

Myndigheten kan utøve stor grad av skjønn i forbindelse med meglingsinstituttet. Blant annet er spørsmålet om meglingsanmodningen skal etterkommes, hvorvidt og når megling skal avbrytes og fastsettelse av eventuelle tidsfrister og vilkår, overlatt til myndighetens skjønn.

Til § 26. Klage til myndigheten

Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av gjeldende rett. I første ledd nr. 1 er det lovfestet en klageadgang slik at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal behandle klager fra brukere av posttjenester. Klageordningen gjelder klager som ikke faller inn under Forbrukermyndighetenes kompetanse. Dette innebærer at klager som gjelder andre forhold enn forbrukersaker kan bringes inn for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. For eksempel gjelder dette klager på brudd på taushetsplikten, jf. § 11. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet avgjør i tvilstilfeller om en sak faller innunder bestemmelsen. Ikke alle klager vil egne seg for å bli avgjort ved enkeltvedtak. Slike saker vil kunne følges opp gjennom tilsyn etter kapittel 5.

Etter første ledd nr. 2 kan tvister mellom tilbydere påklages til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Slike klager kan gjelde rettigheter eller plikter etter lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov. Videre følger det i nr. 3 at tvister mellom eier av postboksanlegg og pakkeboks, jf. § 17 og en tilbyder kan påklages til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Bakgrunnen for forslaget er at det kan oppstå konflikt om tilgangen, og at eieren eller tilbyderen bør kunne få avklart dette spørsmålet hos myndigheten.

Av andre ledd følger det at før klageadgangen etter første ledd kan benyttes, må klageren først klage til tilbyderen og benytte tilbyderens egen klageordning, jf. § 14. Bakgrunnen for bestemmelsen er at konflikter i utgangspunktet bør søkes løst mellom partene.

Det fremgår av tredje ledd at departementet er klageinstans for enkeltvedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Dette følger forvaltningslovens alminnelige system om klager. Forvaltningslovens regler for behandling av klager kommer til anvendelse.

Av fjerde ledd følger det at Kongen i forskrift kan beslutte hvem som skal være klageinstans i saker av konkurransemessig karakter, jf. myndighetsfordelingen etter § 5, der det fremgår at Kongen kan bestemme at andre offentlige myndigheter kan få kompetanse etter loven på begrensede områder.

Til § 27. Tilsyn

Bestemmelsen slår sammen tidligere §§ 42 og 43 om tilsyn og medvirkning ved tilsyn, men viderefører i stor grad gjeldende rett og gir myndighetene hjemmel til å føre tilsyn med postmarkedet. Ettersom postmarkedet er liberalisert, er tilsyn særlig sentralt for å forhindre konkurransebegrensende handlinger fra enkelte tilbydere. Videre er det behov for å føre tilsyn med at tilbyderne oppfyller lovens krav knyttet eksempelvis til oppbevaring og sikkerhet i postnettet.

Første ledd fastlegger at myndigheten skal føre tilsyn med at kravene fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt. Dette inkluderer både tilsyn av eget tiltak og ved oppfølging av en anmodning fra enhver som har interesse i å få vurdert spørsmål om eventuelle brudd på regelverket.

Tilsyn kan omfatte innhenting av informasjon i en nærmere angitt sak, kontroll i form av stikkprøver og måling, men er ikke begrenset til dette. Intensiteten og omfanget av tilsynet kan differensieres og variere basert på risikovurderinger og hvor myndigheten finner at faren for svikt er størst. Tilsyn kan for eksempel også omfatte kartlegging av markedsaktører, utarbeiding av statistikk og informasjon til brukerne av posttjenestene. Tilsynet kan både omfatte tekniske eller praktiske forhold, tilsyn med avtaler mellom tilbydere og mellom tilbyder og bruker, samt vilkårene i disse. Myndigheten kan benytte seg av bistand fra andre til å utføre tilsynet, for eksempel vil det kunne være aktuelt for myndigheten å benytte teknisk bistand fra uavhengige eksterne spesialister. Dette kan blant annet være aktuelt for å gå nærmere inn i regnskapstall og økonomiske beregninger som må gjennomgås og vurderes.

Hensynet bak andre ledd er at myndigheten, for å kunne utføre sine oppgaver etter loven, ofte vil være avhengig av samarbeid fra den det skal føres tilsyn med. Bestemmelsen fastsetter derfor en plikt for tilbyder til å medvirke ved et tilsyn. Medvirkningsplikten gjelder både ved stedlige tilsyn og ved dokumenttilsyn mv. Myndigheten har eksempelvis krav på å få adgang til dokumenter, områdene og lokalene som eies, brukes eller på annen måte kontrolleres av virksomheten. Dette gjelder også for områder og lokaler som er definert som skjermingsverdig objekt i sikkerhetsloven § 3. Denne adgangen hører sammen med tilsynets krav på tilgang til sikkerhetsgradert informasjon i § 28 om opplysningsplikt. Ved manglende medvirkning kan myndigheten gjøre bruk av sanksjonsmidlene i loven.

Tredje ledd gir hjemmel for å gi forskrifter og fatte enkeltvedtak om tilsyn. I forskrift kan det også gis regler om at tilbydernes påløpte omkostninger ved tilsyn som hovedregel dekkes av den enkelte tilbyder mv.

Til § 28. Opplysningsplikt

Bestemmelsen er i all hovedsak en videreføring av gjeldende rett og gjennomfører blant annet postdirektivet artikkel 22a om opplysningsplikt. Første ledd gir myndigheten hjemmel til å kreve opplysninger fra enhver som er nødvendige for effektiv gjennomføring av lov og vedtak. Opplysninger kan også innhentes for gjennomføring av internasjonale forpliktelser og på vegne av EFTAs overvåkningsorgan og tilsvarende myndighet iht. internasjonale forpliktelser som Norge har sluttet seg til. Bestemmelsen setter ingen begrensninger på hvilken type opplysninger som kan kreves inn basert på opplysningenes innhold og heller ikke hvem det kan innhentes opplysninger fra, forutsatt at de er knyttet opp mot gjennomføringen av regelverket. At opplysningsplikten ikke er begrenset til tilbyderne, er en utvidelse fra tidligere bestemmelse.

Pålegg om utlevering av opplysninger er en prosessledende beslutning og ikke et enkeltvedtak. Det forutsettes imidlertid likevel at innhenting av informasjon begrunnes i det enkelte tilfellet. Pålegg om utlevering av opplysninger kan påklages etter forvaltningsloven § 14.

Dersom tidligere innhentede opplysninger videresendes til EFTAs overvåkningsorgan eller tilsvarende myndighet, skal berørte tilbydere opplyses om dette. Kravet om å sende

inn opplysninger skal være forholdsmessig og derfor ikke representere en utilbørlig byrde for mottakeren. Opplysningsplikten kan pålegges individuelt eller generelt. Generell opplysningsplikt kan for eksempel pålegges i forbindelse med registrering. Plikten kan pålegges i det enkelte tilfellet eller det kan fastsettes en løpende plikt til å innlevere opplysninger i forbindelse med for eksempel statistikkformål.

Andre ledd innebærer at myndigheten kan kreve utlevert opplysninger så vel skriftlig som muntlig. Adgangen til å innhente opplysninger muntlig kan være viktig i saker hvor rask handling er påkrevd. Muntlig innhenting av opplysninger som nevnt i andre ledd må skje på en måte som er betryggende i forhold til kravene som stilles til datasikkerhet og lignende. Fristens lengde må fastsettes ut fra en konkret vurdering. Dersom opplysningene nektes utlevert, ikke utleveres til fastsatt tidspunkt eller ikke oppfyller angitt og hensiktsmessig detaljeringsnivå, kan det ilegges tvangsmulkt. Det er foreslått en hjemmel for tvangsmulkt i § 34.

Tredje ledd er i utgangspunktet vidtrekkende ved at unntaket fra taushetsplikt også har henvisning til annen lovgivning. Taushetsplikt som måtte følge av pålegg eller avtale tas med for å klargjøre at avtaleparter ikke kan innskrenke bestemmelsens rekkevidde, heller ikke ved pålegg eller løfte om taushet.

Etter fjerde ledd kan myndigheten gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om opplysningsplikten.

Til § 29. Internasjonal utveksling av taushetsbelagt informasjon

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett og legger forholdene til rette for effektivt internasjonalt samarbeid på postområdet. Hensikten med første ledd er å sikre informasjonsutveksling for å ivareta Norges internasjonale avtaleforpliktelser. Slike internasjonale avtaleforpliktelser kan for eksempel være forpliktelser etter EØS-avtalen eller etter Verdenspostforeningens regelverk. Informasjonen som utveksles kan innhentes etter § 28.

Det følger av andre ledd at myndigheten kan stille som vilkår at opplysningene som i henhold til første ledd gis til internasjonale organisasjoner, bare kan videreformidles fra den internasjonale organisasjonen som har fått tilgang til opplysninger, med samtykke fra myndigheten og begrenset til det formålet samtykket omfatter. Hensynet er å sikre konfidensiell behandling av informasjonen.

Myndigheten gis i tredje ledd kompetanse til å regulere utveksling av taushetsbelagt informasjon i forskrift, det kan også fattes enkeltvedtak om slik utveksling av informasjon.

Til § 30. Pålegg om retting og endring mv.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende rett og gir etter første ledd myndigheten kompetanse til å pålegge retting eller endring av krav og andre plikter gitt i eller i medhold av loven, som ikke er oppfylt. Pålegg om retting eller endring kan for eksempel gjelde avtaleinngåelse eller utforming av vilkår i avtaler mellom tilbydere av posttjenester, herunder avtaler om tilgang til elementer i postnettet.

Plikter som ikke følger direkte av lov eller forskrift kan ikke gjøres gjeldende før plikten er fastsatt i enkeltvedtak. Myndigheten kan begrunne pålegget ut fra forhold som ligger forut i tid, men pålegget om retting og endring vil gjelde fra vedtakstidspunktet og fremover i tid. I pålegget kan det stilles vilkår for at virksomheten skal være i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av loven. Eventuelle frister for å gjennomføre et pålegg må tilpasses forholdene som kreves rettet eller endret.

Dersom pålegg om retting eller endring ikke etterkommes, kan det føre til overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter §§ 33 og 34.

I bestemmelsens andre ledd gis myndigheten kompetanse til å pålegge avtaleinngåelse og å fastsette avtalevilkår i avtaler mellom tilbydere og mellom tilbydere og brukere. Eksempelvis kan pålegg om avtaleinngåelse gjelde avtaler etter § 18 om tilbyderens tilgang til utleveringspostkasser. Fastsetting av avtalevilkår kan for eksempel også gjelde for standard leveringsvilkår overfor bruker.

Til § 31. Oppsigelse og tilbakekall

Bestemmelsen viderefører i noe grad gjeldende rett, men foreslås nå å gjelde for avtaler som inngås om avbøtende tiltak etter § 19, i tillegg til tillatelser om frimerker etter § 20. Det foreslås i første ledd at myndigheten får hjemmel til å si opp avtale etter § 19 eller trekke tilbake tillatelse gitt i medhold av § 20 dersom det et foreligger vesentlige eller gjentatte brudd på vilkårene, og pålegg om retting eller endring etter § 30 ikke etterkommes. Myndigheten kan i slike tilfeller også vurdere et mindre inngripende tiltak.

«Gjentatte brudd» må normalt ha en viss alvorlighetsgrad og omfang for å kunne medføre et tilbakekall. Gjentatte brudd over tid kan samlet sett få et så stort omfang at bruddene også må anses som et vesentlig brudd på vilkårene, og føre til tilbakekall. Bestemmelsen åpner for at avtale kan sies opp eller tillatelse trekkes tilbake dersom andre forhold gjør det «nødvendig». Eksempelvis vil dette kunne omfatte situasjoner hvor endringer i internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til fordrer en omfattende endring. Bestemmelsen vil være forbeholdt ekstraordinære tilfeller og antas å være av liten betydning for avtaler inngått etter § 19 da oppsigelsestilfeller i all hovedsak vil være regulert i de enkelte avtalene mellom myndigheten og tilbyderne.

Siden bestemmelsen kun gjelder ved alvorlige brudd i ekstraordinære tilfeller, må oppsigelsen eller tilbakekallet kunne få virkning forholdsvis raskt. Tidligere regulering der virkningen av oppsigelsen eller tilbakekallet i utgangspunktet ble satt til ett år, videreføres dermed ikke. Etter andre ledd vil en tilbyder heller ikke på grunn av alvorlighetsgraden, kunne kreve erstatning for tap som skyldes at en avtale sies opp eller tillatelse trekkes tilbake etter første ledd.

Til § 32. Internkontroll

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett og gir myndigheten hjemmel til å gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om etableringen av interne kontrollsystemer, endring av kontrollsystem og dokumentasjon for å sikre at kravene fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt. Det

kan for eksempel være nyttig å kunne peke på behovet for endringer i tilbyderens systemer for internkontroll mv. dersom det avdekkes kritikkverdige forhold ved tilsyn.

Adgangen til å pålegge internkontroll har hittil ikke vært benyttet og bør ikke pålegges før det er avdekket erfaringsbasert behov for dette. Dersom det i praksis viser seg å være behov for å stille krav til internkontroll kan dette gjøres i forskrift. Forskrift vil kunne gis dersom det er behov for å effektivisere tilsynet med at viktige samfunnsmessige hensyn ivaretas i et marked med økende konkurranse.

Til § 33. Overtredelsesgebyr

Bestemmelsen om overtredelsesgebyr har som formål å virke som sanksjon for brudd på en pliktbestemmelse i loven, forskrift eller enkeltvedtak og viderefører gjeldende rett. I motsetning til tvangsmulkten knytter sanksjonen seg til forhold i fortiden.

Overtredelsesgebyr har likhetstrekk med ordinær bøtestraff, men det er forskjeller mellom denne sivilrettslige reaksjonen og strafferettslige bøter. Reglene i straffeloven og straffeprosessloven kommer eksempelvis ikke til anvendelse ved vedtak om overtredelsesgebyr, som anses som en type forvaltningssanksjon. Vedtak om overtredelsesgebyr regnes imidlertid som straff etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 6. Ileggelse av både overtredelsesgebyr, som en sivilrettslig reaksjon, og bøter, som en strafferettslig, reaksjon for samme forhold, vil være i strid med EMKs tilleggsprotokoll 7 artikkel 4 nr. 1 som forbyr dobbeltforfølgning. Forhold noen allerede har blitt felt eller frikjent for skal de ikke forfølges på nytt for. Skjæringsstidspunktet for vern mot dobbeltstraff inntreffer imidlertid først når et eventuelt forelegg er vedtatt eller dom foreligger.

Det følger av sikker rett, blant annet Høyesterettspraksis, at det i denne sammenhengen ikke spiller noen rolle om det er den sivilrettslige eller strafferettslige sanksjonen som ilegges først. Det er imidlertid ikke noe i veien for at samme sak på samme tid forfølges både av påtalemyndigheten og myndigheten etter loven. Skjæringspunktet for vern mot dobbeltstraff inntreffer først når et eventuelt forelegg er vedtatt eller dom foreligger. Dersom myndigheten har anmeldt et forhold som påtalemyndigheten velger å henlegge, vil myndigheten som hovedregel fremdeles ha adgang til å forfølge saken i det sivilrettslige sporet.

Plikt til å betale overtredelsesgebyr forutsetter at det er fattet et enkeltvedtak.

Etter første ledd kan både foretak og fysiske personer ilegges overtredelsesgebyr. På postområdet vil det være mest aktuelt å rette et vedtak om overtredelsesgebyr mot et foretak, men det kan også være behov for å ansvarliggjøre fysiske personer.

Når det gjelder foretak presiseres det at dette gjelder enten det er foretaket selv eller noen som handler på vegne av foretaket som begår overtredelsene som angitt i første ledd nr. 1 til 4. Dette innebærer at det ikke er nødvendig at en overtredelse er foretatt av et foretaks eiere eller øverste ledelse, men at foretaket også kan bli ansvarlig for atferden til andre som handler på vegne av foretaket. Bestemmelsen er ikke begrenset til å gjelde ansatte i foretaket. Å gi uriktige eller ufullstendige opplysninger etter første ledd nr. 4 er

ikke nødvendigvis sammenfallende med brudd på opplysningsplikten etter § 28 første ledd, jf. § 33 tredje ledd.

Det er et vilkår for å ilegge overtredelsesgebyr at overtredelsen er foretatt forsettlig eller uaktsomt. Det er tilstrekkelig med simpel uaktsomhet. Beviskravet ved ileggelse av overtredelsesgebyr er klar sannsynlighetsovervekt for faktumet som legges til grunn for om vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr er oppfylt, jf. Rt. 2012 s. 1556 (flertallet) avsnitt 35 og 50 med videre henvisninger.

I andre ledd er det fastsatt hvilke momenter det skal legges vekt på ved utmålingen av overtredelsesgebyr. Bestemmelsen inneholder ingen uttømmende oppregning av hvilke momenter det kan legges vekt på. Nærmere regler om utmålingen av overtredelsesgebyr kan bli gitt av myndigheten i forskrift, jf. fjerde ledd.

I tredje ledd er det gitt bestemmelser om foreldelse av adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr. Overtredelser foreldes etter fem år. Det følger av bestemmelsen at foreldelsesfristen starter når overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes når myndigheten meddeler en fysisk person eller et foretak at det foreligger mistanke om overtredelse av loven eller vedtak truffet i medhold av den. Fristreglene i straffeloven kapittel 6 anvendes tilsvarende så langt de passer.

I fjerde ledd gis myndigheten kompetanse til å gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr. Det kan blant annet gis en nærmere oversikt over hva som særlig skal vektlegges ved utmålingen av overtredelsesgebyret, både i skjerpene og formildende retning. Myndigheten kan forskriftsfeste nærmere maksimumsgrenser for overtredelsesgebyrets størrelse. Slike grenser kan knyttes opp mot et foretaks omsetning. For personer kan gebyret knyttes opp mot betalingsenheter for offentlig virksomhet slik som for eksempel rettsgebyr.

Til § 34. Tvangsmulkt

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende rett. Tvangsmulkt er ikke en straff for å unnlate å etterkomme et pålegg, men skal være et oppfyllelsespress for å sikre at pålegg etterleves. I dette ligger det en forutsetning om at pålegget er mulig å oppfylle. Tvangsmulkten kan fastsettes som en mulkt per dag eller ethvert annet tidsintervall. Tvangsmulkten kan også forfalle som et engangsbeløp. Tvangsmulkt kan også kombineres med pålegg om retting eller endring, slik at dersom pålegget ikke etterkommes kan det føre til tvangsmulkt.

Begrepet «krav» i første ledd er ment å dekke plikter i lov og forskriftsbestemmelser og plikter i enkeltvedtak som er fattet i eller i medhold av loven, og prosessuelle beslutninger. Adgangen til å ilegge tvangsmulkt bortfaller når kravet eller pålegget er oppfylt eller uaktuelt på annet grunnlag. Tvangsmulkten kan ilegges uavhengig av utvist skyld. Det er altså tilstrekkelig å konstatere at det objektivt sett foreligger manglende imøtekommenhet av et krav eller pålegg.

Andre fastslår at tvangsmulkten begynner å løpe dersom fristen for retting av forholdet oversittes, og løper så lenge det ulovlige forholdet varer. Vedtak om tvangsmulkt skal som hovedregel fastsettes slik at mulkten ikke begynner å løpe før det har vært mulig å overholde den aktuelle plikten.

Det kan fastsettes tvangsmulkt samtidig med at et vedtak treffes for å sikre etterlevelse, eller på et senere tidspunkt dersom det viser seg at vedtaket ikke blir respektert. Når tvangsmulkt ilegges som følge av brudd på et vedtak bør det i praksis først ilegges tvangsmulkt når det viser seg at vedtaket ikke blir respektert. Men tvangsmulkt kan ilegges samtidig med vedtaket dersom den vedtaket retter seg mot på forhånd har gitt uttrykk for at vedkommende ikke vil respektere det, eller dersom tilbyder tidligere ikke har respektert myndighetens vedtak.

I tredje ledd er det gitt en lempningsregel for å ivareta situasjoner hvor det etter vedtaket er fattet, inntreffer forhold som tilsier at det ville være urimelig å forfølge vedtaket. Dette er ment å være en unntaksregel som kan benyttes som en sikkerhetsventil. Adgangen til å lempe på en påløpt tvangsmulkt må ses i sammenheng med at det som hovedregel ikke skal gis oppsettende virkning for pålegg om tvangsmulkt. I enkelte tilfeller, hvor det er aktuelt å anvende overtredelsesgebyr og det allerede er påløpt tvangsmulkt, kan det også vurderes om kravet om mulkt frafalles helt eller delvis. Oppfylles pålegget etter at mulkten er fastsatt, men før den er innkrevd, bortfaller likevel ikke adgangen til å inndrive den, men etter omstendighetene kan det være aktuelt å nedsette mulkten.

Etter fjerde ledd får myndigheten hjemmel til å gi forskrift om illeggelse av, størrelsen på, utmåling og frafall av påløpt tvangsmulkt.

Til § 35. *Straff*

Bestemmelsen viderefører bestemmelsen i gjeldende postlov. Både forsettlig og uaktsomme overtredelser er straffbare. Både enkeltpersoner og foretak kan straffes for overtredelse av de opplistede bestemmelsene, men overfor foretak kan bare bot anvendes. Bestemmelsen foreskriver straff for overtredelse av §§ 6 (registrering), 8 (behandling av postsending), 13 (sikkerhet- og beredskap), 20 (frimerker), 24 (offentlig adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger), 27 (tilsyn), 28 (opplysningsplikt) eller 30 (pålegg om retting og endring mv). I tillegg rammes overtredelse av forskrift gitt med hjemmel i §§ 2, 6, 15, eller 28. Etter nr. 3 kan unnlatelse av å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i § 28 og 30 også straffes. Etter nr. 4 kan det å gi uriktige opplysninger eller ufullstendige opplysninger til myndigheten straffes. Medvirkning straffes etter § 15 i straffeloven.

Til § 36. *Sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet*

Bestemmelsens første ledd gir Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kompetanse til å kreve sektoravgifter og gebyr fra tilbyderne til dekning av kostnader knyttet til forvaltningsoppgaver etter loven, jf. forskrift 17. januar 2024 nr. 79 om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Forslaget til bestemmelse viderefører gjeldende postlov § 53. Pålegg om sektoravgift eller gebyr skal i minst mulig grad virke konkurransevridende eller bidra til å skape etableringshindringer. Pålegg om å betale

sektoravgift eller gebyrer skal dekke Nasjonal kommunikasjonsmyndighets relevante kostnader for arbeidet som gjøres innen postsektoren. Utgifts- og inntektssiden av Nasjonal kommunikasjonsmyndighets budsjett fremgår av de årlige budsjettproposisjonene.

Forskrift om sektoravgift eller gebyr fastsatt etter andre ledd skal utformes for å kunne pålegge sektoravgift og gebyr på en måte som er mest mulig åpen, objektiv og proporsjonal. Ved utformingen av modeller for fordeling av sektoravgifter og gebyrer mellom tilbydere skal hensynet til effektiv administrativ håndtering tillegges vekt, for å minimere de administrative kostnadene. Det kan også fastsettes en terskel for hvor høy omsetning innenfor posttjenestene en tilbyder skal ha for å kunne pålegges sektoravgift eller gebyrer, det vil si at det kan settes et bunnfradrag, altså en terskelverdi, som unntar tilbydere med liten relevant omsetning fra plikten til å betale sektoravgift eller gebyrer.

Hensynene kan ivaretas ved å legge til grunn en fordelingsnøkkel blant annet basert på tilbydernes omsetning. Formålet er å sikre at Nasjonal kommunikasjonsmyndighets oppgaver finansieres gjennom gebyr og sektoravgift slik at myndigheten er selvfinansiert.

Pålegg om sektoravgift og gebyr kan rettes mot de som til enhver tid oppfyller vilkårene for å anses som tilbydere etter loven og som er registrert hos myndighetene. Det påpekes imidlertid at en tilbyder ikke kan unnlate å registrere seg for å unngå å bli pålagt sektoravgifter. Det minnes videre om opplysningsplikten som følger av § 28 og plikten til å gi opplysninger til myndighetene uansett gjelder, herunder for både å kunne vurdere om en aktør er å regne som tilbyder samt for å kunne vurdere omsetningen eller lignende for å fordele sektoravgift. Sektoravgift og gebyr kan pålegges enten gjennom beslutning (for eksempel når avgiften og gebyret ilegges etter liste) eller enkeltvedtak. Det gis hjemmel til å gi nærmere regler om sektoravgifts- og gebyrfordelingsmodeller og de praktiske gjennomføringene i forskrift.

Til § 37. *Innkreving av sektoravgift, tvangsmulkt, overtredelsesgebyr mv.*

Bestemmelsen viderefører gjeldende rett, men sektoravgift er presisert sammen med gebyr der det vises til § 36. Etter tvangsfylldelsesloven §§ 4-1 siste ledd og 7-2 bokstav e) følger det at tvangsfylldelse kan skje direkte på grunnlag av denne bestemmelsen. Det vil ikke være nødvendig med dom for kravet før innkrevingen kan påbegynnes.

Etter første ledd er endelig vedtak om sektoravgift og gebyrer som fastsettes etter § 36, tvangsmulkt etter § 34 eller overtredelsesgebyr etter § 33 tvangsgrunnlag for utlegg. Vedtak om illeggelse av tvangsmulkt, overtredelsesgebyr og sektoravgift og gebyr kan påklages og det er det endelige vedtaket som vil være tvangsgrunnlag.

Tvangsfylldelsen kan altså ikke påbegynnes før klagefristen har utløpt. Påklages for eksempel et vedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet til departementet, kan ikke inndrivingen påbegynnes før departementet har fattet sitt endelige vedtak.

Tvangsinndrivelsen kan imidlertid påbegynnes selv om kravet bringes inn for domstolene etter det alminnelig forvaltningsrettslige prinsippet om at enkeltvedtak har umiddelbar rettsvirkning, med mindre departementet fatter beslutning om utsatt iverksettelse etter

forvaltningsloven § 42. Tvangsmulkten vil fortsette å løpe, selv om det er klaget på ileggelsen eller mulktens størrelse.

Etter andre ledd kan Statens Innkrevingssentral pålegges å gjennomføre innkrevingen av krav etter første ledd. Kravet kan innkreves etter reglene i dekningsloven § 2-2. Innkrevingssentralen kan også innkreve en utestående fordringer ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5.

Til § 38. Ikrafttredelse

Til § 39. Overgangsbestemmelser

10. Lovutkast

Kapittel 1: Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Lovens formål er å sørge for at brukere over hele landet har tilgang til gode, trygge og fremtidsrettede posttjenester og kan sende og motta postsendinger til overkommelige priser.

§ 2. Saklig virkeområde

Loven gjelder formidling av adresserte postsendinger på inntil 31,5 kg mot vederlag, inkludert til og fra utlandet. All virksomhet knyttet til slik formidling, herunder tilbydernes postnett, omfattes av loven. Formidling av uadresserte postsendinger og egne postsendinger omfattes ikke.

Departementet kan ved forskrift og enkeltvedtak nærmere definere hva som faller inn under lovens virkeområde, og kan gjøre unntak fra lovens saklige virkeområde.

Departementet kan gi forskrift om regler etter EØS-avtalen som har til hensikt å forbedre pakkeleveringstjenester over landegrensene.

§ 3. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for norsk landterritorium, inkludert Svalbard. Loven gjelder ikke for Jan Mayen eller bilandene.

Departementet kan fastsette unntaks- og særregler som følger av internasjonale overenskomster Norge har sluttet seg til, eller som er nødvendige på grunn av de stedlige forholdene.

§ 4. Definisjoner

I loven menes med:

1. *Postsending*: omfatter brev, aviser, blad i abonnement og pakker inntil 31,5 kg som er påført mottakerens navn og adresse eller annen entydig identifikasjon, herunder som er adressert i henhold til liste.

2. *Formidling*: tilbud om tjenester som omfatter innsamling, sortering, transport eller utdeling av postsending mot vederlag.
3. *Postnettet*: den samlede organisasjonen, arbeidskraften, infrastrukturen og produksjonsutstyret til en tilbyder som er nødvendig for å formidle postsendinger.
4. *Tilbyder*: enhver som er ansvarlig for formidling av postsendinger fra avsender til mottaker
5. *Bruker*: fysisk eller juridisk person som benytter posttjenester, enten som avsender eller som mottaker.

§ 5. Myndighet etter loven

Myndighet etter loven er departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Departementet fastsetter funksjonsfordelingen innen myndigheten. Kongen kan bestemme at andre offentlige myndigheter og private rettssubjekter skal ha myndighet på begrensede områder etter loven.

Kapittel 2: Generelle bestemmelser

§ 6. Registrering

Tilbyderen plikter å registrere seg hos myndigheten senest samtidig med at formidlingen av postsendinger tilbys.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om registreringsplikten, herunder om registreringsmåte, registreringsinnhold og om unntak fra registreringsplikt. Myndigheten kan gi forskrift med krav om forhåndsgodkjenning av tilbydere.

§ 7. Leveringsvilkår og offentliggjøring

Tilbyderen skal utarbeide og offentliggjøre sine leveringsvilkår.

Myndigheten kan gi forskrift om leveringsvilkår og offentliggjøring, herunder spesifisere hvilke posttjenester plikten skal gjelde for, krav til hva det skal informeres om, og på hvilken måte. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak som gjør unntak fra plikten i første ledd.

§ 8. Behandling av postsendinger

Tilbyderen skal:

1. håndtere og oppbevare postsendingene forsvarlig for å unngå tap av og skade på postsendingen
2. gjennomføre nødvendige og forholdsmessige tiltak for å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til postsendingene
3. søke å utlevere feiladresserte postsendinger til mottakeren. Dersom postsendingen ikke kan formidles til mottakeren, skal den returneres til avsenderen.
4. søke å ivareta avsenderens råderett over postsendingen, herunder søke å få stoppet, omadressert eller returnert postsendingen dersom avsenderen ber om det.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om nærmere krav til behandling av postsendinger, merkeplikt, avsenders råderett, herunder kostnadsdekning for bruk av råderetten mv.

§ 9. Ikke-leverbare postsendinger

Tilbyderen skal sikre forsvarlig behandling av ikke-leverbare postsendinger.

Myndigheten skal godkjenne tilbyderens system og påse at det oppfyller alle krav som er oppstilt i eller i medhold av loven.

En tilbyder med et godkjent system kan åpne ikke-leverbare postsendinger for å identifisere avsenderen eller mottakeren. Tilbydere som ikke selv har et godkjent system, skal overlate ikke-leverbare postsendinger til en tilbyder med et slikt system.

En tilbyder med et godkjent system plikter å tilby åpning av ikke-leverbar postsending på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om behandling av ikke-leverbare postsendinger og om tilbyders rett til å selge, gi bort eller destruere slike postsendinger.

Myndigheten kan inngå avtale med eller utpeke én tilbyder til å ha et godkjent system for forsvarlig behandling av ikke-leverbare postsendinger.

§ 10. Erstatning for tap, skade og forsinkelse

Tilbyderen skal betale erstatning for postsending som skades eller går tapt i tiden fra innlevering til utlevering. Tilbyderen skal betale erstatning for postsending som er forsinket, når det er betalt et særlig vederlag for at postsendingen skal komme raskt frem, eller for at den skal komme frem til særskilt avtalt leveringstidspunkt eller leveringsperiode.

Krav om erstatning foreldes etter ett år, regnet fra dagen etter at postsendingen er innlevert til tilbyderen.

Tilbyderen er ikke erstatningspliktig for tap, skade eller forsinkelse som skyldes:

1. feil eller forsømmelse fra den skadelidtes side
2. postsendings beskaffenhet
3. mangelfull emballering eller
4. forhold og følger som tilbyder ikke kunne unngå eller avverge.

Skyldes tap, skade eller forsinkelse en tredjepart som tilbyderen benytter for helt eller delvis å formidle postsending, er tilbyderen bare ansvarsfri om også tredjeparten vil være ansvarsfri etter første ledd.

Tilbyderen er ikke ansvarlig for følgeskader.

Ansvarsbegrensningen i tredje ledd gjelder ikke dersom annet er avtalt.

Tilbyderen skal offentliggjøre erstatningsvilkårene for tap, skade og forsinkelse.

Myndigheten kan ved forskrift fastsette krav til hvilke vilkår som kan fastsettes for tilbyderens ansvar for tap, skade og forsinkelse, samt offentliggjøring av vilkårene og ansvarsbegrensning. Myndigheten kan ved forskrift og enkeltvedtak fastsette erstatningsbeløpets størrelse.

§ 11. Taushetsplikt

Tilbyderen, og enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilbyderen, plikter å bevare taushet om informasjon som vedkommende gjennom sin virksomhet får kjennskap til.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet arbeidet eller tjenesten.

Taushetsplikten gjelder informasjon om:

1. avsender og mottakers bruk av posttjeneste,
2. avsender og mottakers forretningsmessige eller personlige forhold og
3. innhold i postsending.

Informasjonen kan ikke, utover lovlige behandlingsformål, nyttes i egen virksomhet.

Tilbyderen plikter å gjennomføre tiltak for å hindre at uvedkommende får kjennskap til informasjonen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at informasjon etter første ledd nr. 1 og 2 gis til annen myndighet i medhold av lov eller etter fullmakt gitt i medhold av lov. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at politiet undersøker om postsending inneholder narkotika, eksplosiver, utgangsstoffer for eksplosiver eller radioaktivt materiale uten å åpne den. De som foretar slike undersøkelser, har taushetsplikt etter første ledd når det gjelder forhold som ikke angår oppdraget.

Adresseinformasjon, jf. § 34, som er gradert etter beskyttelsesinstruksen, er underlagt taushetsplikt. Adresseinformasjon som er gradert «strengt fortrolig», skal ikke utleveres til andre enn Folkeregisteret og skal ikke utleveres etter tredje ledd.

Brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven §§ 209 og 210.

Myndigheten kan gi forskrift om taushetsplikt og om unntak fra taushetsplikt.

§ 12. *Politiattest*

Tilbyderen kan kreve fremleggelse av ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40, ved tilbud om stilling som medfører behandling av postsendinger. For ansettelse i særlig betrodde stillinger kan det kreves uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41.

Politiattest etter første ledd skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffelovens bestemmelser om vinningskriminalitet, narkotikakriminalitet, organisert kriminalitet, terrorhandlinger eller deltakelse i voldelige sammenslutninger med et politisk formål.

Myndigheten kan gi forskrift om bruk av politiattest, herunder om hvilke lovbrudd attesten skal vise.

§ 13. *Sikkerhet- og beredskap*

Tilbyderen skal sørge for forsvarlig sikkerhet i sitt postnett.

Tilbyderen skal formidle postsendinger med forsvarlig sikkerhet for brukerne i fred, krise og krig. Tilbyderen skal opprettholde nødvendig beredskap og viktige samfunnsaktører skal prioriteres ved behov.

Tilbyderen skal undersøke, og om nødvendig selv eller ved hjelp av kompetent personell, åpne en postsending når det er mistanke om at postsendingen i seg selv er farlig å sende, eller det er mistanke om at den ikke er forsvarlig innpakket og av den grunn antas å kunne skade postnettet eller andre postsendinger.

Tilbyderen kan avbryte formidling av postsending som er omfattet av tredje ledd. Tilbyderen skal gi avsenderen melding hvis postsendingen har vært åpnet eller formidlingen avbrytes dersom avsenderens navn og adresse er kjent. Dersom avsenderens navn og adresse ikke er kjent, skal mottakeren varsles om at postsendingen har vært åpnet, eller at formidlingen er avbrutt.

Tilbyderen kan destruere postsending som er farlig å sende, jf. tredje ledd. Tilbyderen skal før destruering om mulig informere avsenderen om dette.

Myndigheten kan inngå avtale med tilbyder, gi forskrift og fatte enkeltvedtak om sikkerhet og beredskap og sikkerhet i postnettet.

§ 14. *Klageordning*

Tilbyderen skal ha en klageordning for egne brukere.

Klageordningen skal være vederlagsfri, enkel å bruke og sikre at klager behandles rettferdig og raskt. Avgjørelser i klagesaker skal begrunnes.

Tilbyderen skal offentliggjøre informasjon om klageordningen og om klageadgangen etter § 26.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfang, innhold, rapportering og organisering av klageordningen.

§ 15. Rapportering, måling og kvalitet

Tilbyderen skal årlig rapportere til myndighetene om oppfyllelse av kravene som er oppstilt i og i medhold av loven.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om krav til tjenestekvalitet, årlig rapportering, måling og offentliggjøring fra tilbydere.

§ 16. Videreformidling av postsending

Tilbyder skal imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en annen tilbyder om videreformidling av postsendinger. Med videreformidling menes formidling av postsendinger til adressat på vegne av en annen tilbyder. Videreformidling skal tilbys andre tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av plikten til å tilby videreformidling.

§ 17. Tilgang til postboksanlegg og pakkeskap

Eier av postboksanlegg og pakkeskap skal gi tilbyderen tilgang til postboksanlegget og pakkeskapet for å distribuere postsendinger. Tilbyderen som får tilgang, skal dekke kostnadene ved slik tilgang.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tilgang til postboksanlegg og pakkeskap, og om kostnadsdekning.

§ 18. Utleveringspostkasse

For utlevering av postsendinger i utleveringspostkasse, skal eier eller bruksberettiget av fast, helårig bolig eller næringseiendom oppstille og sørge for tilgang til en utleveringspostkasse eller tilsvarende for mottak av postsendinger til eiendommen, når ikke annet er avtalt.

Dersom det settes opp utleveringspostkasse for fritidseiendom eller sesongbasert bosetting, skal disse plasseres ved nærmeste faste, helårlige bolig eller næringseiendom, jf. første ledd, når ikke annet er avtalt.

Myndigheten kan gi forskrift om plassering av utleveringspostkasse, herunder om avstandskrav for plassering av utleveringspostkasse, ulike avstandskrav for tettbygd og spredtbygd strøk og særlige regler for levering til bevegelseshemmede. Myndigheten kan gi forskrift om unntak fra slike avstandskrav, herunder antallet faste, helårlige boliger eller næringseiendommer som kan omfattes av unntaket. Myndigheten kan gi forskrift om krav til merking av utleveringspostkasse.

Kapittel 3: Administrative bestemmelser

§ 19. Avbotende tiltak

Brukere over hele landet skal ha tilgang på følgende posttjenester:

1. sende og motta postsendinger inntil 20 kg
2. sende og motta rekommandert postsending, verdipostsending og andre sendinger som krever personlig utlevering
3. sende og motta postsendinger til og fra utlandet inntil 20 kg
4. vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester til blinde, svaksynte, krigsfanger og sivilt internerte

Myndigheten kan ved behov og basert på hensynet til effektiv bruk av samfunnets ressurser, inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en eller flere tilbydere til å sikre at brukerne har tilgang til posttjenestene som følger av første ledd. Avtalen eller utpekingen skal være tidsbegrenset og kan ikke overdras uten etter tillatelse fra myndigheten.

Valg av tilbyder skal skje gjennom en åpen, objektiv og ikke-diskriminerende prosess.

Avtalevilkårene kan endres ensidig av myndigheten dersom viktige samfunnsforhold eller Norges internasjonale forpliktelser tilsier det, eller når det følger av avtalen.

Ved utpeking etter andre ledd skal myndigheten dekke nettokostnadene ved offentlige midler dersom tilbyderen påføres en urimelig økonomisk byrde ved å tilby posttjenesten. Den utpekte tilbyderen må sammen med kravet om kostnadsdekning legge frem en beregning over nettokostnadene for tjenestene

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om posttjenestene som skal sikres, herunder om krav til tjenesteomfang, geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning, antall og plassering av postpunkt og ivaretagelse av brukere med særlige behov.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om beregning av kostander, om krav til produktregnskap og regnskapsmessig skille, herunder krav til rapportering og offentliggjøring.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om plikten til å levere posttjenester etter første ledd på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår og til kostnadsorientert og overkommelig pris. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om valg av kostnadsorienteringsmetode.

§ 20. Frimerker

Det kreves tillatelse fra myndigheten for å utgi frimerker eller andre frankeringsmidler påført «Norge» eller «Noreg».

Frimerker skal utformes slik at de ikke fremstår som støtende for personer eller stater, eller være av politisk karakter. Det kan utgis frimerker som markerer viktige politiske personer eller organisasjoner.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om frimerker og andre frankeringsmidler

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å sikre at frimerker eller andre frankeringsmidler blir utgitt.

§ 21. Verdenspostkonvensjonen

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en eller flere tilbydere til å oppfylle pliktene som følger av Verdenspostkonvensjonen og tilhørende regelverk.

Myndigheten kan gi tillatelse til at andre tilbydere skal kunne utveksle postsending over landegrenser etter reglene i Verdenspostkonvensjonen.

Myndigheten skal notifikere Verdenspostforeningen om hvilke tilbydere som ivaretar norske forpliktelser etter Verdenspostkonvensjonen etter første ledd. Myndigheten skal også notifikere tilbydere med tillatelse etter andre ledd til Verdenspostforeningen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om internasjonale forpliktelser vedtatt av Verdenspostforeningen. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tildeling og vilkår for tillatelser.

§ 22. Formidling av forhåndsstemmer ved valg

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å sikre innsamling og utlevering av forhåndsstemmer innenriks ved stortings-, fylkestings-, kommunestyre- og sametingsvalg.

Merkostnader ved avtale eller utpeking etter første ledd skal dekkes av myndigheten.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om formidling av forhåndsstemmer ved valg etter første ledd.

§ 23. Offentlig postnummersystem

Myndigheten skal drifte et offentlig postnummersystem og sikre løpende oppdatering av matrikkelen. Myndigheten skal behandle og gjennomføre omlegging og endringer, og skal offentliggjøre slike på en hensiktsmessig måte.

Myndigheten skal vurdere enhver rimelig anmodning fra en tilbyder om tildeling av eget postnummer.

Myndigheten er ikke erstatningsansvarlig som følge av omlegginger eller endringer av postnummersystemet.

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke tilbyder til å drifte det offentlige postnummersystemet. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning og drift av det offentlige postnummersystemet. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om behandling av endringer i postnummersystemet. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tildeling av postnummer og gi forskrift om klageretten for tilbydere.

§ 24. Offentlig adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger

Myndigheten skal etablere, drifte og gi registrerte tilbydere tilgang til et offentlig adresseregister. Myndigheten skal motta melding om flytting og andre adresseopplysninger og sikre løpende oppdateringer av adresseregisteret.

Myndigheten skal etablere en reservasjonsordning mot utlevering av adresseopplysninger. Adresseopplysninger som er omfattet av reservasjon, kan bare utleveres til registrert tilbyder etter § 6, Folkeregisteret og annen offentlig myndighet.

Adresseopplysninger som i Folkeregisteret er gradert med hjemmel i beskyttelsesinstruksen skal underlegges særskilt tilgangsbegrensning, jf. § 11. Adresseopplysninger gradert «strengt fortrolig» skal ikke utleveres til andre enn Folkeregisteret.

Myndigheten kan uten hinder av taushetsplikt innhente fra Folkeregisteret opplysninger som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter loven her eller andre oppgaver som følger av lov.

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en tilbyder til å drifte det offentlige adresseregisteret. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning av adresseregister, reservasjonsordning og oppdatering av adresseopplysninger.

Kapittel 4: Konfliktløsning og klage

§ 25. Megling i tvister mellom tilbydere

I tvister mellom tilbydere om rettigheter og plikter fastsatt i eller i medhold av denne loven, kan myndigheten etter skriftlig anmodning fra en part megle for å oppnå enighet mellom partene. Begge parter må samtykke til megling. Myndigheten skal avvise meglingsanmodningen dersom vilkårene for megling ikke er til stede, eller dersom myndigheten etter en helhetsvurdering finner at saken ikke egner seg for megling. Meglingen skal avsluttes senest fire måneder etter mottatt meglingsanmodning

Myndigheten kan fastsette tidsfrister og andre vilkår knyttet til meglingen. Myndigheten kan på ethvert tidspunkt avbryte meglingen.

§ 26. Klage til myndigheten

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal behandle klager

1. fra brukere i tvister om posttjeneste med unntak av klager fra forbrukere der saken har sitt grunnlag i kjøpsavtale og derfor behandles av forbrukermyndigheten, saker om postkasseplassering og klager som er åpenbart useriøse eller grunnløse,

2. i tvister mellom tilbydere,

3. i tvister mellom eier av postboksanlegg og pakkeboks etter § 17 og tilbyder,

Før klageadgangen etter første ledd nr. 1 kan benyttes, må klageren rette klagen til tilbyderen etter § 14.

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet med hjemmel i eller i medhold av denne lov. Klager fremsettes overfor Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, jf. forvaltningsloven § 32.

Kongen kan gi forskrift om hvem som er klageinstans i klagesaker av konkurransemessig karakter, jf. § 5.

Kapittel 5: Tilsyn og sanksjoner

§ 27. Tilsyn

Myndigheten skal føre tilsyn med at krav fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt. Myndigheten kan nytte bistand fra andre ved utførelsen av tilsynet og kan ta stikkprøver, foreta målinger og annen kontroll uten forhåndsvarsel.

Nødvendig dokumentasjon skal gjøres tilgjengelig for myndigheten. Tilbyderen skal sørge for at myndigheten har uhindret adgang til virksomheten og til lokaler med utstyr knyttet til formidling av posttjenester. Tilbyderen, dennes representant eller den som utfører oppdrag på vegne av tilbyderen, kan pålegges å være til stede under tilsynet.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tilsyn.

§ 28. Opplysningsplikt

Myndigheten kan kreve opplysninger fra enhver som er nødvendige for gjennomføring av loven, vedtak gitt i medhold av loven, eller forpliktelser som følger av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til.

Opplysningene kan kreves utlevert skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Taushetsplikt som følger av § 11, annen lovgivning, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om opplysningsplikten.

§ 29. Internasjonal utveksling av taushetsbelagt informasjon

Myndigheten kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi relevant informasjon om markedet for posttjenester til internasjonale organisasjoner for å oppfylle Norges internasjonale avtaleforpliktelser.

Ved utlevering av opplysninger etter første ledd skal myndigheten stille som vilkår at opplysningene bare kan formidles videre med samtykke fra myndigheten, og bare for det formålet som samtykket omfatter.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utveksling av taushetsbelagt informasjon mellom myndigheten og annen myndighet eller internasjonal organisasjon.

§ 30. Pålegg om retting og endring mv.

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge retting eller opphør av ulovlige forhold og fastsette vilkår som skal sikre samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av loven.

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge avtaleinngåelse og stille krav til utforming av avtalevilkår i avtaler mellom tilbydere av posttjenester og mellom tilbyder og bruker.

§ 31. Oppsigelse og tilbakekall

Myndigheten kan si opp en avtale etter § 19 eller trekke tilbake tillatelse gitt i medhold av § 20 når det foreligger vesentlige eller gjentatte brudd på vilkårene og pålegg om retting etter § 30 ikke er etterkommet, eller når andre viktige samfunnshensyn gjør det nødvendig.

En tilbyder kan ikke kreve erstatning fra staten for tap som skyldes at avtalen sies opp eller en tillatelse trekkes tilbake etter første ledd.

§ 32. Internkontroll

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om etableringen av interne kontrollsystemer, endring av kontrollsystemer og dokumentasjon for å sikre at kravene fastsatt i eller i medhold av denne loven er oppfylt.

§ 33. Overtredelsesgebyr

Myndigheten kan ilegge en fysisk person eller et foretak overtredelsesgebyr dersom personen, foretaket eller noen som handler på vegne av foretaket, forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 6, 8, 11, 13, 16, 17, 20, 27 eller 28.
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 2, 6, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 27 eller 28.
3. unnlater å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 8, 13, 16, 17, 19, 20, 27, 28, 30 eller 32.
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten.

Ved fastsettelse av overtredelsesgebyrets størrelse skal det særlig legges vekt på overtredelsens grovhet og varighet, utvist skyld og foretakets omsetning.

Adgangen til å pålegge gebyr foreldes etter fem år. Foreldelsesfristen begynner å løpe når overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes når myndigheten meddeler at et foretak er mistenkt for overtredelsen.

Myndigheten kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

§ 34. Tvangsmulkt

For å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven oppfylles, kan myndigheten fastsette en løpende tvangsmulkt overfor den ansvarlige inntil den lovstridige virksomheten opphører.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter fristen for retting av forholdet som myndigheten har fastsatt i vedtaket om tvangsmulkt, og løper så lenge det ulovlige forholdet varer. Dersom det er grunn til å anta at et pålegg ikke vil bli overholdt, kan tvangsmulkt varsles samtidig med pålegget.

Myndigheten kan i særlige tilfeller helt eller delvis frafalle kravet om påløpt mulkt.

Myndigheten kan gi forskrift om illeggelse av, størrelse, utmåling og frafall av påløpt tvangsmulkt.

§ 35. Straff

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 6, 8, 13, 20, 27, 28 eller 30.
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 2, 6, 15 eller 28.
3. unnlater å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 28 eller 30.
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten, jf. § 28.

§ 36. Sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan kreve sektoravgift og gebyr fra tilbydere til dekning av kostnader knyttet til forvaltningsoppgaver etter denne loven.

Myndigheten kan gi forskrift om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, herunder unntak fra plikten til å betale sektoravgift.

§ 37. Innkreving av sektoravgift, tvangsmulkt, overtredelsesgebyr mv.

Endelig vedtak om sektoravgift og gebyr som fastsettes etter § 36, tvangsmulkt etter § 34 eller overtredelsesgebyr etter § 33 er tvangsgrunnlag for utlegg.

Innkreving av krav som nevnt i første ledd kan pålegges Statens innkrevingssentral.

Kapittel 6: Avsluttende bestemmelser

§ 38. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft...

§ 39. Overgangsbestemmelser